

**T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

TÜRK İSLAM EDEBİYATI BİLİM DALI

KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ VE GÜFTE MECMUASI:

İNCELEME-METİN

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

ÖMER FARUK KAYGISIZ

BURSA - 2019

**T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK İSLAM EDEBİYATI BİLİM DALI**

KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ VE GÜFTE MECMUASI:

İNCELEME-METİN

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Ömer Faruk KAYGISIZ

Danışmanı:

Prof. Dr. Bilal Kemikli

BURSA - 2019

T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Türk İslam Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701722011 numaralı Ömer Faruk KAYGISIZ'ın hazırladığı "Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası: İnceleme - Metin" konulu Yüksek Lisans Tez Çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 19.08./2019 günü 11.00. - 12.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının

...başarılı..... (başarılı / başarısız) olduğunaoybirliği!..... (oybirliği / oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Komisyon Başkanı)

Prof. Dr. Bilal Kemikli

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan AKÇAY

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin Ayçiçeği

İstanbul Üniversitesi

19 / 08 / 2019

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 19/08/2019

Tez Başlığı / Konusu: Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası: İnceleme - Metin

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam VII + 339 sayfalık kısmına ilişkin, 02/08/2019 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından (*Turnitin*)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8 'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

19, 08, 2019

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Ömer Faruk KAYGISIZ
Öğrenci No: 701722011
Anabilim Dalı: İslam Tarihi ve Sanatları
Programı: Türk İslam Edebiyatı
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
(Prof. Dr. Bilal Kemikli)

* Turnitin programına Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası: İnceleme - Metin” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

19.08.2019

Ö. Kaygısız

Adı Soyadı : Ömer Faruk KAYGISIZ

Öğrenci No : 701722011

Anabilim Dalı : İslam Tarihi ve Sanatları

Programı : Türk – İslam Edebiyatı

Statüsü : Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı: Ömer Faruk Kaygısız

Üniversite: Uludağ Üniversitesi

Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ana Bilim Dalı: İslam Tarihi ve Sanatları

Bilim Dalı: Türk İslam Edebiyatı

Tezin Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Sayfa Sayısı: IX + 346

Mezuniyet Tarihi: / / 20.....

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bilal Kemikli

KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ VE GÜFTE MECMUASI:

İNCELEME – METİN

Bu çalışma Türk İslam Edebiyatına ait bir Yüksek Lisans tezidir. Toplamda IX + 346 sayfadan oluşmaktadır. Üç bölüme ayrılan tez klâsik bir inceleme – metin çalışması olarak adlandırılabilir.

Tezde incelenen eser Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasıdır. Tertip edildiği tarih tam olarak belli olmayan eser, 19. yüzyıla aittir. İçerisinde 312 adet şiir bulunmaktadır. Şiirlerin nazım şekli ise Şarkıdır.

Bu çalışmada, Güfte Mecmuaları hakkında bilgi verilmiştir. Aynı zamanda Edebiyat – Mûsikî ilişkisi birkaç açıdan incelenmiştir. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuası, günümüz alfabesine aktarılarak, şekil ve içerik özelliklerinden bahsedilmiştir.

Anahtar Sözcükler:

Güfte, Beste, Şiir, Şair, Mecmua, Güfte Mecmuası, Kazasker Mustafa İzzet

ABSTRACT

Name and Surname: Ömer Faruk Kaygısız

University: Uludag University

Institution: Social Science Institution

Field : Islam History and Arts

Branch : Turkish Islamic Literature

Degree Awarded : Master

Page Number : IX+346

Degree Date :/...../20.....

Supervisor : Prof.Dr. Bilal Kemikli

KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ AND HIS LYRICS JOURNAL: RESEARCH-TEXT

This paper is a postgraduate thesis which belongs to Turkish Islamic Literature. It comprises of IX + 346 pages. The thesis which sectioned as three parts can be named as a classical research or a text study.

The literary work analyzed in the thesis is Kazasker (Minister of Military) Mustafa Izzet's (Efendi's) Journal of Lyrics. The literary work of which date of issue is not clear, belongs to the 19th century. There are poems in the work. The poetic verse form of the poems is song.

In this study, it is informed about the Journal of Lyrics. At the same time, the relation of literature and music is examined. The form and content features of Kazasker (Minister of Military) Mustafa Izzet's (Efendi's) Journal of Lyrics is mentioned by transmitting to modern-day alphabet.

Keywords:

Lyrics, Composition, Poetry, Poet, Journal, Lyrics journal, Kazasker Mustafa İzzet

ÖN SÖZ

Şiir mecmuaları, Klâsik Türk Edebiyatında çok geniş bir yer tutmaktadır. Öyle ki bu mecmualar, Edebiyat tarihimiz içinde unutulmaya yüz tutmuş şiirleri, şairleri ve karanlıkta kalmış konuları aydınlatmak için mühim bir değere sahiptir. Aynı zamanda bu mecmualar, yazıldığı dönemin sanat anlayışını, revaçta olan şairleri hakkında da bize bilgiler vermektedir.

Kadîm olan keşfedildikçe, modern ve klâsik arasındaki fark daha açık bir şekilde tebellür etmeye başlayacaktır. Bu vesile ile insanların sanat zevklerindeki olumlu ve olumsuz değişimler müşahede edilebilir hale gelecektir.

Biz de 19. yüzyıldaki saray fasıllarında ser-hânendelik ve neyzenlik yapan, meşâirü’ş- şuarâ gibi şiir sohbetlerine katılan, Osmanlı ilmiye teşkilatının en üst rütbelerinde görev yapan Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin, güfte mecmuasının önemini fark ederek böyle bir çalışmanın ilim dünyasına katkı sağlayabileceğini düşündük.

Kazasker Efendi’nin hayatı ve eserleri hakkında cumhuriyet döneminde ilk çalışma yapan merhum Süheyl Ünver’i rahmetle yad etmekteyiz. Bunun yanı sıra Uğur Derman, Mustafa Kara gibi hocalarımız da onun nasıl bir sanatkâr olduğuna dair makaleler yazan hocalarımızdandır. Zikrettiklerimizin yanında Hüsrev Subaşı danışmanlığında Nurcan Toprak tarafından hazırlanan, “Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin Hayatı ve Eserleri” adlı yüksek lisans çalışması akademik olarak yapılan en kapsamlı tezlerdendir.

Çalışmamızı hazırlarken hedeflediğimiz, Kazasker Efendi’nin hayatını geniş bir şekilde anlatmaktan ziyade onun güfte mecmuasını günümüz alfabesine aktarmak ve bu güfte mecmuasını, edebiyat araştırmacısı olarak incelemektir. Bu sebeple çalışmamızda, mecmuanın edebî hüviyetine dikkat çekmek amaçlanmıştır.

Netice olarak, her çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da birtakım eksikliklerin olması kaçınılmazdır. Ancak bu tez çalışması, güfte mecmuasını edebî açıdan inceleme

yöntemi hususunda yapılan ilk tez çalışmasıdır. Dolayısıyla bu şekilde yapılan araştırmaların sayısı arttıkça, bu çalışmalarını önemi daha da artacaktır.

Çalışmamızı nihayete erdirirken, başta bizleri bu çalışmaya teşvik eden ve her aşamada desteklerini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Bilal Kemikli'ye teşekkür ederim. Ayrıca Dr. Öğr. Üyesi Ali İhsan Akçay'a, Dr. Öğr. Üyesi İlhami Oruçoğlu'na, Arş. Gör. Olcay Kocatürk'e, doktora öğrencisi ağabeyim Ömer Faruk Yiğiterol'a, çalışma esnasında yardımcı olan arkadaşım M. Said Uysal'a; bugüne kadar hiçbir şekilde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, üzerimde birçok emeği bulunan kıymetli eşim Esra Hanımefendi'ye ve aileme şükranlarımı sunarım.

Ömer Faruk KAYGISIZ

Bursa - 2019

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR	ixx
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM (KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN HAYATI VE SANATKÂRLIĞI)

1.KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN HAYATI	5
1.1. Doğumu, Ailesi ve İlmî Hayatı.....	5
1.2. Devlet Vazifeleri.....	7
1.3. Vefatı	11
2. KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN SANATKÂRLIK YÖNÜ	13
2.1. Hattatlığı.....	14
2.2. Mûsikîşinaslığı.....	17
2.3. Şairliği.....	18

İKİNCİ BÖLÜM (KÜLTÜR TARİHİMİZDE GÜFTE MECMUALARI VE KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN GÜFTE MECMUASI)

1. KÜLTÜR TARİHİMİZDE GÜFTE MECMUALARI VE KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN GÜFTE MECMUASI	26
1.1. Kültür Tarihimizde Güfte Mecmuaları.....	26
1.2. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuası.....	28
1.2.1. Mecmuanın Tavsîfi.....	29
1.2.2. Mecmuanın İç Düzeni.....	29
1.2.3 Mecmuanın Aidiyeti.....	30
2. Şiir ve Mûsikî Arasındaki İlişki	32
2.1. Aruz – Usûl İlişkisi	34

2.2. Güfte – Makam İlişkisi.....	35
3. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasındaki Nazım Şekli: ŞARKI.....	38
3.1.Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasında Tespit Edilen Mahlaslar.....	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM (TRANSKRİPSİYONLU METİN)

1. TRANSKRİPSİYONLU METİN.....	53
SONUÇ.....	340
KAYNAKÇA.....	343

KISALTMALAR

Kısaltmalar Bibliyografik Bilgi

Age.	Adı geçen eser
Agm.	Adı geçen makale
Agt.	Adı geçen tez
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Ens	Enstitü
Haz.	Hazırlayan
m.t.	Metin Tamiri
N.E.	İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi
s.	Sayfa
Ss.	Sayfadan sayfaya
Üni.	Üniversite
v.dğr.	Ve diğerleri
Yay.	Yayımlar

GİRİŞ

GİRİŞ

Bir medeniyeti anlamak, onun ürünü olan eserleri tanımak ve idrak etmek ile mümkün olabilir. Bunun yanı sıra bu eserleri ortaya çıkaran fikir, eserler arasındaki münasebet araştırılıp ortaya konulmasıyla medeniyetin ne kadar güçlü ve sağlam bir yapıyı haiz olduğu ortaya çıkabilir.

Millî kültürümüz ve medeniyetimizin bir ürünü olan mecmuaların çeşitli türleri bulunmaktadır. Bu mecmuaları türlerine göre tasnifini yapan Agâh Sırrı Levend'dir. Onun yapmış olduğu tasnif şu şekildedir:

“1.Nazire Mecmuaları

2.Mecmua-i Eş'ar

3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşmuş mecmualar (Mecmua-i tevârih gibi)

4. Münderecatında muhtelif konular ihtiva eden mecmualar

5. Mürettibi belli olan mecmualar”¹

Bunların yanı sıra Yasemin Ertek Morkoç, “Mecmua Geleneği” ile ilgili hazırlamış olduğu doktora tezinde genel olarak mecmuaların edebiyat tarihi açısından nasıl bir öneme sahip olduğunu Ali Nihat Tarlan'ın eserlerinden faydalanarak şu şekilde sıralamıştır:²

“1. Her şeyden önce bir mecmua içindeki şiirler, özel bir seçiciliğin göstergesi olduğu için yazıldığı, tertip dildiği dönemin edebî zevkini, şiir anlayışını yansıtır.

2. Aynı zamanda sanatın insan ruhunu doyuran yönün düşündüğümüzde bu mecmuaların bize bir devrenin ruhî ihtiyaçlarını gösterdiğini de söyleyebiliriz.

¹ Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, 1. b., İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014, s. 165.

² Yasemin Ertek Morkoç, *Eğridirli Hacı Kemal'in Camiü'n-Nezair'i: Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi, 2003, s. 24.

3. Tezkirelerde isimlerine rastladığımız pek çok şairin divanı yoktur. Dolayısıyla mecmualar bu şairlerin, şiirlerini taşıyan önemli birer kaynak durumundadırlar. Böylece sanatkârın bazı yönlerini mecmuadaki şiirleriyle tanımış ve ortaya çıkarmış oluruz.

4. Eski şiirimizde toplumu ve hayatı aksettiren önemli şiir şekiller terc-i bend ve terkîb-i bendlerdir. Mecmularda bulunan bu şiirlerin incelenmesiyle bir dönemin hayat anlayışını görebiliriz.

5. Şiir mecmualarında azımsanmayacak sayıda şiirleri bulunan ancak kaynaklara geçmemiş yeterince tanınmayan şairler karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle mecmualar edebiyat tarihimize yeni isimler de kazandırmaktadır.

6. Mecmualar, divanı olan şairlerden bazılarının divanlarında yer almayan birtakım şiirlerini içlerinden barındırmaktadır. Bunların belirlenmesiyle beraber şairlerin bilinmeyen şiirleri de ortaya çıkmış olacaktır.”

Çalışmamızın amacı mecmua geleneği içinde, kuvvetli bir konuma sahip olan güfte mecmualarının önemine dikkat çekmek ve Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin güfte mecmuasını tespit ederek, günümüz alfabesine aktarmaktır. Günümüz alfabesine aktarmamızdaki amaç ise edebiyat tarihi açısından kaynak olması ve modern dönem sanat zevkini etkilemesini biraz daha kolaylaştırabilecek olmasıdır.

Tez, giriş ve üç kısımdan oluşmaktadır. Giriş kısmında konunun kapsam, yöntem ve aşamaları belirtilmiştir. Birinci bölümde Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin hayatı kısaca aktarılmıştır. Bu bölümün amacı, eserin sahibini tanıyarak, eser hakkında daha tafsilatlı bir araştırma yapmaktır. “Doğumu, Ailesi ve Hayatı”, “Devlet Vazifeleri”, “Vefatı” ve “Sanatkârlık Yönü” gibi alt başlıklardan oluşmaktadır. Bu bölümde Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin hayatı kronolojik bir şekilde aktarılmıştır.

İkinci bölümde, kültür tarihimizde güfte mecmualarının öneminden, özelliklerinden ve işlevlerinden bahsedilmiştir. İncelemiş olduğumuz yazmanın Kazasker Efendi'ye ait olup olmadığı tartışılmış ve mecmuanın tavsifi ile iç düzeni hakkında bilgiler verilmiştir. Aynı zamanda tespit edilen mahlaslar ve onlara ait bilgiler bir tablo içinde gösterilmiştir. Yine bu bölümde İzzet mahlaslı şairin Kazasker Mustafa İzzet

olduğu klâsik tarih kitapları, tezkireler ve tarihi hadiseler ile ispatlanmaya gayret edilmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde ise, güfte mecmuasının günümüz alfabesine çevrilmiş metni bulunmaktadır. Bu bölümün başında günümüz alfabesine aktarılırken nasıl bir metot ile çalışmayı yürüttüğümüz ile ilgili bilgilerin yanı sıra transkripsiyon alfabesi de verilmiştir. 312 şiirden müteşekkil mecmuadaki şiirlerin vezinleri bulunmuş ve başlığın altında gösterilmiştir. Çalışma konusu edindiğimiz eser, bir güfte mecmuası olduğu için vezinlerde birtakım sıkıntılar bulunmaktadır. Öyle ki güfte, mûsikî formuna girerken birtakım değişikliklerin yapılması zorunlu olabilir. Bu gibi zorunluluklar neticesinde vezinlerde sıkıntılar meydana gelmektedir. Bu nazarla dikkate alınması gerekmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

**(KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN HAYATI VE
SANATKÂRLIĞI)**

1.KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ’NİN HAYATI

1.1. Doğumu, Ailesi ve İlmî Hayatı

Kazasker Mustafa İzzet Efendi, milâdî 1801 tarihinde bugünkü Kastamonu vilayetimizin Tosya ilçesinde dünyaya gelmiştir.³ Babası Bostan-zâde Mustafa Ağa’dır. Asıl adı Mustafadır. İzzet ise, onun mahlasıdır ve ona bu mahlas usûl gereği icazet almadan evvel kararlaştırılıp verilmiştir.⁴ Mahlas, Kazasker Efendi tarafından mı tercih edildi, yahut hocası tarafından mı verildiği hususunda açık bir bilgiye rastlanılamamıştır. Kazasker Mustafa İzzet Efendi seyyiddir. Ancak onun seyyidliğinin anne tarafından mı yoksa baba tarafından mı geldiği hususunda tartışmalar vardır. Anne tarafından soyu Şeyh İsmail Rûmî Efendiye dayanmaktadır.⁵

Şeyh İsmail Rûmî Efendi 17. yüzyılda yaşamış Kâdirî tarikatının şeyhlerinden birisidir. Kendisi Tosya’da doğmuş ve burada ilk eğitimini tamamlamıştır. Abdülkâdir Geylânî Hazretlerinin manevi işaretini ile Bağdat’a gitmiştir. Burada Şeyh Feyzullah Efendi’ye intisap edip seyr ü sülûkunu tamamlamıştır. Anadolu’nun çeşitli yerlerinde hizmet eden Şeyh İsmail Rûmî Efendi, son olarak İstanbul’a gelmiş, Tophane semtinde bir Kâdirî dergahı kurmuştur. Vefat edinceye kadar burada hizmete devam etmiştir.⁶

Babasının vefatından sonra annesi tarafından ilim tahsili için İstanbul’a gönderilen Mustafa İzzet Efendi, Fatih Medreselerinde öğrenimine başlamıştır. Bununla birlikte,

³ İbnü’l Emin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî’ş Şuarâ*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1999, C. 2, s. 1081; Tayyar-zâde Ahmed Ata, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, ed. Mehmet Arslan, 2. b., İstanbul: Kitabevi, 2010, C. 3, s. 30; Bursalı Mehmet Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, İstanbul: Meral Yayınevi, 1972, C. 3, s. 185.

⁴ M. Uğur Derman, “ Hat ”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1997, C. 16, s. 498.

⁵ Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 30.

⁶ Osmân-zâde Hüseyin Vassaf, *Sefîne-i Evliyâ*, ed. Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz, İstanbul: Kitabevi, 2006, C. 1, s. 118.

Kastamonu il yıllığında Kastamonu Sıbyan mektebini bitirdiği belirtilmişse de bu bilgiyi doğrular başka bir belge henüz bulunamamıştır. ⁷

Fatih Medreselerinde ilim tahsiline devam eden Mustafa İzzet Efendi, medresedeki eğitiminin yanında, Musâhib-i Şehriyârî Kômürcü-zâde Hâfız Efendi'den de mûsikî meşk etmeye başlamıştır.

Bir cuma günü, namaz başlamadan evvel hocasından meşk ettiği en müstesna eserlerden olan “Aldım hayal-i perçemin ey mâh dîdeme” mısraıyla başlayan na't-ı şerifi Hidâyet Camii'nin müezzin mahfilinde icra eder. Bu esnada camide bulunun Sultan II. Mahmud, Mustafa Efendi'nin sesini çok beğenmiştir. Bu itibarla eğitimiyle meşgul olmak istemiştir. Yaşı küçük olması hasebiyle Enderûn'a alınması malesef mümkün olmamıştır. Bunun üzerine Sultan, Silahtar Ali Bey'e terbiyesiyle alâkadar olmasını emretmiştir.⁸

Silahtar Ali Bey'in himayesinde üç yıl kalan Mustafa İzzet Efendi, bu süre zarfında hem ilmî tahsiline devam etmiş, hem de hüsn-i hat ve mûsikî ile meşgul olmuştur. Daha sonra, Galata Sarayında eğitim görmüş ve 1820 yılında Sultan II. Mahmud' un huzurunda yapmış olduğu Acem-aşîrân ney taksimi ile dikkatleri üzerine çekmiştir. Burada göstermiş olduğu hünerin ardından Silahtar Ali Bey'in vesilesi ile çavuş mülâzımı rütbesiyle Enderûn'un Kiler Dairesi'ne alınmıştır.⁹

Mustafa İzzet Efendi orta boylu, şişmanca, mavi gözlü, güzel ve güler yüzlü, sarıya çalan beyaz sakallı, yanakları pembe, nazik ve edib bir şahsiyettir.¹⁰ Tespit edilebildiği kadarıyla onun şeceresi şu şekildedir¹¹:

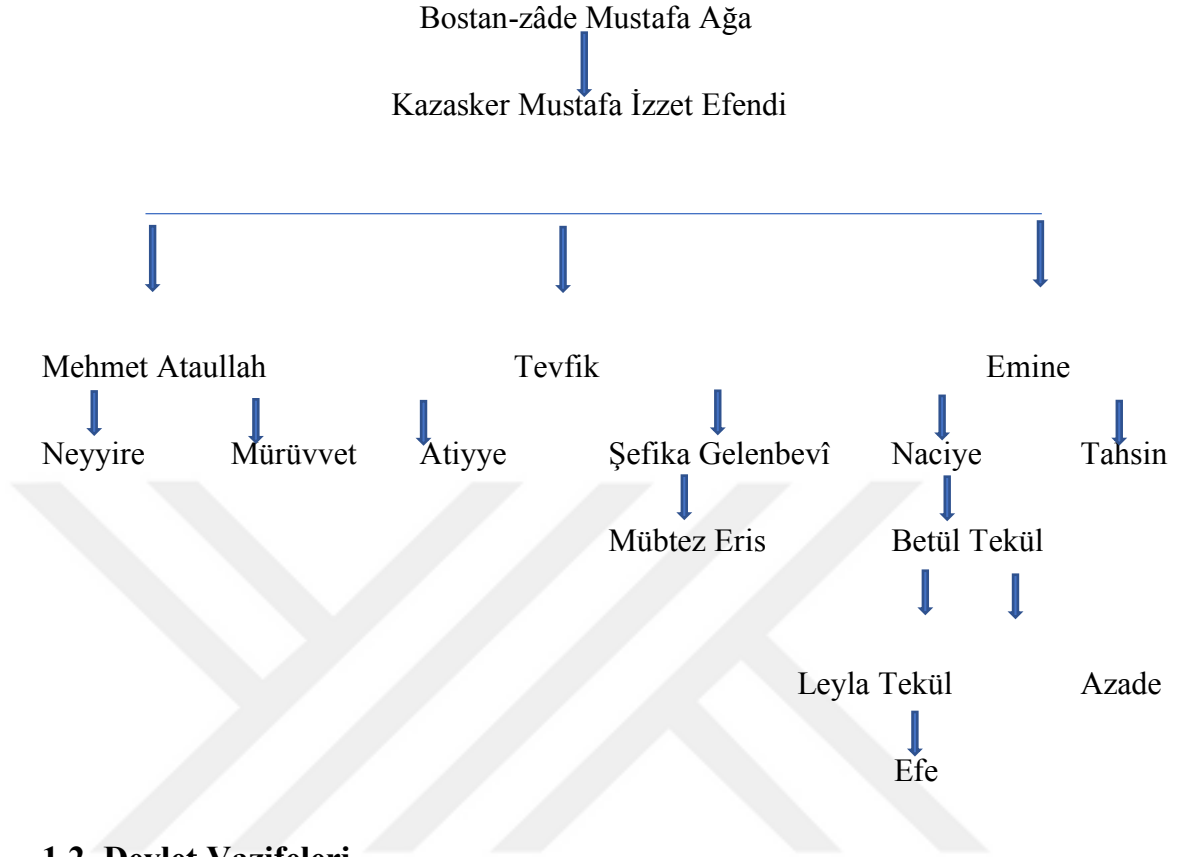
⁷ Nurcan Toprak, *Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004, s. 4.

⁸ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî'ş- Şuarâ*, C. 2, s. 46.

⁹ Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 31; Hafız Hızır İlyas Ağa, *Osmanlı Sarayında Gündelik Hayat: Letâif-i Vekâyi-i Enderûniyye*, ed. Ali Şükrü Çoruk, 1. b., İstanbul: Kitabevi, 2011, s. 209.

¹⁰ İbnü'l - Emin Mahmud Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî'ş- Şuarâ*, C. 2, s. 1083.

¹¹ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 19.

1.2. Devlet Vazifeleri

Mustafa İzzet Efendi, sarayda yapmış olduğu icralar ve çeşitli mekanlarda yazmış olduğu hatlar vesilesiyle, pek çok defa ihsân-ı şâhâneye nâil olmuş bir zattır.¹² 1820 yılında Enderun'a alınmasının ardından burada çalışmalarına devam eden Mustafa İzzet Efendi, 1822 yılında bir küme faslına katılmış, mükafat olarak ise rütbesi çavuşluğa yükseltilmiştir.¹³

Sultan II. Mahmud'un Yeniçeri Ocağını kaldırmasıyla Mustafa İzzet Efendi subay olarak orduya alınan pek çok Enderunlu gibi, kendisi de bir hizmet almak istemiştir. Ancak padişahın kıymet verdiği bir zat için böyle bir hizmet isteyebilecek kimse çıkmadığından, hac vazifesini ifa etmek için müsaade almış, kendisine 100 kuruş maaş bağlanmıştır. Mustafa İzzet Efendinin hocalarına küsmüş olduğu için saraydan ayrılıp

¹² Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî*, İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, 1996.

¹³ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 6.

hacca gitmeye karar verdiği yönünde bir görüş de vardır.¹⁴ Ancak Mustafa İzzet Efendi'nin hayatı hakkında teferruatlı bilgi veren klasik tarih kitaplarının hiçbirinde böyle bir bilgiye rastlamadığımız için bizce makul bir görüş değildir.

Mustafa İzzet Efendi daha evvel intisap etmiş olduğu Nakşibendi şeyhi Kayserili Ali Efendi ile birlikte 1831 yılında surre alayıyla birlikte hacca gitmiştir. Mekke'de Abdullah ed-Dihlevi'nin halifelerinden şeyh Mehmed Can Efendi'nin müridânından olmuş ve seyr ü sülûkunu burada tamamlamıştır. İstanbul'a geri dönmeden önce Mısır'a uğramış ve burada 7 ay bazı mübarek mekanları ziyaret etmesinin ardından Payitahta avdet etmiştir.¹⁵

İstanbul'a geldiğinde Mahmutpaşa civarında bir ev satın alan Mustafa İzzet Efendi, saraydan uzak, sülfiyâne bir şekilde yaşamaya başlamıştır. 1832 yılı Ramazan ayının Cuma gününde, Beyazıt Camii'nin müezzin mahfilinde hatim okurken kendisini tanıyan kişiler Mustafa İzzet Efendi'ye kamet getirmesini istirham ederler. Bu istirhamı kabul etmek istemeyen Mustafa İzzet Efendi: “*Genellikle bu camiye padişahımız geliyor, benim sesimi işitecek olursa iyi olmaz.*” demişse de zevât, padişahın bugün İstanbul'a gelmeyeceğini temin etmiştir. Böylelikle Mustafa İzzet Efendi ikindi namazında kamet getirmeye başlamış ve tam o sırada Sultan II. Mahmud camiye girmiştir. Tesbihatın ardından padişah Mirliya Aşkar Ali Bey'i müezzin mahfiline göndererek kamet alanın kim olduğunu sordurmuştur. Ramazan'ın verdiği yorgunluktan ve Mustafa İzzet Efendi'nin ise kılık kıyafetinin değişik olmasından dolayı Aşkar Ali Bey, Mustafa İzzet Efendi'yi tanıyamamış, müezzinbaşına kim olduğunu sormuş ve ondan bir Özbek dervişidir, cevabını almış ve cevabı hemen padişaha iletmiştir. Bu cevaba çok hiddetlenen Sultan II. Mahmud: “*Mustafa Efendi'nin sadâsını ben bilmez miyim, Özbek'tir diye beni mi aldatıyorsunuz?*” diyerek mahfildekilerin aşağı inmesini emretmiştir. Derviş kıyafetleri iğerisindeki Mustafa İzzet Efendi'yi tanıyan Padişah, kendisine olan teveccühüne rağmen hizmetini terk ederek bu kıyafeti giymesine fevkalâde hiddetlenmiş ve derhal imhâsını parmağıyla ve şiddetle işaret etmiştir. “*Ferman Efendimizindir.*” diyen Hüsrev Paşa'yı, padişahı daima hayra sevk eden Musâhib Said Efendi durdurmuştur. Sultan II. Mahmud hiddetinin son raddeye gelmesi sebebiyle derhal

¹⁴ Toprak, a.g.e., s. 7.

¹⁵ İbnü'l - Emin Mahmud Kemal İnal, *Son Hattatlar*, İstanbul: Maarif Vekaleti, 1955, s. 157.

camiden ayrılmış ve Dolmabahçe Sarayı'na geçmiştir. O gece teravih namazından sonra Padişah, Kömürcü-zâde Hâfız Efendi'ye: “*Senin hac refikine ne dersin? Özbek kıyafeti ile Bayezid Cami-i şerifi mahfiline çıkıp, ey cemaat-i müslimîn işte beni gördünüz mü, padişah-ı zamana uzun seneler hizmet ettim, emeğim şu kıyafete karar buldu, diyerek halka teşhir ediyor; bunun için de ifnası hakkındaki fermanıma Musâhib Said Efendi'nin ilhâhıyla Hüsrev Paşa'nın af talebi sürgününü netice verdi.*” demiştir.

Ertesi gün Kömürcü-zâde Bayezid'de Mustafa İzzet Efendi'ye rastlamış ve burada padişahı kızdıran kıyafeti değiştirmesini söylemişse de O: “*Sikkeyi başka kisveye tebdil edemem.*” diyerek cevap vermiştir. Kömürcü-zâde de O'na bir daha bu kıyafetlerle padişahın uğrayabileceği yerlerde gezinmemesini sert bir şekilde söylemiştir. Bu cevabın üstüne Mustafa İzzet Efendi çok üzülmüş ve ağlayarak evine gitmiştir.

Bu olayın ertesinde Sultan II. Mahmud, Mustafa İzzet Efendi'yi sürgünden de affettiğini söylemesinin ardından, Kömürcü-zâde geçen gün O'nunla karşılaştığını ve neler konuştuklarını Padişah'a anlatmıştır. Ertesi gece tekrar neler konuştuklarını anlattıran Sultan II. Mahmud: “*Benim ona dargınlığım yoktur, ancak hüner ve kadrini zayi etmek sevdalarında gördüğümünden canım sıkılıyor.*” diyerek affettiğini bildirmiştir.¹⁶

Ramazan Bayramı'ndan sonra Necip Paşa'nın oğlu Şükrü Bey tarafından Mustafa İzzet Efendi'ye, affedildiği bildirilmiş ve kendisine elbise ve ney gönderilmiştir. Sultan II. Mahmud'un huzurunda gerçekleştirdiği ney taksiminden sonra kendisine atıyye de verilmiştir.

Sultan II. Mahmud'un huzurundaki bir fasıl esnasında sultan hazretleri, Mustafa İzzet Efendi'nin yanına gelmiş ve kendi bestelerinin nasıl olduğunu sormuştur. “*Efendimizin şarkıları da şarkiyâtın padişahıdır, ancak tahsîn ve te'sîrinden başka bir şey denilebilir mi?*” diye cevap veren Mustafa İzzet'e padişah, işi olmadığı vakitlerde saz meclislerine gelmesini söylemiştir.¹⁷

¹⁶ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî's-Şuarâ*, C. 2, ss. 1083-86; İnal, *Son Hattatlar*, s. 159.

¹⁷ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî's-Şuarâ*, C. 2, ss. 1082-84; Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 33; İnal, *Son Hattatlar*, ss. 158-59.

Bahriye Mektebi Hat müderrisliği ile 1840 yılında görevlendirilen Mustafa İzzet Efendi, buraya sürekli olarak devam ederek pek çok sayıda öğrenciye hat dersi vermiştir.¹⁸

Osmanlı devletinde askerî sınıfın şer'î ve hukukî işlerine bakmak için oluşturulan makam Kazaskerliktir. İlk defa Sultan I. Murad zamanında ihdas edilen Kazaskerlik, ilmiye teşkilatının en üst rütbelerinden biridir. Anadolu ve Rumeli Kazaskerliği olmak üzere ikiye ayrılır.¹⁹

Mustafa İzzet Efendi 1846 yılında Selanik Mevleviyeti görevine tayin olmuş yine aynı yıl kendisine Mekke pâyesi verilmiştir. 1847 yılında Selanik Kazaskerliği ve nihayet 1849 yılında Anadolu Kazaskerliği görevi verilmiştir.²⁰

Hüsn-i hat hocası olarak 1850 yılında şehzadelere ders vermiştir. Ondan ders alan şehzadeler; Abdülmecid, Abdülaziz, Murad, Abdülhamid ve Mehmed Reşad'dır. Hatta Sultan Abdülmecid ise, Mustafa İzzet Efendiden icazetname dahi almıştır.²¹ Aynı zamanda Mustafa İzzet Efendi; Veliâhd Abdülaziz, Şehzâde Abdülhamid ve Şehzade Murat Efendilerin sermuallimi de olmuştur.²²

1853 yılının temmuz ayında özel bir irade tezkeresinden anlaşılabilceği üzere, Meclis-i Valâ azası Mustafa İzzet Efendi'ye nişân-ı âlî verilmesi kararlaştırılmıştır. 1853 tarihli bir arz tezkeresinde ise, mecdiye nişanının tekrar düzenlenip yapılmasıyla, Mustafa İzzet Efendi'ye takdim edilmiştir.²³

Mustafa İzzet Efendi'ye Rumeli pâyesi 1857 yılının Şubat ayında verilmiştir. Bu görevi iki sene kadar ifa ettikten sonra 1860 yılında tekrar Meclis-i Valâ azalığına atanmıştır.²⁴

¹⁸ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 25.

¹⁹ İsmail Hakkı Uzun Çarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, 4. b., Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 2014, s. 155.

²⁰ Ahmet Lutfî, *Tarih-i Lutfî*, ed. Abdurrahman Şerif, 1910. b., İstanbul: Sabah Matbaası, t.y., C. 8, ss. 127-28; Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî*; Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, ss. 12-13.

²¹ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 26.

²² Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 35.

²³ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 14.

²⁴ Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 35.

Tahsin Bey'in 1861 yılında vefat etmesi sebebiyle boşalan Nakîbü'l- Eşraflık makamına Yasinci-zâde İlmî Molla Efendi, riyâset-i ilmiye'ye ise tecrübeli ve etkin olduğu için Kazasker Mustafa İzzet Efendi atanmıştır. Aynı yılın muharrem ayında kendisine Meclis-i Hass'a memurluğu görevi de verilmiştir.²⁵

Mustafa İzzet Efendi Rumeli, Kazaskerliğine ikinci kez 1863 yılında geçmiş, görev süresi dolduktan sonra bu görevden ayrılmıştır. 1867 yılında ise tekrar Meclis-i Valâ üyesi olmuş ve yaklaşık iki yılın ardından da bu görevinden ayrılmıştır. 1869 yılında ise Meclis-i Hass-ı Vükela ile görevlendirilmiştir. Kazasker Efendi vefat edene kadar bu görevde çalışmıştır.²⁶

Kazasker Efendi 1870 yılında üçüncü kez Rumeli Kazaskerliği görevine tayin edilmiş ve buradan belirlenmiş görev süresinin dolmasıyla ayrılmıştır. Meclis-i Vükela azalığı ise kendisinde bırakılmıştır. 1973 yılında Nakîbü'l- Eşraflık makamına getirilmiştir.²⁷

1.3. Vefatı

Mûsikîşinaslar ve Hattatlar arasında Kazasker Efendi namıyla anılan Mustafa İzzet Efendi, havas ve avam nezdinde pek kıymetli bir şahsiyetti. Mahdumu Ata Bey, O'nun resmini çizdirmek için çok uğraşsa da Kazasker Efendi “*Ben zâil olduktan sonra suretimin kalmasına razı değilim, Resmimi yaparsanız babalık hakkımı helal etmem.*” diyerek resminin çizdirilmesine asla müsaade etmedi.²⁸

Kazasker Efendi'nin hiçbir şekilde para biriktirmeyi sevmediği söylenir. Hatta oğlu Tevfik Efendi'ye, “Babanızın meziyetlerinden hangisi size intikal etti?” diye sorulduğunda “Züğürtlüğü” diye cevap verdiği anlatılmaktadır.²⁹

Kimya-yı Hülya ile uğraştığı da belirtilen Mustafa İzzet Efendi'nin bazı maddelerle altın yapmaya çalıştığı da söylenmektedir. Bunun için kurşundan zehirlenerek damağının

²⁵ Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî*, C. 3, s. 463; Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 36.

²⁶ Bknz. Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, ss. 33-35; Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, ss. 14-15.

²⁷ Bknz. Tayyar-zâde Ahmed Atâ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, ss. 22-23.

²⁸ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü'ş- Şuarâ*, C. 2, s. 1085.

²⁹ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 20.

delindiğini, 200 altınla beraber bazı ilaçları bir kazana koyup altın elde etmeye çalıştığı da rivayet edilenler arasındadır.³⁰

V. Murad'dan sonra 31 Ağustos 1876 yılında tahta çıkan II. Abdülhamid' e biat eden ilk devlet adamı Kazasker Mustafa İzzet Efendi olmuştur.³¹ 15 Kasım 1876 yılında vefat eden Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin kabri Tophane'de Kadirî Dergahında anne tarafından dedesi İsmail Rûmî Efendi'nin sol tarafında bulunmaktadır. Kitabesini öğrencilerinden olan Muhsin-zâde Abdullah girift istifli celf sülüsde yazmıştır. Mezar kitabesinde şunlar yazmaktadır:

Hüve'l - Hayyü'l- Kadîm

Nakîbü'l- Eşrâf ve Reîsü'l- Ulemâ ve'l Hattâtîn

Cenâb-ı Pîr İsmâil-i Rûmî kaddesallahu sirrahû evlâdından

Ve Mehmed Can hazretleri hulefâsından imâm-ı evvel-i

Cenâb-ı tâc-dârî ve dört defa Rumeli

Sadâreti ve Meclîs-i Vâlâ âzâlîğî menâsıbı

Ve meclis-i Hâss-ı Vükelâ'ya me'mûr iken 'azîm-i

Tekye-gâh-ı bekâ olan ser-efrâz-ı erbâb-ı fezâil

Câmiu'r – riyâsât es-Seyyid el-Hâc Mustafa

İzzet Efendi kuddise sirruh hazretlerinin kabr-i münevverleridir

15 Kasım 1876

Ketebehû Muhsin-zâde Abdullah

min telâmizi müşârun ileyh

³⁰ İnal, *Son Hattatlar*, s. 162.

³¹ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 17.

Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin cenazesi defnedilirken orada kendini tutamayıp söz alan bir kişi, ‘‘Efendiler buraya gömdüğümüz bir maarif sandığıdır’’ diyerek kalabalığı hitap etmiştir.³²

Aynı zamanda Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf hocalarından Prof. Dr. Mustafa Kara vefatının 130. yılında kaleme aldığı bir makalede Kazasker'in vefatına düşürdüğü tarihi paylaşmıştır:

Kastamonu'da doğdu. Dersaadet'te göçtü
Sevgilinin izinde Mekke'ye doğru göçtü
On iki imam çıktı vefatını söyledi
İşte hattat ve neyzen derviş ‘‘KAZASKER GÖÇTÜ’’³³

2. KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN SANATKÂRLIK YÖNÜ

Çalışmamızın bu kısmında Mûsikîşinas, Hattat ve Şair Kazasker Mustafa İzzet Efendinin mevzu bahis ettiğimiz sanatın pek mühim bu dallarında nasıl rüçhaniyet sahibi bir zât olduğunu aktarmaya çalışacağız. Kendisi sanatın zü'l – ecnihası denilebilecek biri olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi özellikle hat ve mûsikîde alanlarında dönemin ruhunu yansıtan eşsiz eserler bırakmıştır.

³² Toprak, a.yer.

³³ Mustafa Kara, ‘‘Vefatının 130. Yılında Kazasker Mustafa İzzet Efendi’’, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Merkezi*, S. 18 (2007), s. 12.

2.1. Hattatlığı

Fatih medreselerinde ilim tahsiline başlayan Kazasker Mustafa İzzet Efendi, Silahtar Ali Paşa'nın himayesinde ve Enderûn'da güzel sanatlara olan bilgisini artırmaya başlamıştır.

Onun için ilginç olan konulardan biri de hat sanatında hem hocalarının hem de kendisinin isminin Mustafa olmasıdır. Sülûs ve Nesih hatlarında icâzetini Mustafa Vâsîf Efendiden almıştır. Mustafa Vâsîf Efendi, Çömez lakabıyla maruf devrin en iyi hattatlarından biridir. Talik yazıda icazetini ise Yesâri-zâde Mustafa Efendi'den almıştır. İcazetnâmeleri bugün elimizde olmadığı için Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin ne zaman icazet aldığı belirlenememiştir.³⁴ Talik yazıdan icazet alırken şu kıtayı söylemiştir:

“Nazar-ı şeh ile kıt'a- i garra

Levha-i mihre nâz iderse sezâ

Şâh-ı asrın ki ser müezziniyim

N'ola eyler isem İmad'e salâ"³⁵

Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin bazı şehzadelere hat hocalığı yaptığını yukarıda belirtmiştik. Şehzadelerin yanı sıra pek çok talebe de yetiştirmiştir. Mehmet Şevket Vahdetî, Yusuf Efendi, Abdullah Zühdî Efendi, Mehmed Şefik Bey, Kayış-zâde Burdurlu Hafız Osman, Zâhide Selma Hanım, Zekâi Dede Efendi, Muhsin-zâde Abdullah Hamdi Bey, Mehmed Hilmi Efendi, Yeniköylü Hasan Sırrı Efendi, Hasan Tahsin Efendi, Hasan Rıza Efendi, Mehmed İlmî Efendi, Mehmed Atullah Efendi, Tevfik Efendi, Halil Nebil Efendi, Siyahî Selim Efendi, Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin talebelerinden en iyi olanlarıdır.³⁶

Anlatılanlara göre Kazasker Mustafa İzzet Efendi, kendisi de bir hattat olan Sultan Abdülaziz'in yazılarını tashih ederken, sultanın sinirli bir anına denk gelmiş ve ondan

³⁴ Muhittin Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 1999, s. 156.

³⁵ İnal, *Son Hattatlar*, s. 157.

³⁶ Şevket Rado, *Türk Hattatları*, İstanbul: Tifdruk Matbaacılık, 1984, s. 217; Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, ss. 26-25.

azar işitmiştir. Bundan sonra hat yazmaya uzun bir fasıla veren Kazasker Efendi, talebesinin bir harfin tarifini sorması üzerine onu kıramayıp tekrar yazmaya başlamıştır.³⁷

Kazasker Mustafa İzzet Efendi daha çok sülüs, nesih, celi talik ve celi sülüs hat türlerinde eser vermiştir. Özellikle 1862 yılından sonra yazmış olduğu nesih yazılar için rahmetli Necmettin Okyay ‘‘ Bir kelebek uçuymuşçasına hafif ve ruh okşayıcıdır’’ demiřtir³⁸

Hat sanatında çok velûd bir sanatkar olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin herhalde günümüzde en çok dikkat çeken eseri Ayasofya’nın içerisinde bulunan ve üzerlerinde Lafzatullah’ın, Hz Peygamber’in ve Çehar Yâr-i Güzin’in isimlerinin yazılı olduğu levhalardır. Bu levhalar için kendisine bir atıyyede ihsan buyurulmuştur. Bu husus Sadarettten saraya şu şekilde arz olunmuştur:

‘‘ *Âtıfetlü Efendim hazretleri*

İmâm-ı sâni-i hazret-i Şehriyârî faziletlü efendi hazretleri âsâr-ı celîle-i muvaffakiyet seniyye-i hazret-i hilâfet penâhîden olarak der-dest-i ta‘mîr olan Ayasofya-i Kebîr Câmî‘-i Şerîfinin ziver-i tâk-i saâdeti olan elvâh-ı mübârekeyi tahrîr ve tersime muvaffak olarak hizmet-i hayriyyeden dolayı kendisinin mükâfât-ı seniyyeye mazhariyeti şâyân-ı şân-ı âlî olduğuna ve müşârün ileyh havass-ı dâiyân-ı maârif-nişân-ı cenâb-ı pâdişâhîden olup her cihetle şâyeste-i âtıfet-i ‘âliyye-i hazret-i mülûkâne bulunduğuna binâen câmi-i şerîf-i mezkûrun bi-memni te‘alâ altmış dört senesimartı muvazenesine konulacak tahsîsât-ı cedîdesinden olmak üzere efendi-i müşârün ileyje yüzbin kuruş atıyye-i seniyye ihsânı merhûn-ı müsaade-i seniyye olarak devletlü reis paşa, mâliye nazırı paşa ve âtıfetlü Müsteşâr Bahâ Efendi hazerâtiyle tezekkür olunmuş ise de yine her ne vecihle emr u fermân-ı isâbet-nişân cenâb-ı cihân-bânî-i şeref-sünû sudur buyurulur ise, mentûk-ı menîfi tenfiz ve icrâ olunacağı beyânı ile tezkire-i senâ-verî terkim olundu efendim. ’³⁹

Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin kendi yazısı olarak bulunan 11 Kuran-ı Kerim, büyüklü küçüklü 200 kûsur hilye, 15 kadar Delâilü’l- Hayrât, takribi 30 kadar Enam

³⁷ M. Uğur Derman, *Ömrümün Bereketi: I*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2011, ss. 175-76.

³⁸ Derman, a.g.e., s. 177.

³⁹ Ahmed Akgündüz, Said Öztürk, Yaşar Baş, *Üç Devir Bir Mabed: Ayasofya*, 1. b., İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, 2005, s. 803.

eserleri arasındadır.⁴⁰ Bunların yanında Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin pek çok camide yazıları da bulunmaktadır. Tespit edebildiğimiz kadarıyla onun yazmış olduğu bazı yazı ve kitabeler tarihleriyle şunlardır:⁴¹

1. Selimiye Kışlası yan kapısı 1842
2. Çırağan Küçük Mecidiye Camii 1849
3. Yenikapı Mevlevihanesi Muvakkıthanesi
4. Ayasofya Camii Hünkar Mahfili
5. Kahire Kavalalı M. Ali Paşa Türbesi
6. Çemberlitaş Bezm-i Alem Valide Sultan Mektebi 1850
7. Hırka-i Şerif Camii 1851
8. Dolmabahçe Sarayı 1856
9. Kadıköy İskele Camii 1859
10. Topkapı Sarayı Hazine Koğuşu
11. Cerrahpaşa Keçecizâde Kazım Bey Kabri 1859
12. Beyazıt Harbiye Nezareti; Giriş kapısının iç tarafı. 1866
13. Mercan Ali Paşa Mescidi 1869
14. Fındıklı Keşfi Cafer Efendi Türbesi
15. Kasımpaşa Camii iç kapı üstü 1867
16. Fındıklı Parizad Hatun Türbesi
17. Şerife Ümmügülsüm Kabri 1867

⁴⁰ Serin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, s. 157.

⁴¹ Kara, "Vefatının 130. Yılında Kazasker Mustafa İzzet Efendi", s. 12.

Yazmış olduğu hatlarda genellikle imza olarak ‘‘Mustafa İzzet’’ yahut ‘‘İzzet’’ isimlerini kullanırdı. Bunların yanı sıra daha uzun ketebe attığı da olmuştur. Atmış olduğu uzun ketebeleri ağdalı bir üslup ile kullanmıştır: ‘‘Bende-i âlî abâ Seyyid İzzet Mustafa’’, ‘‘Hâk-i pâ-y-i evliyâ.’’⁴²

2.2. Mûsikîşinaslığı

Daha genç yaşta Kömürcü-z de’den almış olduğu eğitimle Sultan II. Mahmud’u etkileyen Kazasker Mustafa İzzet Efendi, Ender n’da da almış olduğu terbiyenin ardından saray fasıllarının vazgeçilmez hanenesi ve neyzeni olmuştur.⁴³

Ender n’da döneminin en iyi hocaları olan Dede Efendi ve Şakir Ağa’dan dersler alan Kazasker Mustafa İzzet Efendi, Klasik Türk M sikimizin en nadide bestek r ve h nenesi olarak haklı bir şöhreti vardır.⁴⁴ Ayrıca iyi bir neyzen olan Kazasker Efendi’nin Ney hocasının kim olduğu da maalesef bilinmemektedir.⁴⁵

Hat sanatında bir çok talebe yetiştiren Kazasker Mustafa İzzet Efendi M siki sanatında da talebeler yetiştirmiş. Sultan II. Mahmud’un biz tihi ney hocasıdır. Sultan Abd llaziz’e ise M sik  hocalığı yapmıştır.⁴⁶

Mezk r padişahların yanı sıra Meden  Aziz Efendi, Behl l Efendi, Hafız Mehmed Zek i Dede ve Yenik yl  Hasan Sırta Efendi, Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin talebeleri arasındadır.

Kazasker Mustafa İzzet Efendi’ye devlet adamlığı vazifeleri olduğu için değil, şahsına hürmeten veya sanatına hürmeten hanendeliğine her zaman saygı duyulmuştur. Bunu İbnü’l Emin Mahmud Kemal İnal tezkiresinde şu cümleler ile anlatmıştır:

‘‘Efendi Bebek’te Yusuf Kamil Paşa ’nın komşusu olduğu için yazın yalıya, kışında İstanbul’daki k şaneye gelir, gece kalırdı. Vükela ve k ber dan bazı zev t da gelirler,

⁴² Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 39.

⁴³ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kem l ’ş- Şuar *.

⁴⁴ Derman, * mr m n Bereketi: I*, ss. 167-70.

⁴⁵ Derman, a.g.e., s. 167.

⁴⁶ Tayyar-z de Ahmed At , *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, C. 3, s. 32.

Efendinin can-fezâ nağmelerini dinlemek emeline bulurlardı. Efendinin resmî mertebesinden ziyade şahsının ulviyetine hürmet edildiğinden sâir mûsikî erbabına söylendiği gibi ‘Bir şey okuyunuz da dinleyelim’ denilmezdi. İrfân-ı kâmil erbabından olan meclisin sahibi, sözü bir münasebetle mûsikîye intikal ettirdikten sonra el vurup içeriye gelen hademedden birine ‘Ağaları çağır gelsinler, Efendi hazretlerini eğlendirsinler’ der ve konakta daima hazır ve emre muntazır olan hanende ve sazandeleri, pek kibârane ve zarifâne tarzda celbederdi. O vaktin tabiriyle ‘Ağalar’ dediği hanende ve sazandeler -ki mesleklerinde mâhir efendiler idi – odanın münasip bir yerinde oturarak Efendinin intihâb ettiği makamdan mühim bir peşrevi kemâl-i letâfetle çalarlardı. Müteakiben yine Efendi’nin istediği bir besteyi okumaya başlayınca Efendi oturduğu minderden kayarak yavaş yavaş hanende ve sazandelerin yanlarına gider, onlarla birlikte okumaya başlardı. O dakikadan itibaren nağmeler başka hâlet ve halâvet peydâ eder, huzzar, cennet nağmelerini dinliyormuşçasına mest-i safâ olurlardı.’⁴⁷

Özellikle Hat sanatında çok velûd bir sanatkâr olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi, mûsikî sanatında o kadar velûd bir sanatkâr değildir. 4 Durak 3 ilahî, 1 peşrev, 2 semâî ve 19 şarkıdan oluşan 28 adet bestesi vardır. Bunların yanı sıra tarz-ı cedîd makamını ortaya koymuş ve bu makamda bir peşrevi de bulunduğu söylenilmiştir.⁴⁸

Anlatılanlara göre, Dellâl-zâde İsmail Efendi, bestelediği bir eseri, musîkî erbabına dinlettiğinde aralarından biri: “*Hocam şu nağme şöyle olsa daha hoş olmaz mı?*” dese “*Yok ben bu besteyi Efendi’ye okudum, beğendi, artık o değiştiremez*” demiş ve Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin mûsikîde ne kadar önemli bir mevkiye olduğunu anlatmıştır.⁴⁹

2.3. Şairliği

Kazasker Mustafa İzzet Efendi, velûd bir hattat, iyi bir mûsikîşinas ve bestekâr olmasına karşın şair olup olmadığı hususunda tartışmalar vardır. Örneğin İbn’ül- Emin Mahmud Kemal İnal onun şairliği hakkında Son Asır Türk Şairleri adlı tezkiresinde şöyle

⁴⁷ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü’ş- Şuarâ*, C. 2, s. 1083.

⁴⁸ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 47.

⁴⁹ İnal, *Son Hattatlar*, s. 159.

diyor: “Yazı ve mûsikî derecesinde şiir ile meşgul olmadığı anlaşılıyor. Çünkü meydanda pek çok yazısı ve mûsikî eserleri olduğu halde elde pek az şiiri vardır. Benim gördüğüm beş altı parçadan ibarettir. Belki bunlardan başka eş’arı vardır da ben görmedim. Yahut zayi olmuştur. İki hafidinden kırk yıl evvel şiirleri şiirlerini sormuştum bir şey istifade edememişti.”⁵⁰

1862 yılının yaz aylarında kurulan Encümen-i Şuara, Hersekli Arif Hikmet Bey’in İstanbul’da Lâlelideki evinde bir grup ortak zevk-i selim sahibi zevatın toplanması ve yazdıkları şiirleri birbirlerine okuması, şiirlerin üzerine tartışmalar yapılmasıyla bilinir. Bir nevi dost meclisi hüviyetindedir. Yazılan şiirleri yaşı en küçük olması hasebiyle Namık Kemal topluluğa seslice okumaktadır. Encümen-i Şuarâ’ya liderlik edip toplantılara yön veren ise Lefkoçalı Galip’tir. Encümenin müdavimlerinin, doğum veya memuriyet dolayısıyla Rumeli’ye bağlı olmak, Bektaşî meşrep olmaları, tanzimatın getirdiklerinden hoşnutsuz olmak gibi ortak yönleri de vardır. Tespit edilebildiği kadar bu toplantıya iştirak edenler; Nâmık Kemal, Ziya Paşa, Şeyh Osman Şems Efendi, Arif Hikmet Bey, Koniçeli Musa Kâzım Paşa, Leskofçalı Galip Bey, Manastırlı Hoca Salih Nâilî, İbrahim Hâlet Bey, Recâizâde Mehmed Celâl, Memduh Faik Bey, Deli Hikmet, Mustafa Refik Bey, Üsküdarlı Hakkı Bey, Salih Faik Bey, Sâdullah Râmi Bey, Mustafa Eşref Paşa, İrfan Paşa, Mustafa İsmet Efendi’dir. Aynı zamanda Kazasker Mustafa İzzet Efendi de bu encümene katılanlar arasında zikredilir.⁵¹

Gazel

“Bezm- vahdetden cüdâ bir nây bir ben bir gönül

Fânî bâkî-nüma bir nây bir ben bir gönül

Hayretinden geh güler geh ağlar inler dem – be – dem

⁵⁰ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü’ş- Şuarâ*, C. 2, s. 753.

⁵¹ DİA, "Encümen-i Şuarâ", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/encumen-i-suara> (09.07.2019).

Bül'acep divâne ha bir ben bir nay, bir ben, bir gönül

Cismi zârı hemçü nâlû hasta halû bî- mecâl

Hasbihali her belâ bir nây, bir ben, bir gönül

Kendi söyler, kendi dinler kimse bilmez hâlini

Ehl-i aşka kimyâ bir nây, bir ben, bir gönül

Kârı nâtık abd-i âbık zâ'ik-i iksir- Hak

Sana benzer İzzetâ bir nây, bir ben, bir gönül”⁵²

Hızır Ağa-zâde Said Bey'in Gazelini şu şekilde tahmis etmiştir;

“Aşık oldum olalı doğrusu ey mâh sana

Bir tarik ile gönül olmadı hem-râh sana

Nice rakrîr edeyim derd-i dilim âh sana

Etmedi gitti eser nâle-i cân-gâh sana

Merhamet vermedi mi Hazret-i Allah sana

Eyledin gönlümü avize-i mehdî ülfet

⁵² İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlû'ş- Şuarâ*, C. 2, s. 758.

Garaz eğlenmek imiş sonradan ettim dikkat

Böyle tıflâne edâya kim eder emniyet

Nâlem etmiş seni hâbîde-i hâb-ı nahvet

Galiba ninni gelir âh-ı seher-gâh sana

Nâle-i aşkı ciğer sûzimi sandın kuru laf

Sana takriri gumumu dil olup cümle hilâf

Hâlîme eylemedin atf-ı nigâh-ı insâf

Akıbet ömrümü hüsnün gibi kıldın itlâf

Kaldı sermaye hemân âh bana vâh sana

Nedir ey çerh, sitem-dîdeye kahrın öyle

Ettiğin lütfu bana sende bilirsin söyle

Âh u feryâdımı sen sanma tehice böyle

Beni şâd eylmedin bir kere insâf eyle

Acaba n'eyledim ey tâli'i bedhâh sana

Her ne rütbe görünürse sana surette bâid

İzzetâ kesme sakın şâhed-i mâni'den ümîd

Zâhir oldukça gönülde hele sırr-ı tevhid

Tükenir bî-haberâne reviş elbette Saîd

Zannıma rehber olur bu dil-i agâh sana’’⁵³

Kıt’a

Var olan Hak varlığıdır benden eylersen sual

Yokluğun irfân-ı kâfidir sülûk erbabına

Men aref’le kad aref sırrını bildinse eğer

Hırz-ı cân et söyleme zannü şükûk erbabına⁵⁴

Rûz u şeb gönlümün evrâdı olup Tanrı adı

Nakşî dîdârına bend eyle vukufu adedi

Cezbe-i aşk ile fark edemeyip nîk ü bedi

Gözlerinden selip eşk-i terini böyle dedi

Varamam yârime âmâ sıfat oldum ebedî

Vâsıl et yâre beni Yâ ricâlen huz bi yedî

Müfred

Çeşm-i ibretle nigâh et zâhidâ eşyaya sen

Manî-i sun’i İlâhîde ne sen varsın ne ben⁵⁵

O felek meşrebin aldanma va’ dine zira

⁵³ İnal, a.g.e., C. 2, s. 754.

⁵⁴ İnal, a.g.e., C. 2, s. 1083.

⁵⁵ İnal, a.yer.

Nisbet-i pâdişeh-i İzzeti derviş etti⁵⁶

İzzetâ dem de geçer, gam da geçer âlemde

Vaktini hoş geçirip şöylece eğlenmelidir⁵⁷

Atılan ok geri dönmez düşünüydin evvel

Şimdicek sana nasihat eden âdem delidir⁵⁸

Bahariye Mevlevîhânesi Şeyhi Nazif Dede, Kazasker Mustafa İzzet Efendiye
şöyle bir beyit göndermiştir:

“Gönül seninle sıkıldık ne şeyle eğlenelim

Ne ile eğlenelim meyle neyle eğlenelim”⁵⁹

Kazasker Mustafa İzzet Efendi de onun göndermiş olduğu bu beyite şu şekilde
mukabele etmiştir:

“O dem ki geldi âmâdan cihan gözümde değil

Gönül arar o demi neyle meyle değil”⁶⁰

⁵⁶ İnal, a.g.e., C. 2, s. 1084.

⁵⁷ İnal, a.yer.

⁵⁸ İnal, a.yer.

⁵⁹ İnal, a.g.e., C. 2, s. 1083.

⁶⁰ İnal, a.yer.

Allah birdir iki cihan vahdet üzeredir

İbret üzere bak hele bir kerre, yek ten ol

Terk eyle mâsîvâyı, gözet sırr-ı vahdeti

Benlik hayalin eyleme zinhar, sen, sen ol⁶¹

Yine kaynaklarda kesin olarak geçmeyen fakat herkesçe Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye atfedilen bir beyit daha vardır.

Basmaşa mübarek kademin rûy-ı zemîne

Pak itmez idi kimseyi hâk ile teyemmüm.

Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin elde ettiğimiz kaynaklardaki şiirlerinden ve içinde bulunduğu Encümen-i Şuarâ gibi muhitlerden anlaşılmaktadır ki her ne kadar çok eser verememiş dahi olsa o bir şairdir. Kendi devri içinde değerlendirmek gerekirse Hat ve Mûsikî gibi sanat dallarıyla uğraşan bir kimsenin, şiirden anlamaması ve ilgilenmemesi gibi bir durum söz konusu olamaz. Kazasker Mustafa İzzet Efendi bahsettiğimiz sanat dallarının yanında şiirden de anlamaktadır. Divanı veya sadece kendi şiirlerini yazdığı bir mecmua günümüzde tespit edilememiştir. Mevcut şiirlerinden hareketle belki çok iyi bir şair demek mümkün olmasa bile şair demek mümkündür.

İncelediğimiz Güfte Mecmuasındaki bazı şiirlerde tespit ettiğimiz mahlaslar içerisinde İzzet mahlasında bir şair de vardır. Bu mahlastaki şiirlerin Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait olduğu düşünülmektedir. Şiirleri daha sonra zikredeceğimiz için buraya ayrıca koymadık.

⁶¹ Derman, *Ömrümün Bereketi: I*, s. 168.

İKİNCİ BÖLÜM
(KÜLTÜR TARİHİMİZDE GÜFTE MECMUALARI
VE KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİNİN
GÜFTE MECMUASI)

1. KÜLTÜR TARİHİMİZDE GÜFTE MECMUALARI VE KAZASKER MUSTAFA İZZET EFENDİ'NİN GÜFTE MECMUASI

1.1. Kültür Tarihimizde Güfte Mecmuaları

Millî tarihimizde çok önemli bir yere sahip olan Güfte Mecmuaları, akademik olarak hem Edebiyat hem de Mûsikî dallarıyla ilgilenen araştırmacıların önemli kaynaklarından biridir. Öyle ki münderecatındaki eserler, güfteleri itibariyle Edebiyat sahasında, gerek şairleri gerek muhtevası açısından her zaman incelenmesi gereken konulardandır. Diğer taraftan çalışma sahası Klâsik Türk Mûsikîsi olan araştırmacılar, bir eserin doğru bestesini veya usulünü tespit edebilmek için güfte mecmualarına başvurmak mecbûriyetindedir.

Ferit Devellioğlu'nun tertip ettiği Lügatte; “söyleniş, söylenmiş, söz eserinin bestelenmiş bulunan manzum sözleri” anlamına gelen güfte⁶², ayrıca bestelenmek üzere yazılmış; “şiir, kâr, beste, semâî, şarkı, türkü, ilahi gibi dini veya din dışı formlarda da bestelenen eserlerin sözü” anlamına gelmektedir.⁶³ Saadet Gültaş'ın kaleme aldığı “Prozodi” adlı kitapta ise tanım şu şekilde verilmiştir: “Güfte, mûsikî ile kaynaşarak, mûsikî'nin kanunlarına tâbi olarak, şarkı ve türküyü meydana getiren kelimedir. Şiirin bütün hususiyetlerini taşır. Nazım şekli, kâfiye, redif, vezin, ses ve mana zenginliğiyle âhenk yönündede aralarında hiçbir fark yoktur.”⁶⁴ Mevzu bahis ettiğimiz kelime Farsça “Goften” masdarından söylenmiş anlamına gelir. Türkçeye ise buradan geçmiş olduğu âşikârdır.⁶⁵

⁶² Ferit Devellioğlu, “Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat”, Ankara: Doğu Matbaası, 1970, s. 354.

⁶³ Mustafa Nihat Özün, “Osmanlıca - Türkçe Sözlük”, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi, 1973, s. 231.

⁶⁴ Saadet Gültaş, *Vurgu ve Vurgulamaları ile Türk Mûsikîsinde Prozodi*, 1. b., İstanbul: Kurtiş Matbaacılık, 2003, ss. 209-10.

⁶⁵ Yılmaz Öztuna, *Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969, C. 1, s. 237.

Mecmua kelimesi ise Arapça (c – m – a) fiilinden türetilmiştir bir kelimedir. Daha sonra Türkçeye geçmiş olan kelime sözlükte: “Seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap, dergi” anlamındadır.⁶⁶ Arkaik Türkçe’de mecmua kelimesi yerine ise ‘cönk’ kelimesi kullanılmaktadır. Cönk; “türkü, mani, destan, koşma, şiir, bozlak, hikâye, atalar sözü, darb-ı mesel, ferman, buyrultu, duâ, hutbe, nefes, mersiye gibi; millî, dinî, tasavvufî, felsefî, aşkî, manzûm ve gayr-i manzûm eserlerin eski zamanlarda toplanıp yazılmış olduğu kitaplara veya risalelere denir.” Bu kelimenin aslının Türkçe olmadığı başka dillerden Türkçeye geldiği hususunda tartışmalar da vardır.⁶⁷

Güfte Mecmuası; “Makam, usûl, beste türü, bestekâr isimleri gibi atıflardan birini veya birkaçını kullanarak, münderecatındaki şiirlerin bestelendiğini gösteren deliller taşıyan bir nev’i eş’ar mecmuasıdır.”⁶⁸ Güfte mecmuaları bir şiir mecmuası değildir. Çünkü içlerinde yalnızca beste formunu kazanmış şiirler vardır. Bu yönleriyle şiir mecmualarından ayrılırlar.

Güfte Mecmualarında genellikle ketebe, istinsah veya temmet kaydı gibi kayıtlar bulunmamaktadır. Bu sebeple onların hangi amaca matuf bir şekilde yazıldıklarını delillendirmek, elimizdeki kaynaklarla mümkün görünmemektedir. Ancak Güfte Mecmualarının pratik bir amaçla kaleme alındığı söyleyebiliriz. Hanendenin; kendi döneminde revaçta olan eserlerin sözlerini, bestesini veya usulünü unutmamak, hemen hatırlamak maksadıyla bu mecmuaları kaleme aldığı söylenebilir. Bu sebeple o dönemin mûsikî ve edebiyat zevkini bizlere yansıtan önemli eserler olarak görülebilirler.

Güfte mecmualarının işlevlerinden birisi de; mahlas beyitlerinden hareketle bize bestelenmiş olan eserin güftesinin kime ait olduğu bilgisini verebilmesidir. Şayet mecmuanın içerisinde mahlas zikrediliyorsa beste formuna girmiş bir şiirde değişiklik olup olmadığı veya değişiklik olduysa ne gibi değişiklikler olduğu, araştırmacılar tarafından incelenebilir. Bunların yanı sıra; hangi aruz vezniyle yazılan şiir hangi usulde

⁶⁶ Devellioğlu, “Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat”, s. 711.

⁶⁷ Bilal Kemikli, “Haşimi Kitaplığında Türkçe Bir Cönk”, *Milli Folklor Dergisi*, S. 48 (2000), s. 27.

⁶⁸ Harun Korkmaz, *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi’ndeki Mûsikî Yazmalarının Kataloğu*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014, s. 44.

bestelenmiş veya hangi muhtevaya sahip bir şiir hangi makamda bestelenmiş, bunların çalışması da ayrıca yürütülebilir.

Burada zikretmemiz gereken bir husus da, Güfte mecmualarının Edebiyatçılar tarafından akademik olarak çalışılmamış olmasıdır. Öyle ki, Yök Ulusal Tez Merkezinden “Güfte Mecmuası” anahtar kelimesi ile bir araştırma yaptığımızda karşımıza 12 tez çıkar.⁶⁹ Bunların hepsi Mûsikî bölümünde hazırlanmış olan tezlerdir.

Bahsettiğimiz bu mecmuaların bir diğer özelliği ise, eserin bestekârını bize söylemesidir. Böylelikle bestekârın eserleri hakkında daha kolay ve doğru bir şekilde bilgi sahibi olabiliriz. Aynı zamanda eserin mûsikî formu hakkında da bize bilgi verdikleri için, eserin doğru usul ve makamı buradan hareketle tahkik edilebilir. Ayrıca kaleme alındıkları dönemlerin mûsikî meclislerinin repertuarı hakkında da bize bilgi verirler.⁷⁰

Güfte mecmuaları sahip oldukları muhtevaya göre birkaç türe ayrılırlar: Fasıl mecmuaları, İlahî mecmuaları, Şarkı Mecmuaları ve Âyin-i Şerîf mecmuaları. Aynı zamanda türkü ve mâni çeşitlerinden daha farklı eserlerden müteşekkil mecmualar da bulunmaktadır.⁷¹

1.2. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuası

Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin bir güfte mecmuasının olduğu İbnü'l- Emin Mahmud Kemal İnal'ın yazmış olduğu tezkirede ve muhtelif kaynaklarda geçmektedir.⁷² Ancak eserin yerini tespit ederken 2014 yılında İstanbul Üniversitesinde yapılan “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'ndeki Mûsikî Yazmalarının Kataloğu” adlı Yüksek Lisans tezinden istifade ettik.⁷³ Yüksek Lisans tezinin sahibi Harun Korkmaz, ilgili bölümde şöyle bir ifade kullanıyor; “*Hattat/Bestekâr Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait bir şarkı mecmuasının, üniversite kütüphanesinde bulunduğu bazı*

⁶⁹ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> Erişim tarihi: (12. 07.2019)

⁷⁰ Korkmaz, *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'ndeki Mûsikî Yazmalarının Kataloğu*, s. 44.

⁷¹ a.g.e., s. 45.

⁷² İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlû's- Şuarâ*, C. 2, s. 1085.

⁷³ Korkmaz, *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'ndeki Mûsikî Yazmalarının Kataloğu*.

*kaynaklarda zikredilirdi. Fakat demirbaş numarası bile hiçbir yerde kayıtlı değildi. İlk defa ortaya çıkıyor.”*⁷⁴

1.2.1. Mecmuanın Tavsîfi

Güfte Mecmuası, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde T.Y. 5649 demirbaş kaydıyla bulunmaktadır. Kataloglardan almış olduğumuz bilgilere göre eserin en ve boy ölçüsü 20.4x12cm. şeklindedir. Eserin cild ve kağıt özellikleri şu şekildedir; *“Şükûfe tarzında, çift zencirekli lakedir. İki zencîrek arasındaki kısım zilbahar ciltlerde görülen motiflerle süslenmiştir. Baş, ayağı ve eteği müzehheptir. Ön ve arka kapaklar ile yan kağıtlar çift zencîrekli biçimde cetvellenmiş, eflâton renginde özel, yağlı kağıtlardır. Filigranlı, âharlı, nohûdî renkte kağıt.”*⁷⁵

115 varaktan müteşekkil olan eserin yazı türü Ta’lîktir. Eserde satır sayısı muhtelifdir. Fevkalade bir serlevha’ya sahiptir. Çift sütunlu ve yıldız cetvellidir. Eserin ön kapağındaki numara pulunda “3110/351” kaydı bulunmaktadır.

1.2.2. Mecmuanın İç Düzeni

Mecmuanın iç kapağıyla 1.A arasında boş bir varak bulunmaktadır. 1.A’da İstanbul Üniversitesinin bir kaşesi vardır. 1.B, 2.A ve 2.B’de yıldız cetvelle hazırlanmış bir fihrist bulunmaktadır. Fihrist mecmua ile tamamen uyumludur. 3.A’da cetvellenmiş bir surette hazırlanmış tezhip bulunmaktadır. Eserin 3.varağının B yüzünde bir serlevha vardır. Bu serlevhanın hemen ardından yani 3.B’den Rast makamındaki Hafız’ın *“Zülfünün târ-ı şua-ı bâsiremdir lâ’nesi”* mısraıyla başlayan şarkısı bulunmaktadır.

Makamlarına göre tasnif edilmiş olan eserde güftelerin üst kısımlarında bestekârlarının isimleri yazmaktadır. Bestekârının yazılmadığı güftelerde mevcuttur. Her bir esere “Şarkı” başlığı atılmıştır. Mecmuada, güftelerin makamlarının verilmesine karşın usulleri maalesef verilmemiştir. Eserin içinde boş varaklarda bulunmaktadır. Bu varaklar şunlardır; 1.A,1.B, 7.A (yarım)⁷⁶, 7.B, 8.A, 8.B, 9.A (yarım), 9.B, 10.A (yarım),

⁷⁴ Korkmaz, a.g.e., s. 190.

⁷⁵ a.g.e., s. 199.

⁷⁶ Burada parantez içinde yarım yazmamızın sebebi şudur: “Mecmuanın Tavsifi” başlığında varakların çift sütunlu olduğunu belirtmiştik. Bazı varaklarda sağ taraftaki sütunda bir şarkı bulunurken sol tarafındaki sütunda bir şarkı bulunmuyor. Bunu göstermek için sadece bir sütunun dolu olduğu varaklar yarım olarak belirtildi.

10.B, 11.A (yarım), 11.B, 13.A,13.B, 14.B (yarım), 19.A, 19.B, 23.B, 35, B (yarım), 36.B (yarım), 40.B, 41.B, 43.B (yarım), 46.B, 50.B (yarım), 53.B, 55.B, 57.A (yarım), 57.B (yarım), 60.A (yarım), 60.B, 64.A (yarım), 64.B, 70.B (yarım), 71.A (yarım), 71.B, 72.A (yarım), 72.B, 74.A, 74.B, 75.B, 76.B (yarım), 77.B, 78.A (yarım), 78.B, 79.B, 81.A (yarım), 81.B, 83.B (yarım), 84.B, 86.B, 87.A (yarım), 87.B, 88.B (yarım),89.B (yarım), 90.A (yarım), 90.B (yarım), 92.A (yarım), 92.B, 94.B, 96.A, 96.B, 97.B (yarım), 98.B, 99.A (yarım), 99.B, 100.B (yarım), 102.A, 102.B, 103.B, 105.B, 106.B (yarım), 107.B, 110.B, 111.B, 112.A, 112.B, 113.A, 113.B, 114.A, 114.B, 115.A, 115.B.

Varakların boş bırakılmasının sebebi daha sonra da olsa kendisine ayrılan makamlardaki besteleri yazmak olabilir. Zira nikrîz makamı için 1 varak ayrılmıştır. 1 varak 4 güfte alabiliyorken sadece 1 güfte yazılmış diğer kısımlar boş bırakılmıştır. Yine mecmuanın mürettibi Kazasker Mustafa İzzet Efendi, nihâvend – sünbüle makamı için bir varak ayırmış ancak buraya hiç güfte yazmamıştır.

Kazasker Efendi'nin Güfte mecmuasında Sultan III. Selim'in bestekârı olduğu şarkılar isminin son harfi olan “Mim” ile gösterilmiştir. Yine aynı şekilde Sultan II. Mahmud'un bestekârı olduğu şarkılar ise isminin son harfi olan “Dal” ile gösterilmiştir.

Şarkılardaki nakarat mısralarının pek çoğu yazılmamıştır. Bu nakarat mısralarının olduğu kısımlar “eyzan” lafzıyla belirtilmiştir. Zannediyoruz ki sayfaları biraz daha tasarruflu kullanmak, şarkıları yazarken daha pratik davranmak maksadıyla yapılmıştır. Burada kısaca belirtilen nakarat kısımları metnin aslına sadık kalmak ve nakarat mısrasının tayininin güç olması hasebiyle aynı şekilde bırakılmıştır.

1.2.3 Mecmuanın Aidiyeti

Mevzu bahis ettiğimiz, bir yazma eser olan Güfte mecmuası, Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye aittir. Mecmuanın 35.B varağında “*Gücenmezsın budur arz u niyâzım*”, 43.B varağında “*Seni ister dil-i gümrâh seni*”, 47.A varağında “*Harap oldu dil nâşâd elinden*”, 60.A varağında “*Ser-â-ser kaplamıştı çerh dîn-ı dūd-ı âhım*”, 76.B varağında “*Ey şehsüvâr meydân-ı işve*”, 92.A varağında “*Al destine câm-ı müdâm*” ve 110.A varağında “*Şeb midir bu ya sevâd-ı âhi pinhânım mıdır*” mısralarıyla başlayan eserlerin

baş kısımlarının tamamında “Şarkı-ı Li Muharrihi” ibâresi yer almaktadır. Li muharrihi ibaresi Arapça asıllı olup, “*Yazarı tarafından*” anlamına gelmektedir.⁷⁷ Yani şarkının bestekârı, aynı zamanda incelemiş olduğumuz mecmuanın da sahibi olduğu anlamına gelmektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz 47.A’da bulunan ve “*Harap oldu dil nâşâd elinden*”⁷⁸ mısrasıyla başlayan, 76.B varağında “*Ey şehsüvâr meydân-ı işve*”⁷⁹, 92.A varağında “*Al destine câm-ı müdâm*”⁸⁰ ve 110.A varağında “*Şeb midir bu ya sevâd-ı âhi pinhânım mıdır*”⁸¹ mısralarıyla başlayan eserlerin Kazasker Mustafa İzzet Efendi’ye ait olduğunu TRT nota arşivinden ve çeşitli kaynaklardan tespit ettik.

Trt nota arşivi, Devlet Korosu nota arşivi, İsam Kemal Batanay müzik arşivi, İsam Cüneyt Kosal Türk Müsikîsi arşivlerinde ve diğer kaynaklarda bulamadığımız ve başlarında yine “Şarkı-ı Li Muharrihi” ibaresi yer alan 35.B varağındaki “*Gücenmezsın budur arz u niyâzım*”, 43.B varağındaki “*Seni ister dil-i gümrâh seni*” ve 60.A varağındaki “*Ser-â-ser kaplamıştı çerh dîn-ı dūd-ı âhım*”, mısralarıyla başlayan eserlerin de Bestekâr ve Hânende olan Kazasker Mustafa İzzet Efendiye ait olduğunu düşünüyoruz.

Bunların yanı sıra tespit ettiğimiz eserlerin, elimizdeki mecmua ve nota kaynakları ile, makam mukayesesi yaptığımız da birebir örtüştüğünü de söyleyebiliriz.

⁷⁷ Devellioğlu, “Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat”, s. 45.

⁷⁸ “Trt Nota Arşivi - Harâb oldu dil-i nâ-şâd elinden”, (12.07.2019), http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=5999&ad=Har%E2b%20oldu%20dil-i%20n%E2%FE%E2d%20elinden.

⁷⁹ “Trt Nota Arşivi - Ey şehsuvar-ı meydân-ı işve”, (12.07.2019), http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=4293&ad=Ey%20FEehsuvar-%FD%20meyd%E2n-%FD%20i%FEve.

⁸⁰ Toprak, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, s. 57.

⁸¹ “Trt Nota Arşivi - Şeb midir bu yâ sevâd-ı âh-ı pinhânım mıdır”, (16.07.2019), http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=10385&ad=%DEeb%20midir%20bu%20y%E2%20s ev%E2d-%FD%20E2h-%FD%20pinh%E2n%FDm%20m%FDd%FDr.

2. Şiir ve Mûsikî Arasındaki İlişki

Klasik Türk Mûsikîmizin insan sesine ağırlık vermesi gibi bir özelliğe sahip olması hasebiyle, sâzdan ziyade söze önem veren bir karaktere sahiptir. Burada sözden anlaşılması gereken ise tabii olarak şiirdir.⁸²

İlhan Ayverdi'nin tertip ettiği sözlüğe göre şiir; *“Duygu ve heyecanları, güzellikleri seslerinden uyumundan ve ahenginden faydalanarak etkili bir şekilde anlatma sanatı ve bu sanat yoluyla verilen edebî eser; manzume; gönle ve hayale hitap eden, insanda güzellik duygusu ve heyecan uyandıran şey, görünüş, oluş”*⁸³ tur.

İbn-i Sinâ'nın şiir tarifi ve şiirle alâkalı düşünceleri ise şu şekildedir: *“Şiir; uyumlu ve eşit ikâları olan, son harfleri kafiyeli sözlerden oluşan hayâle dayalı sözdür. Şiirin söz ve lafız olması açısından incelenmesi, dilci ve gramercinin; hayâl edilir olması açısından incelenmesi, mantıkçı ve ahlakçının; mutlak vezin, illet ve sebepleri açısından incelenmesi mûsikîşinasın; yöreden yöreye değişen özelliğe göre incelenmesi aruzcunun; sonlarının incelenmesi ise kâfiye ilmiyle uğraşanların işidir.”*⁸⁴

Mûsikî'nin tanımı ise yine İbn-i Sîna'ya göre şu şekildedir: *“Birbiriyle uyumlu olup olmadığı yönünden sesleri ve bu sesler arasındaki zaman sürelerini araştıran riyâzi bir ilim”*. Klâsik Türk Mûsikîmizin en önemli şahıslardan olan Abdülkâdir Merâgî'nin mûsikî tanımı ise şu şekildedir: *“İkâ devirlerinden biriyle tertip edilip kulağa yumuşak gelen nağmelerin bir araya getirilmesi.”*⁸⁵

Elbette şiirin ve mûsikînin tanımları bunlarla sınırlı değildir. Buraya aldığımız tanımlamalar şiir ve mûsikî ilişkisine dair genel bir çerçeve oluşturması açısından dır.

⁸² Cinuçen Tanrıkorur, *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*, thk. İsmail Kara, 4. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2016, s. 16.

⁸³ İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2006, s. 2952.

⁸⁴ İbn-i Sina, *MUSİKİ*, çev. Ahmet Hakkı Turabi, 1. b., İstanbul: Litera Yayıncılık, 2004, s. 95.

⁸⁵ Yalçın Çetinkaya, Nuri Özcan, *Mûsikî*, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, C. 31, s. 257.

“Söz ve ses ikilisinin birlikteliği oldukça eskiye dayanır. Eski Yunanda şairler şiirlerini ‘lir’ adı verilen sazlarla okuduğu bilinir. Bugün edebiyatta kullandığımız ‘lirik şiir’, bununla ilgilidir ve lre ait, lirle ilgili anlamına gelmektedir.”⁸⁶

Eski Türklerde ellerindeki kopuzla şiir söyleyen ve destanlar okuyan, ozan, baksı, kam, şaman gibi adlarla anılan şairlerin, şiirlerini bu şekilde okumaları, şiirin ve mûsikînin daha başlangıçtan itibaren mündemiç olduğunu bizlere göstermektedir.⁸⁷

Türk edebiyatının klâsikleştiği dönemin ardından özellikle tanzimat döneminde, kendine has bir nazım şekli olan şarkı türü, bestelenmek üzere yazılan şiirlerden ibarettir. Edebiyat ve mûsikînin bahsetmiş olduğumuz izdivacı şekil olarak bu dönemde kurulmuştur.⁸⁸

Modern dönemlere gelinceye kadar şiirin gerek hece ölçüsüyle söylenmesi gerek aruz kalıpları ile söylenmesi yine bize bu birlikteliği gösteren ipuçlarındandır. Çünkü mûsikîdeki ıstılahıyla îkâ, şiirdeki kullanımıyla vezin bu birlikteliğin kurulmasının en önde gelen şartlarından birisidir.

Mevzu bahis ettiğimiz bu birliktelik esnasında iki sanat dalı da elbette ki birbirlerini etkilemişlerdir. Bu etkileşimi maddeler halinde şu şekilde sıralayabiliriz:

“1. Klâsik Türk Edebiyatına ait nazım şekilleri ve türleri Türk mûsikîsinde bir form ve biçim olarak kullanılmıştır.

2. Klâsik Türk Edebiyatında mûsikî terimleri anlamlandırılarak edebî sanatlar yapılmıştır.

3. Divanlarda kullanılan mûsikî unsurları / Makam, çalgı, perde adları

4. Edebî şahsiyetlere, Sultanlara ait şiirler ve bestelenmiş eserleri

⁸⁶ Yavuz Yedek, *Türk Mûsikîsinde Sâkinâmeler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2011, s. 6.

⁸⁷ Mehmed Fuad Köprülü, *Edebiyat Araştırmaları 1*, 2014. 1. b., İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2014, C. 1, s. 77.

⁸⁸ Bilal Kemikli, *Türk İslam Edebiyatı Giriş*, 7. b., Bursa: Emin Yay., 2017, s. 98.

5. Edebiyattaki temalar / gül ve bülbül mûsikîde de önem kazanmıştır.”⁸⁹

Şiir ve mûsikî ilişkisini iki bölüme ayırarak daha tafsilatlı bir şekilde inceleyebiliriz. Bunlardan ilki Aruz – Usûl ilişkisi, ikincisi ise Güfte – Beste ilişkisidir.

2.1. Aruz – Usûl İlişkisi

Aruz ilk önce Arap Edebiyatında doğmuş daha sonra Fars ve Türk Edebiyatına geçmiş ve şiirdeki hecelerin, uzun veya kısa ya da açık veya kapalı dizilerine dayanan bir ölçü sistemidir.⁹⁰

Yılmaz Öztuna'nın kaleme aldığı Türk Mûsikîsi Ansiklopedisinde Usûl kavramı ise şu şekilde geçmektedir: “Bir ilmin nasıl tedkîk edileceği hususundaki kaidelerin toplamı ve ritm.”⁹¹ Üstad Cinuçen Tanrıkorur ise usulün tanımını “Doğu müziklerinde kullanılan vuruş veya ölçü birimlerinin, sadece sayıca değil, yapı açısından da kalıplaşmış şekli” diyerek yapmıştır.⁹²

Klâsik Türk Mûsikîmizde, belirli usullerde bestelenen eserlerin genel itibariyle aruzun belirli kalıplarından seçilmesi ve bu işlem yapılırken herhangi bir geleneğe yahut kurala bağlı olup olmadıkları hususu tartışıla gelen mûsikî meselelerinden biridir.⁹³ Bu ilişkinin ileri derecede var olduğunu savunan Üdî Cinuçen Tanrıkorur, bu münasebetin varlığını ortaya atmış olduğu dört ilişki ile delillendirmiştir. Kısaca bu münasebetler şu şekildedir,⁹⁴

1. Arûzun “Fā ‘i lā tûn / Fā ‘i lā tûn / Fā ‘i lā tûn / Fā ‘i lûn” veya “Fā ‘i lā tûn / Fā ‘i lā tûn / Fā ‘i lûn” vezinleriyle yazılmış güfteler öncelikle Ağır Aksak, daha az “Devrihindî, Aksak, Curcuna ve Müsemmen” usulleriyle bestelenmiştir.

⁸⁹ Gülçin Yahya Kaçar, “Klâsik Türk Mûsikî ve Klâsik Türk Edebiyatı Arasındaki Etkileşim”, *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, C. 3, S. 1 (2017), s. 126, <http://dergipark.gov.tr/doi/10.22252/ijca.330899>.

⁹⁰ Nihad M. Çetin, “Arûz”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, C. 3, s. 424.

⁹¹ Öztuna, *Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, C. 1, s. 137.

⁹² Tanrıkorur, *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*, s. 87.

⁹³ a.g.e., s. 85.

⁹⁴ a.g.e., ss. 95-107.

2. Arûzun, “Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün” veya “Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün” vezinlerinde yazılmış güfteler, öncelikle “Aksak”, daha az da diğer usullerde bestelenmiştir.

3. Arûzun “Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün” vezinlerinde yazılmış şiirler öncelikle “Sengin Semâi” daha az olarak “Curcuna” ve “Türk Aksağı” usulleriyle bestelenmiştir.

4. Arûzun “Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün veya Müs tef ‘i lâ tün” vezinleriyle yazılmış şiirler öncelikle “Türk Aksağı, Aksak, ve Düyek” daha az olarak “Semâi” usulleriyle bestelenmiştir.

Cinuçen Tanrıkörür’un bu mümtaz çalışmasının ardından bu meyanda çalışmalar devam etmektedir. Yök Ulusal Tez Tarama merkezinde “Aruz – Usûl” anahtar kelimeleriyle bir tarama yaptığımızda karşımıza iki sonuç çıkmaktadır.⁹⁵ Yine burada “Vezin- Usûl” başlıklı bir tarama yaptığımızda karşımıza muhtelif zamanlarda hazırlanmış iki adet yüksek lisans çalışması çıkmaktadır.⁹⁶ Böyle çalışmalar vesilesi ile söz konusu ettiğimiz münasebetin kuralları, geleneğin içindeki yeri gittikçe belirgin hale gelecektir.

Çalışma konusu olarak belirlediğimiz Kazasker Mustafa İzzet Efendi’nin Güfte Mecmuasında bu tarzda bir araştırma maalesef yapılamadı. Bunun sebebi mevzu bahis ettiğimiz eserde, şarkıların makam bilgilerinin verilmesine karşın herhangi bir şekilde usul bilgilerine yer verilmemiş olmasıdır. Eserlerin pek çoğunun günümüze notalarının ulaşmaması ve usullerinin belirlenmesinin çok güç olması aynı zamanda bunları tespit etmek için süremizin dar olması gibi sebeplerden dolayı bu meyanda bir çalışma yürütülemedi.

2.2. Güfte – Makam İlişkisi

Sözlü müzik eserinin şiiri anlamına gelen güfte ile makam arasında da münasebetler olduğu düşünülmektedir. Öyle ki tertip edilen makamın insan psikolojisine bir takım tesirleri olduğu söylenilmektedir. Osmanlı döneminde Amasya ve Edirne’de

⁹⁵ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> Erişim tarihi: 18.07.2019

⁹⁶ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> Erişim tarihi: 18.07.2019

açılan mûsikî yoluyla psikolojik rahatsızlıkları tedavi eden şifâhâneler makamın insan psikolojisi üzerine tesirli olduğunun bir nişânesi sayılabilir.

“Makam, Türk müziğinde dizilerin, bestecinin isteğine göre değişen bir düzen içinde değil, seyir adı verilen kurallara göre kullanılmasından doğan: Bütün doğu müziklerinde ezgi, kültürlere göre değişik adlar alan bu temel üzerine oturur. Makamlar gerek sayıca, gerek şekil ve muhtevâ bakımından Osmanlılar eliyle geliştirilmiştir: Tarih içinde bestekârlarca meydana getirilen 584 makamdan en az 1 eserle bugüne ulaşmış olanların sayısı 259, günümüzde en çok kullanılanlarsa 80 civarındadır. Makam teriminin Merâgî tarafından yerleştirilmesinden önce, Asya Türkleri aynı anlamda küğ kelimesini “mûsikî icrâ etmek” anlamında da küğlemek fiilini kullanırlardı.”⁹⁷

Klâsik Türk Mûsikîsinde ana kaynak olan şiirin, uygun bir şekilde usul ve makam ile birliktelik kurması, eserin kalıcı olması ve halk nezdinde kabul edilebilir olmasını da beraberinde getirir. Bir şiir şayet hüznü bir mana taşıyorsa ona uygun usul ve makamda bestelenmeli, ya da neşeli bir muhtevaya sahipse yine ona uygun usul ve makamda bestelenmelidir.⁹⁸

İsrail millî kütüphanesinde bulunan 17. yüzyıla ait Risâle-i Mûsikî’de mûsikînin tesirleri üzerine şunlar anlatılmaktadır: *“Karayağız kişi kızgın, çabuk öfkelenen, cahil, kaba mizaçlıdır, ona irâk makamı uygundur. Buğday tenli kişinin mizacı çok öfkelidir, omna ısfahân makamı uygundur. Çiyan sarısı olan sert ve kabadır, ona rast makamı uygundur. Sarının mizacı çok serttir, ona kûçek makamı uygundur.”⁹⁹*

Makamların elbette insan ruhuna birtakım tesirleri vardır. Bunları açıklamak veya delillendirmek de güç kabul edilebilir. Ancak bir mûsikî eserinde şiirin içindeki muhteva ve makam uyumlu oldukça o eser daha tesirli bir hale gelir. Farabi makamların insan psikolojisine tesirlerini şu şekilde tasnif etmiştir:

⁹⁷ Tanrıkorur, *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*, ss. 209-10.

⁹⁸ Yedek, *Türk Mûsikîsinde Sâkinâmeler*, s. 14.

⁹⁹ Mehmet Sait Halim Gençoğlu, “17. Yüzyıla Âit Özgün Bir Mûsikî Risâlesinde Mûsikînin Te’sîrine Dâir Bilgiler”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C. 7, S. 3 (2018), s. 1616

- “1. Rast Makamı: İnsana sefa (neşe, huzur) verir
2. Rehavi Makamı: İnsana bekâ (sonsuzluk düşüncesi) verir
3. Kûçek Makamı: İnsana hüznün ve elem verir
4. Büzürk Makamı: İnsana korku verir.
5. Isfehan Makamı: İnsana hareket becerisi ve güven duygusu verir.
6. Nevâ Makamı: İnsana lezzet ve ferahlık verir.
7. Zirgûle Makamı: İnsana uyku verir.
8. Uşşâk Makamı: İnsana dihek (gülme) verir.
9. Sabâ Makamı: İnsana şecaat verir
10. Bûselik Makamı: İnsana güç verir.
11. Hüseyinî Makamı: İnsana rahatlık verir.
12. Hicaz Makamı: İnsana tevazu verir.”¹⁰⁰

Makamın güfte ile olan münasebeti başka bir vecihten de olabilir. Öyle ki makam seçilirken güftede, manası en kuvvetli olan kelimeye dikkat edilir.¹⁰¹ Örneğin incelememize konu olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasında “*Muhayyer Sünbüle*” makamına ayrılan son güftede Şeyh Gâlip'in “*Ey nihâl-i işve bir nevres fidanımsın benim*” mısraıyla başlayan şarkısının mahlas kısmında “Oldu Gâlip perde-i âhim muhayyer sünbüle” lafzı geçmektedir. Bir başka örnek olarak “*Sûz-i Dil*” makamına ayrılan bölümün ilk şarkısında “*Sûz-i dilden nağme ettikçe ney ve sine keman*” mısraı bulunmaktadır.

¹⁰⁰ Haşmet Altınöçek, *Müzikle Tedavi*, 2. b., İstanbul: Kitabevi, 2016, s. 56.

¹⁰¹ Yedek, *Türk Müsikişinde Sâkinâmeler*, s. 14.

3. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasındaki Nazım Şekli: Şarkı

Klâsik Türk edebiyatına has bir nazım şekli olan şarkının 17. yy. 'da ortaya çıktığı düşünülmektedir. Halk edebiyatında ise Türkü'nün karşılığıdır.¹⁰² Şarkı olarak kabul edilebilecek muhammes ve müseddesler de bulunmakla birlikte şarkı misalleri ekseriyetle murabbadır.¹⁰³ Şarkıların üçüncü mısraına “miyân”, bend sonlarında tekrar edilen mısralarına da “Nakarat” denilmektedir.¹⁰⁴

Şarkıların kafiye düzeni oldukça muhtelifdir. Dört mısralık bendlerle söylenmiş şarkı kafiyeleri şu şekildedir:

1. Çapraz Kafiyeli Şarkının Kafiye Düzeni:

Abab cccb dddb

Örnek Şarkı;

“1

Kimlerün çeşmüne ol sîne aceb nûr oldı

Nereye gitdi o hercâyi o mehpâre aceb

Kimlerün yâresine merhem-i kâfur oldı

Kandedür kande o zâlim o sitemkâre aceb

2

Meclis-i Cem kurulaldan ola-gelmiş elbet

Câmdan sonra birer bûse verilmek âdet

Bâri sen ey nigeş-i hasret edüp bir cür'et

¹⁰² Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, 8. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2006, s. 87; Turan Karataş, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2004, s. 431.

¹⁰³ M.A. Yekta Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, 2. b., İstanbul: 3F Yayınları, 2007, s. 117.

¹⁰⁴ İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, s. 88.

Şunu bir söylesen olmaz mı kadehkâre aceb

5

Varup ol derd şinâs-ı dil ü cânı görsem

Hâk-i pâyine Nedîma yine yüzler sürsem

Gizlice arasam ağzın lebin emsem sorsam

Hiç bir çâre bilür mi dil-i bîmâre aceb

(5 bend) ”¹⁰⁵

Nedîm

2. Nakaratlı Çapraz Kafiye Şarkının Kafiye Düzeni:

aAaA bbbA cccA¹⁰⁶

Örnek Şarkı;

1

“İyd erişsün ba ’is-i şevk-i cedîd olsun da gör

Seyr-i sa ’dâbâdı sen bir kerre iyd olsun da gör

Gûşe gûşe mihrler mehler bedîd olsun da gör

Seyr-i Sa ’dâbâdı sen bir kere iyd olsun da gör

2

Anda seyr et ne fırsatlar girer cânâ ele

Gör ne dilcûlar ne mehrûlar ne âhûlar gele

¹⁰⁵ Abdülbaki Gölpınarlı, *Nedim Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2004, s. 343.

¹⁰⁶ İpekten, İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, s. 88.

Tıfl-ı nâzum sevdiğüm bir iki gün sabr et hele

Seyr-i Sa'dâbâdı sen bir kerre iyd olsun da gör

5

Tıfl-ı nâzum cümle gördüm deyü aldatma beni

Görmedün hoşça sen dahi o dilcû gülşeni

Serv-i nâzım gel Nedîm-i zâr gezdirsün seni

*Seyr-i Sa'dâbâdı sen bir kerre iyd olsun da gör*¹⁰⁷

(5 bend)

Nedîm

“Şarkının asıl kafiyesi böyle olmakla birlikte daha önceleri şarkı yerine ve bestelenmek üzere söylenen murabba'ların kafiye şekli, şarkının ortaya çıktığı 17. yüzyıldan sonra da kullanılmıştır.”¹⁰⁸

3. Murabba-ı Müzdevic Kafiye Şarkını Kafiye Düzeni:

aaaA bbbA cccA

Örnek Şarkı;

1

“Sevdiğüm bir hûb sadâdur

Mâ'il-i zevk u safâdur

Kârı uşşâka vefâdur

Meşrebümce dilrübâdur

¹⁰⁷ Gölpınarlı, *Nedîm Divanı*, s. 344.

¹⁰⁸ İpekten, İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, s. 88.

2

Firkati kesdi amânum

Göklere çıkdı figânum

Nola sevdümse a cânım

Çeşm-i mahmûrı elâdur

5

Sen gücenme dilpesendüm

Ben seni gayet beğendüm

Kim demiş sevmez efendüm

*Vâsıfa bu iftirâdur*¹⁰⁹

(5 bend)

Vâsıf

4. Murabba'-ı Mütekerrir Kafiye Şarkının Kafiye Düzeni:

aaaA bbbA cccA

Örnek Şarkı;

1

“Ey nihâl-i işve bir nevres nihâlimsin benim

Gördüğüm günden beri hâtır nişânımsın benim

Ben ne hâcet kim diyem rûh-ı revânımsın benim

¹⁰⁹ Rahşan Gürel, *Enderûnlu Vâsif Divanı*, İstanbul: Kitabevi, 2009, s. 407.

Gizlesem de aşikâr etsem de cânımsın benim

2

Derd-i aşkın ben senin bihûde ızhâr eylemem

Lâf edip âh u enini kendime kâr eylemem

Hâsılı âlem bilür bu sırrı inkâr eylemem

Gizlesem de âşikâr etsem de cânımsın benim

5

Beste kıldım sâz-ı efkârı o zülf-i sünbüle

Oldı Gâlib perde-i âhım muhayyer sünbüle

Herçi-bâd-âbâd bağlandım hevâ-yı sünbüle

Gizlesem de âşikâr etsem de cânımsın benim”

(5 bend)

Gâlib¹¹⁰

5. İlk Bendin Üçüncü Mısraının Serbest Olduğu Şarkıların Kafiye Düzeni:

aaxa bbba ccca

1

“Fâriğ olmam eylesen yüz bin cefâ sevdim seni

Böyle yazmış alnıma kil-i kazâ sevdim seni

Ben bu sözden dönmezsem devr eyledikçe nüh felek

¹¹⁰ Muhsin Kalkışım, *Şeyh Galib Divanı*, 2. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2013, s. 206.

Şâhid olsun aşkıma arz u semâ sevdim seni

2

Bend-i peyvend-i dilim ebrû-yı gaddarındandır

Rişte-i cem 'iyyetim zülf-i siyeh-kârındandır

Hastayım ümmîd-i sıhhat çeşm-i bîmârındandır

Bir devâsız derde oldum mübtelâ sevdim seni

5

Gâlib-i dîvâneyim Ferhâd u Mecnûna salâ

Yüz çevirmem olsa dünyâ bir yana ben bir yana

Şem 'ine pervâneyim pervâ ne lâzımdır bana

Anlasın bigâne bilsin âşîna sevdim seni”

(5 bend)

Gâlib

6. Muhammes Şarkıların Kafiye Düzeni:¹¹¹

aaaaA bbbbA ccccA¹¹²

1

“Ey şâh-ı felek-kevkebe devrân senündür

Ey mihr-i melek-dâ 'ire meydân senündür

Eyvân-ı dil ü dîdede dîvân senündür

¹¹¹ Muhammes Şarkı: 18. Yüzyıldan sonra görülmeğe başlayan beş mısralık bendli şarkılardır. Detaylı için bkz. Haluk İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, ss. 87-100

¹¹² İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, ss. 87-88-89.

Vâbeste cihân emrüne fermân senündür

Fermân senün kul senün ihsân senündür

2

Sâyende cihân benzedi gülzâr-ı baharâ

Reşk oldı saf-ı askerün ezhâr-ı baharâ

Şevkün getirür bülbüli güftâr-ı baharâ

Vâbeste cihân emrüne fermân senündür

Fermân senün kul senün ihsân senündür

4

Hurşîd-i zafer nâsiye-i nûr-feşânun

Âfâka resâ şenşene-i şevket ü şânun

Şân oldı kulun Perteve ihsân-ı nişânun

Vâbeste cihân emrüne fermân senündür

Fermân senün kul senün ihsân senündür”

(4 bend)

Pertev Paşa

Şarkıların muhtevası genellikle aşk ve sevgilinin güzelliğidir. Bestelenmek için kaleme alındıkları için genellikle kısa, üç – beş bend arasında yazılmaktadırlar. Şairler, genellikle son bendlerde mahlaslarını gösterirler. Pek çok şairin ise mahlas kullanmadan şarkı yazdığı da bilinmektedir. İlk olarak 17. yüzyılda yaşayan Nailî'nin divânında

rastladığımız bu edebî nazım şeklinde, daha büyük bir kitleye hitap ettiği için dil genellikle sadedir.¹¹³

“Şarkı ile murabbayı biçim bakımından birbirinden ayırmak mümkün değildir. Aşk konusunda yazılan bir murabba ile bir şarkıyı eğer başlık olarak yazılmamışsa, hangisinin murabba, hangisinin şarkı olduğunu nazım biçimi, konu ve vezin bakımından belirleyebileceğimiz bir ölçü elimizde yoktur. Ayrıca murabba dışındaki nazım şekilleri ile de şarkı yazılmış olması dikkate alınması gereken diğer bir noktadır.”¹¹⁴

Klasik Türk Mûsikîsinde bir kompozisyon olan şarkının, Batı mûsikîsinde karşılığı lied'dir. Yine mûsikîmizde de şarkı formu kadîm edebiyatımızda olduğu gibi mısra sayısı ile isimlendirilir. Şarkılar genellikle kısa usullerle bestelenir ancak nadir de olsa Evsat usûlü ile bestelenen şarkılarda mevcuttur. Mûsikîmizdeki bu formun mucidi sayılmasa da ıslahatçısı veya öncü sayılabilecek bestekârı ise Hacı Ârif Bey'dir. Kendisi bu formda bir ekol oluşturmuş ve kendinden sonra gelen tüm bestekârları da bu meyanda etkilemiştir. Aruz – Usûl ilişkisi açısından da geleneğin kurucu ismi olarak görülebilir.¹¹⁵

Bunun yanı sıra 312 adet şiirden oluşan mecmuada sadece bir adet şair Mahtûmî'ye ait gazel nazım şekliyle yazılmış bir şiir bulunmaktadır. Bu gazel “sabâ-bûselik” makamında “Dede Efendi” tarafında bestelenmiş olup, “Sahbâyı doldur sakiyâ peymânenen peymâneye / Devr eylesün câm-ı safâ mestânenen mestâneye” matla beyti ile başlamaktadır.

3.1.Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuasında Tespit Edilen Mahlaslar

İncelemiş olduğumuz Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte mecmuasında 312 adet şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden bazıları hece ölçüsü ile yazılmış bazıları ise aruz vezniyle yazılmıştır.

¹¹³ Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, ss. 117-18; İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, s. 88.

¹¹⁴ Saraç, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, s. 118.

¹¹⁵ Yılmaz Öztuna, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2000, ss. 444-47.

Nazım şekli olarak şarkı formundan bahsetmiş olduğumuz başlıkta şairlerin son bendlerde mahlas kullanabilecekleri ama kimi şairlerinde mahlas kullanmadıklarından söz etmiştik.¹¹⁶

Tespit ettiğimiz mahlaslar şunlardır; Sami, Sabit, Nuri, Tanbûri, Mihrî, Cevdet, Vâsıf, Sâkıb, Said, Sermed, Şemsi, İzzet, Mahtûmî, Fâik, Besim, Leylâ, Şeref, Şâkir, Ârif, Hayri, Nazif, Miskâlî, Hâfız, Râsih, Gâlib, Ferid, Vehbî, Zeynî, Nâşid. Bu şairlerin ise mecmua içindeki eser sayıları çeşitlilik arz etmektedir. Şairler ve şiir sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	Tespit Edilen Şairlerin Mahlasları	Şiir Adedi	Mahlasın Geçtiği Mısra'ya Örnek	Şiirlerin Bulunduğu Varak Numaraları
1.	Sâmi	2	Çat' a mevzûn zülfü sünbül Sâmiyâ	79.A, 61.A
2.	Sâbit	8	Geçer mi Şâbitin senden	22.A, 34.A, 34.B, 39.A, 67.B, 71.A, 89.A, 100.A
3.	Nûri	7	Nûrî ğayri pek gücendi	4.A, 6.B, 20.A, 45.A, 59.B, 67.B, 91.B
4.	Tanbûri	19	Çanbûriniñ sözün çutsa	11.A, 16.A, 16.A, 39.A, 42.A, 42.A, 43.A, 44.A,

¹¹⁶ İpekten, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, s. 88.

				44.B, 51.B, 54.A, 54.B, 56.B, 59.A, 65.B, 65.B, 73.B, 108.A 108.B
5.	Mihrî	9	Mihrî dağî bir meh cemâl	18.B, 34.B, 35.A, 56.A, 56.A, 62.A, 70.A, 86.A, 104.A
6.	Cevdet	1	Cevdet gibi gel yanıma	47.B
7.	Vâsıf	15	Vâsıf gibi çarha çıkarub nağme-i âhı	6.B, 14.A, 17.A, 25.B, 25.B, 27.A, 30.A, 37.B, 51.B, 58.B, 63.A, 84.A, 84.A, 85.B, 91.A
8.	Sâkıb	1	Şākıba nâfile küsme ey mäh	52.A
9.	Saîd	6	Ey Sa'îd başladîñ güftâr-ı 'aşğa	57.B, 63.B, 65.A, 76.A, 76.B, 98.A

10.	Sermed	9	Sermed-i bî-çâreyi görmüş omuzdan attığıñ	4.B, 34.A, 35.B, 38.B, 52.B, 55.A, 100.B, 103.A, 106.A
11.	Şemsî	3	Sen sevindir Şemsî-i mestāneyi	9.A, 33.A, 101.B
12.	İzzet	8	Luḫ it unutma ‘İzzeti	22.B, 25.B, 28.B, 39.A, 31.B, 40.A, 59.B, 82.B
13.	Mahtûmî	1	Mahtûmî mîrās oldı dil cānāneden cānāneye	71.A
14.	Fâik	5	Başlasun Fâ’iḫ ḫuluñ şarkılara	14.B, 26.A, 33.B, 83.A, 99.A
15.	Besim	2	Eyler Besîm āh u fiğān	5.A, 21.B
16.	Leylâ	2	Söylesün Leylâ ḫuluñda güfteler	7.A, 37.A
17.	Şeref	1	Çıḫ raḫşa nāz eyle Şeref	49.A
18.	Şâkir	3	Şâkir ḫuluña gitmeli Her yerde bir zevḫ itmeli	17.A, 53.A, 69.B
19.	Ârif	1	‘Ârif gülererek oynayarak bî-elem ü bāk	58.A
20.	Hayrî	1	Ḥayrî-i mecnûn gibi ḫayrānım	18.A

21.	Hâfız	2	Hâfız geçme bu sevdâdan	30.B, 66.B
22.	Râsih	1	Râsih asâ bendeler eyler niyâz	85.B
23.	Gâlib	1	Oldı Ğâlib perde-i âhım muhayyer sünbüle	64.A
24.	Ferid	1	Bu Ferîd pür gam u derdin seniñ	23.A
25.	Vehbî	1	Luţf eyle Vehbî bendeñe	24.A
26.	Zeynî	1	‘ Arz u destâvîz ider Zeynî kuluñ mânend-i mür	25.A
27.	Nâşid	1	Yalñız Nâşid mi meftûn	87.A
28.	Miskâlî	1	Mişkâlîye eyle edâ	18.A
29.	Pertev	4	Dil Pertevdedir dâ’im hayâliñ	29.A, 85.A, 102.A, 108.A
30.	Lüţfi	1	Lüţfiyâ zîrâ hâlim diĝer-gûn	35.A
31	Fâzıl	1	Daĝı Fâzıl saña üftâde oldu	16.B

Tablo I

Bu tablodan hareketle “İzzet” mahlasına sahip şairin Kazasker Mustafa İzzet Efendi olduğunu düşünmekteyiz. Zira Kazasker Efendi’nin hat icazeti alırken bu mahlası aldığını daha evvel zikretmiştik. Aynı zamanda yine bazı hat yazılarına “İzzet” mahlasıyla imza attığı da bilinmektedir. İbn’ül – Emin Mahmud Kemal İnal da yazmış olduğu tezkirede, Kazasker Efendi’nin şiirlerinin olduğunu bildiğini ve oğluna bunları

sorduğunu ancak bir sonuç elde edemediğini beyan etmiştir.¹¹⁷ Burada geçen aruz vezni ile yazılmış şiirlerden bazıları Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin hayatı ile ilgili olduğunu düşünmekteyiz. İncelemiş olduğumuz mecmuanın 59.B varağında bulunan şarkısının üçüncü ve dördüncü bendleri şu şekildedir;

“Gördüñ beni hiç bilmediñ

Efgānıma ir gülmediñ

Bir dem sirişkim silmediñ

Güş itmediñ feryādımı

Ben bülbül-i gülzārñım

Tā şubḥ olunca zārñım

‘İzzet gibi bî-zārñım

*Güş itmediñ feryādımı*¹¹⁸

Burada adeta Sultan II. Mahmûd'un Yeniçeri Ocağını kapatmasıyla Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye herhangi bir görev vermemesi aynı zamanda kimsenin onun adına padişah'tan böyle bir şey isteyememesi ve bu sebeplerden dolayı Kazasker Efendi'nin hacca gidişi hadisesine bir telmih vardır. Alıntıladığımız ilk bendde şairin, bu hadiseden bahsetmiş olma ihtimali vardır.¹¹⁹ Eserin alıntıladığımız ikinci bendinde ise şair, padişaha ne kadar yakın olduğunu anlatmaktadır ve bu yakınlığına rağmen padişahın onu görmemesine hayıflanmaktadır.

Bir başka “İzzet” mahlaslı şiirden örnek vermek gerekirse, mecmuanın 82.B varağındaki şiirin üç ve dördüncü bendleri şu şekildedir ;

“Kerem kııl ey kıadd-i bālā

Yanar ‘aşkıñla dil ḥālā

Ben izhār eylemem ammā

Sañā gāyetle mecbūrum

¹¹⁷ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü’ş- Şuarâ*, C. 2, s. 1088.

¹¹⁸ N.E., Kazasker Mustafa İzzet'in Güfte Memuası, T.Y. 5649, Vr. 59.B

¹¹⁹ İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlü’ş- Şuarâ*, C. 2, s. 1087.

Ne vahşî olduñ ey âfet

Sever cânım seni gâyet

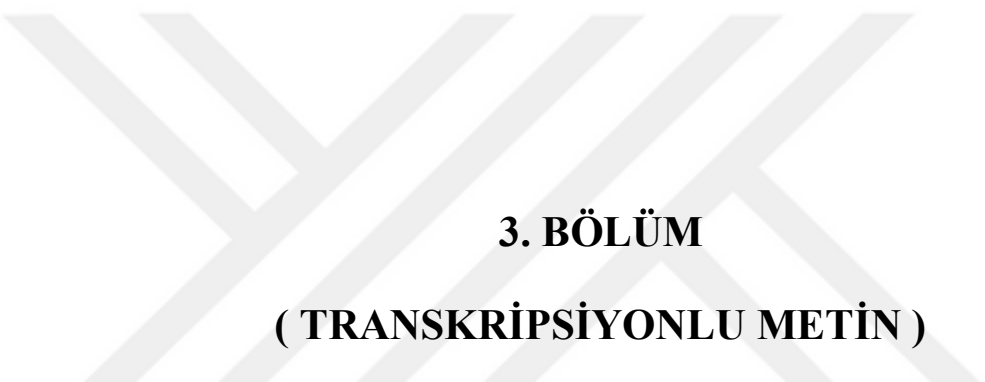
Ne inkâr eylesün ‘İzzet

*Saña gâyetle mecbûrum*¹²⁰

Alıntıladığımız bu bendlerde ise; Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin, hac vazifesini yerine getirdikten sonra tekrar İstanbul'a dönmesiyle Beyazıt camiinde müezzinlik yapması ve II. Mahmud'un camiye gelip onun sesini duyarak tanınması hadisesine gidebiliriz. Olayın nihayetine baktığımızda, Kazasker Efendi kendini sûfî kıyafetlerle gizlediği ve II. Mahmud'dan kaçtığı için, padişah bu olaya fevkalade sinirlenir ve idamını emreder. Çeşitli devlet adamlarının araya girmesiyle ceza ilk önce sürgüne indirilir, daha sonra padişah tarafından tamamıyla kaldırılır. Biz de alıntıladığımız şiirlerde bu hadiseye bir telmih olduğu düşüncesindeyiz.¹²¹

¹²⁰ N.E, 82.B

¹²¹İnal, İnal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlû's- Şuarâ*, C. 2, ss. 1088-89.

3. BÖLÜM
(TRANSKRİPSİYONLU METİN)

1. TRANSKRİPSİYONLU METİN

Tezimizin bu bölümünde, çalışma konusu edindiğimiz “Güfte Mecmuasının” transkripsiyonu yer alacaktır. Kazasker Efendi’ye ait olan bu yazma, ünük nüsha olması hasebiyle metin tamiri yapılması gerektiren yerlerde, metin tamirleri yapılmıştır. Yapılan tamirler “m.t.” şeklinde gösterilmiştir. Eserdeki şiir başlıkları koyu bir şekilde yazılmıştır. Bunun yanı sıra tespit ettiğimiz vezinler koyu ve italik olarak başlığın hemen altında gösterilmiştir. Mecmuadaki sırayı takip etmeyi kolaylaştırmak amacıyla her bir şiire bir numara verilmiştir. Numaralara dipnot verilerek o şiirin mecmua içindeki yeri gösterilmiştir.

ا	a, ā	ص	ş
ا	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, d
ب	b, p	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ث	ʿ
ث	ṯ	ج	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	گ	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	ʾ

Tablo II

Fihrist

Nikrîz 11	Pencgâh 10	Sâzkâr 9	Rast 4
Zâvîl 15	Büzürk 14	Nihâvend – Sünbüle 13	Nihâvend 12
Hiçâz – Kâr 25	Rast – Mâye 24	Sûz-i Nâk 20	Mâhûr 15
Nişâbûr 33	Nevâşir 32	Pesendide 30	Sûz-i Dilârâ 29
Hüseynî 41	Beyâtî 37	‘Uşşâk 36	Şabâ 33
Hiçâz 47	İşfehân 44	Nevâ 43	‘Acem 42
Nişâbürek 56	Şehnâz 54	Ṭâhir 51	Hümâyûn 51
Muḥayyer – Sünbüle 63	Beyâtî – ‘Arabân 61	‘Araz – Bâr 58	Gerdâniyye 58
Hişar – Bûselik 73	Nevâ – Bûselik 72	Şabâ – Bûselik 71	Bûselik 65
Gerdâniyye – Bûselik 78	Arazbâr – Bûselik 77	‘Arabân – Bûselik 76	‘Acem – Bûselik 75
Muḥayyer – Bûselik 84	Şehnâz – Bûselik 82	Ṭâhir – Bûselik 80	Mâhûr – Bûselik 79
Muḥayyer – Kürdî 89	‘Acem – Kürdî 88	Şabâ – Zemzeme 87	Evc – Bûselik 85
‘Acem- ‘Aşirân 93	Şevk – Efvâ 91	Yegâh 91	Şevk – Avâr 90
Şet – ‘Arabân 99	Sûz-i Dil 98	Bûselik – Aşirân 97	Şevk u ṭarab 95
Evc – Arâ 104	Evc 103	Ferahfezâ 101	Nühüft 100
Mâye 110	Hüzzâm 108	Ferahnâk 107	Beste – Nigâr 106
Müste‘âr 111			

1¹²²

Şarkı-yı Hâfız

“Fâ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Zülfünüñ târ-ı şu‘ â-1 bâşiremdir şânesi

Ol hümâ-yı ğamzeniñ cismim sa‘ âdet hânesi

Âteş-i ruhsâra yandı mürġ-i cânım lânesi

Şem‘ -i hüsnüñ ey perî dildir bu şeb pervânesi

Meclisi hâş eyleme her bâr nâ-maḥremlere

Bâde şun kâhî lebiñden ‘ aşık-ı pür-ğamlara

Yansın âteşler gibi ehl-i ḥased bu demlere

2¹²³

Velehü

“Fâ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Ögredir her dem füsünüñ dide-i mekkârına

Dürlü dürlü renk ider her bir nigeḥde yârine

Bende yandım al ruhsâr-ı güle ‘ aşkıñ nârına

Şem‘ hüsnüñ ey perî dildir bu şeb pervânesi

Semt-i ‘ uşşâka yüri ey mâh-ı peyker câ – be – câ

Neş‘e bulsun çeşm-i mestiñden seniñ bir dem hebâ

Şişe-i fânûsa döndi cism-i zârım dilberâ

¹²² N.E., Kazasker Mustafa İzzet’in Güfte Memuası, T.Y. 5649, Vr. 3.B

¹²³ N.E., 3.B

3¹²⁴

Şarkı-yı Hâfız

“Fe ‘i lâ tûn / Fe ‘i lâ tûn / Fe ‘i lâ tûn / Fe ‘i lûn”

Fırkatiñle dil-i bî-çāreyi bīmār itdiñ

Acımaz mı yüregiñ merḥametiñ yok mı seniñ

Cevr ile cān u cihāndan beni bīzār itdiñ

(eyzān)

Seni cānā giceler şubḥa degin ben anayım

Ḥasret-i la‘liñ ile ḥūn-ı derūna ḳanayım

Āteş-i ‘aşḳiñ ile böyle bütün gün yanayım

(eyzān)

Hele būs-ı leb-i la‘liñde söze yatmazsın

Perçemiñ olsun a zālīm niçün oḫşatmazsın

Bu ḳadar yalvarırım ḥālīme raḥm itmezsin

(eyzān)

Fitne-i ḥālīñ ile ben saña meftūn oldum

Dürlü dürlü sitem ü cevri ile maḥzūn oldum

Seni her dem görüb ellerle ciger-ḥūn oldum

(eyzān)

¹²⁴ N.E., 4.A

Şarkı-yı Yâfi

“Fâ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Rûh-ı ‘âlemin efendim heb saña benddir cihân

Şevket-i zâtıñla virdiñ ser-te-ser dünyâya şân

Hâşılı yoğdur eşin ey dâver-i devr-i zamân

(eyzân)

Çok ‘adüvler havfa düşdi şevketiñden heb seniñ

Ûande ‘azm eylersin olsun şevk u nuşret rehberiñ

Gün – be – gün efzün ola iqbâl u ‘ömr ü devletiñ

(eyzân)

Bende-kâniñ säyeñüzden olmasun bir dem cüdâ

Hem vücüduñ hıfzı ide her dem haşâlardan Hüdâ

‘Adl u dâdiñ güş idenler eylemez mi cân fedâ

(eyzân)

Herkesedir seniñ herân hüsni-himmetiñ

Cân bağışlar halka nuşk-ı iltifât şöhetiniñ

Her zamân Nürî kuluñ eyler duâ-yı devletiñ

(eyzân)

¹²⁵ N.E., 4.A

5¹²⁶

Şarkı-yı Nu‘mān Ağa

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Ey pādişāhım şevketiñ
‘Adl ile tıtdı şöhretiñ
Dünyāya hüsni-himmetiñ
Çoğdur bu luğ u ni‘metiñ

Fasl-ı şitāda dā’imā

Ala – firanğalu hevā
Müzikalar virsün şadā
Olsun şafālar ülfetiñ

Döndükçe bu çarğ-ı felek
Elġāfiñı vaş eylemek
Yetmez mi şarkı söylemek
Sermed kuluña rif’atiñ

6¹²⁷

Şarkı-yı Aġmed Ağa

“Me fā ‘i lün / Me fā ‘i lün”

Seniñle neş’e yābım ben
Şafā-yı ħātır mısın sen
Mizāciñ luğ u şefkatiñin

¹²⁶ N.E., 4.B

¹²⁷ N.E., 4.B

(eyzān)

Efendim nāzlı cānānım
Güler bu çeşm-i giryānım
Benim ‘ālemde şulṭānım

(eyzān)

Seni gördük de ey gülfem
Gelür keyfim benim her dem
Gider miḥnet gönülden hem

(eyzān)

Amān ey sevgili yārim
Seni medḥ itmedir kārım
İşit Sāķıb’dan eṭvārım

7¹²⁸

Şarkı-yı Dede

“Fā ‘i lūn / Fā ‘i lūn / Fā ‘i lūn / Fā ‘i lūn”

Yine bir gülñihāl aldı bu gönñlümü
Sīm ten gonca fem bī-bedel pür emel
Āteşin ruḥları yaķdı bu gönñlümü
Pek edā pür vefā pek küçük pek güzel

Görmedim kimsede böyle bir dilrubā
Böyle göz böyle kaş böyle yüz böyle el

¹²⁸ N.E., 5.A

‘Āşıkıñ göñlüni almağa göz süzer
Her zamān el-amān el- amān ol güzel

Niçe ben sevmeyim kimsede var mıdır
Böyle söz böyle dil böyle nāz böyle bel
Bezmime luḡ idüb gel beñim bir gice
Korqma ben söylemem kimseye tuymaz el

g¹²⁹

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey dilber-i ‘ālī neseb
Kimlerle hem-demsin bu şeb
Fikrim budur ey meh ‘aceb
(eyzan)

Üftādeñi zār eyleme
Cevriñle azār eyleme
Gel söyle inkār eyleme
(eyzan)

Bunca niyāz itdim saña
Güş itmiyorsañ dilberā
Yalvarırım bildir baña
(eyzan)

¹²⁹ N.E., 5.A

Hicr u firāqıñla hemān
Eyler Besīm āh u fiġān
Üzme beni söyle amān
(eyzan)

9¹³⁰

Şarkı-yı Dede

“Mef ‘ū lü / Fe ‘ül”

Dil bir güzele
Meyl itdi hele
Fāş itme ele
Dil sevdi seni
Gel gül dil sevdi seni amān ruyanda beni
Amān o sīm gerdeni yaqdı bendeni

Samūr gibi qaş
On altıdır yaş
Gel eyleme fāş
(eyzan)

‘ Aşqıñ bendedir
Dil efkendedir
Göñlüm sendedir
(eyzan)

Raķıble gezme

¹³⁰ N.E., 5.B

Bağrımı ezme
Gel beni üzme
(eyzān)

10¹³¹

Şarkı-yı Oseb

Yitürdüm gül-i ra‘ nāmı āh el-amān
Başıma dār oldu şimdi bu cihān
‘ Aceb kınde giceler ol mihribān
Yağdı beni yandırdı nār-ı hicrān
Amān nār-ı hicrān

Bezm-i ‘ uşşāğda idi ol perī
Şimdīcek terk itdi gitti ol yeri
Nāle vü āh etmeyem mi serserī
(eyzān)

İdeli ol şūh-ı cihān beni yād
Bülbül gibi kılmadayım āh u dād
Ġuşşa vü ‘ umde kıaldı dil-i nāşād
(eyzān)

¹³¹ N.E., 5.B

11¹³²

Şarkı-yı ‘Ali Efendi

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lün”

Bugün gördüm di bir mehveş

Daḥî şanki yanar âteş

O şūḥa hîç bulunmaz eş

Bu da kırk yılda bir dü-şeş

Görüb meyl eyledim birden

Ne mümkün vaşf idem dilden

Cihâna bir gelenlerden¹³³

(eyzân)

Geçen Gökşü’da rastlandım

Görünce ḥayrete ṭaldım

Bu işe ben şaşüb kaldım

(eyzân)

Ruḥ-i nâzendesi pürtâb

İder ‘ aşîkları bî-tâb

Hele emşâli pek nâ-yâb

(eyzân)

¹³² N.E., 6.A

¹³³ Gelenlerden: kelânlardan (m.t.)

12¹³⁴

Şarkı-yı Marķar

“Mef ‘ū lū / Fa‘ lūn”

Ey nūr-i meylū

Ey çeşm-i āhū

Ṭanbūrī ebrū

Poncornio

Geldim bābına

Rūyiñ tābına

Āh cenābına

(eyzan)

Ṭanbūr çeñbālū

Ney kemān ķālū

Zevķa sīm-rū

(eyzan)

Pek dilrubādır

Kān-ı vefādır

Ḳılsam revādır

(eyzan)

¹³⁴N.E., 6.A

13¹³⁵

Şarkı-yı Hâfız

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Hîç bulunmaz böyle dilbâz

Neler itdi baña bu yaz

‘Âşığa gâyetle kırnâz

(eyzân)

Pek küçükdür girmez ele

Bezme gelür güle güle

Gönlümü pek üzdi hele

(eyzân)

Bî-vefâdır inân olmaz

Gönlüñ alur saña şormaz

Cânı tîzdir tek de şurmaz

(eyzân)

Çeşmi güzel gonca fidân

Virirse işi işte meydân

Şağın kendiñ Nürî bundan

¹³⁵ N.E., 6.B

14¹³⁶

Şarkı-yı Sa'îd Efendi

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Dün sen bakub benden yaña

Söyle niçün küsdün baña

Ġâyet gücendim ben saña

(eyzan)

Amân amân amân söyle niçün

Gördük de sen sîmîn teni

Hîç şübhesiz sevdim seni

Sen çünki sevmezsın beni

(eyzan)

Yağdı beni nâr-ı firâķ

Kâr itdi cāna iştiyāk

Oldı baña ġâyet merāk

(eyzan)

Bu Vāşıf nālânıña

Cevr itme düşmez şanıña

Aġyârı alub yānıña

(eyzan)

¹³⁶ N.E., 6.B

15¹³⁷

Şarkı-yı Şâlih Efendi

“Fā ‘i lâ tûn / Fā ‘i lâ tûn / Fā ‘i lûn”

Vahtidir ey pâdişâh-ı mehlikâ

Kaşr-ı Kâğıdhâne’de eyle şafâ

Gel açıl bülbüller itdikçe nevâ

(eyzan)

Dehr fer virdikçe şânîñ sū-be-sū

Kalmasun dünyâda ğam şimdengerū

Bî-karâr olduğça dil mânend-i cū

(eyzan)

Sürdigiçün pâyiñe rûy-ı niyâz

Reşk-i me’vâdır bahâriyye bu yaz

Diñle bülbül çaldırub ney ince sâz

(eyzan)

Virdi mihr-i tal’atîñ dünyâya fer

Heb açıldı ğonca-i nevresteler

Söylesün Leylâ kuluñda güfteler

(eyzan)

¹³⁷ N.E., 7.A

Sāzkār

16¹³⁸

Şarkı ‘Ali Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Düşdi göñlüm saña şimdi ey perī

Alub ‘aqlım itdiñ ey meh serserī

Yoluña virsem sezā cān u seri

Sevdi cānım sen gibi yoşma dilberi

Bakmış oldum bir kerre gerdānına

Hālimi fehm idüb aldıñ yānına

‘Āşıkıñ āteşi biraqdıñ cānına

(eyzan)

Seyr idüb ruhsār alıñda beni

Cān u dilden sevdim ey meh ben seni

Kendiñe üftāde kıldıñ sen beni

(eyzan)

Şimdi buldum sen gibi cānāneyi

Gel fedā itme dil-i dīvāneyi

Sen sevindir Şemsī-i mestāneyi

(eyzan)

¹³⁸ N.E., 9.A

Pencgāh

17¹³⁹

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Şalma nāzlım beni ğurbet iline
Āhū gözlüm sensiz ҡande gideyim
Kimse raħm eylemez eşmim seyline
Ṭūṭī dillim¹⁴⁰ sensiz ҡande gideyim

Ḥasretiñle cigercigim dağlanur
Şabr olunmaz firāķıña ağlanur
Ḳande gitsem sensiz yolum bağlanur
Elā gözlüm sensiz ҡande gideyim

Luṭf eyleyüb dü çeşmimden seylin mi
Baña ađyār sözi virdi el mi
Geşṭ ü güzār eylesem heb ‘ālemi
Şehsüvārım sensiz ҡande gideyim

Nikrız

18¹⁴¹

Şarkı-yı Ṭanbūrī

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

O güzeller alayı ҡursa
El bağlasa dīvān ҡursa

¹³⁹ N.E., 10.A

¹⁴⁰ Dilmim: Dillim (m.t.)

¹⁴¹ N.E., 11.A

Virir idim cümle vârim
Yeñi dünyâ benim olsa
Güzeller çok ʔâlî‘ im yok ʔaldım âvâre
Yâr berü gelse ʔoynuma girse cânıma minnet
Kimse ʔuymaz

Dilber dünyâ zînetidir
Zevk anlarıñ hâletidir
Râm olursa baña dünyâ
O da ‘aşkıñ himmetidir

Tenhâ bulub gizli varsam
Gerdenine ʔolum şarsam
Teslîm olsa ʔarılmasa
Şu dünyâdan murâd alsam

Dünyâ böyle güzel ʔalsa
Bir ‘aşkıñ göñlün alsam
Zevk iderdiñ şu ‘âlemde
Tanbūrîniñ sözün ʔutsa

Nihāvend

19¹⁴²

Şarkı-yı Dal

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Gel ‘azm idelim bu gice Gökşu’ya berāber

Āmāde kayıkda ney ü mey hem daḥī şāğar

Üftādeleriñ ḥayli zamāndır seni özler

Mehtāba buyur mevsimidir ey meh-i enver

‘Ālem ola tā nūr cemāliñle münevver

Bu demleri beyhūde fedā itmeyelim gel

Tenhāca gidüb zevḳ idelim irmiş iken el

Ağyār tıyub olmaya cānā bize engel

(eyzan)

Nüş-i mey-i gülgünla sermest olalım tā

Gül gibi açıl şevḳ eyle diller ola iḥyā

Bu mevsimi şādīde gel ey ḡonca-i ra‘ nā

(eyzan)

Gitmezseñ eger böyle leṭāfetli hevāda

Yarın başıma kaçma benim vaḳt-i şitāda

Gel gül kerem it gitme amān semt-i ‘ināda

(eyzan)

¹⁴² N.E., 12.A

20¹⁴³

Şarkı-yı Dal

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Olmasun mı mübtelâsı serserî
Seyr iden eyler fedâ cân u seri
Bir nîgehle aldı ‘aqlım ol perî
Görmedim hiç böyle fettân dilberi

Zîr-i fesde pürham olmuş perçemi
Turre-i tarrâre beñzer her hamı
Nîm nîgehle şerha itdi sînemi
(eyzan)

Nev-nihâl baĝ-ı ‘işve dilrubâ
Cünbüş reftârına olmaz hebâ
Gösterir her bir nîgehde biñ edâ
(eyzan)

Mestdir ‘uşşâkı ayılmaz rûz u şeb
Mey midir la‘l-i lebi şorsam ‘aceb
‘Aks-i ruhsârı döner sâgarde heb
(eyzan)

¹⁴³ N.E., 12.A

21¹⁴⁴

Şarkı-yı Mim

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Nâr-ı hasret bende her dem

Âh u efgân gündüz gicem

Hele başım hoş degildir

Sevdâ beni itdi sersem

Söyle kızum yanağından kirâs gibi

Dudağından hîç benim yok mıdır hışsem

‘ Aşk müşkildir çeken bilür

Firâkıyla gam çekilür

Âmâde ol şu meclisde

Belki dilber şimdi gelür

(eyzan)

Her gün bir nev-mintân giyer

Fesin eger zülfün döker

Şeftâlusi biñ altuna

Virir ise ancağ deger

(eyzan)

¹⁴⁴ N.E., 12.B

22¹⁴⁵

Şarkı-yı İbrāhīm

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Ayıblamañ beni dostlar şaçı leylâ’ya bend oldum
Yanub pervâneler gibi çâresiz derde dūş oldum
Kendi hâlimde gezerken nâzlı cānâne şayd oldum
A benim ğonca dehânım bil ki sâyeñde ul oldum

Ben hâlimi arz eyledim söz geçmiyor zâlim saña
Ey ‘âşıklar himmet idiñ şu dilber şayd olsun baña
Geçmem ben sevdiğim senden dünyâ da gelse bir yaña
(eyzan)

Gözleri bir hoş efendim sendedir gönlüm benim
Başñ için olsun nâzlım uluñdur ‘âşık seniñ
Gice gündüz âh iderdim vaşlıña irmez elim
(eyzan)

Büzürk

23¹⁴⁶

Şarkı-yı ‘Ali Ağa

“Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fa‘ lūn”

Niçün ey meh seni ‘uşşâkıñ arayıp uramaz
ankı ‘âşık ‘acabâ sevdiği şūhı aramaz
Böyle herkesle seniñ ülfetiñ işe yaramaz
Sende söz diñlesen olmaz mı azıcı yaramaz

¹⁴⁵ N.E., 12.B

¹⁴⁶ N.E., 14.A

Mişli yoğ tazesin ey ğonca dehen it ħulyā
Saña lāyık mıdır ađyār ile gezmek tenhā
Gerçi çođ sōyliyor ūftādeleriñ de ammā
(eyzan)

Olur olmazla münāsib mi seniñ seyrāniñ
Baña sōyle sır isterse efendim cāniñ
Ne Şekil sōyleyemem Őabrı yanar insāniñ
(eyzan)

Her zamān bōyle sitem sōzlerini işidemem
Bende olsam saña ūftāde Őuyuñca gidemem
Ćehre itse ne ĳadar Vāřıf'ı tā' ayyūb idemem
(eyzan)

24¹⁴⁷

Şarkı-yı Īāfız

“Me fā ‘i lūn / Me fā ‘i lūn”

Bulanlar vařlıñ imkāniñ
Olur bende-i fermāniñ
Benim gel luşfa Őāyāniñ
Seniñ dil oldu ħayrāniñ
Bırağmam zīr dāmāniñ

Nazīri yođ gūzelsin sen

¹⁴⁷ N.E., 14.A

Civānsın bī-bedelsin sen

Baňa tūl-i emelsin sen

(eyzān)

Göñül olmaz mı pervāneñ

Cihān heb şimdi dīvāneñ

Mey-i ‘aşkıñla mestāneñ

(eyzān)

Meleksin şanki sīmāda

Eşin yok mülk-i dünyāda

Olur Fā’iğ de üftāde

(eyzān)

Zāvil

25¹⁴⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Āfet gibi bir dīlrubā

Şabr u karar oldı hebā

Kākülün pejmürde olur

Ŧoğanmasun bād-ı şabā

Gel a cānım kızucağım āfet-i devrān

Nedir sende bu leţāfet

Ey gül-i bağ-ı melāhat

¹⁴⁸ N.E., 14.B

Nergis cemāliñi göster
Döndür yüziñ benden yaña
(eyzan)

Şāl mintānın yine giymiş
Şol yanına fesin ekmiş
Pek şirinsin gönül virmiş
Anıñ için ‘ aşık saña
(eyzan)

Māhūr

26¹⁴⁹

Şarkı-yı Dal

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ne ararsıñ sende mevcūd
Zevk mevsimi itdi Vedūd
Şāh-ı cihān kıldı hoşnūd
(eyzan)

Zevk eyle sen çok görmez el
Bu ana dek kırmadıñ tel
Olmaz saña kimse engel
(eyzan)

Zevk eylemek eyyāmıdır
Faşl-ı bahār hengāmıdır
Heb güzeller seyrānıdır

¹⁴⁹ N.E.,15.A

(eyzān)

Terk eyleme hīç rāḥatūñ

Bilen bildi şadāḳatūñ

Geçürme gel bir sâ‘atūñ

(eyzān)

27¹⁵⁰

Şarkı-yı Dal

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Aldı ‘aqlım bir ğonca leb

Şīve – engīz şūḥ meşreb

Gördüm bir māh-i māh tābān

Ṭavşan mı āhū mı ‘aceb amān amān amān

Ḳaşı kemān ṭavşan mı āhū mı ‘aceb

Ey serv-i ḳad ḥoş edā

‘Uşşāḳa ammā bī-vefā

Amān o şūḥ-ı dīlārā

(eyzān)

Baḳınca çeşm-i ğazāle

Ḳopar meclisinde nāle

Gezdirir elde piyāle

(eyzān)

¹⁵⁰ N.E., 15.A

Amān o kāküli hoş-bū

İder ‘āşıklarī yā hū

Perī mi yoḥsa nedir bu

(eyzan)

28¹⁵¹

Şarkı-yı Hâfız

Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün

Ben seni evvel görüşde ey perī

Serserī oldum be-ğāyet serserī

Görmedim ben sen edāda dilberi

Ġayrı bundan şoñra luḥ it gel beri

Defter-i ‘uşşāka yaz bu kemteri

Çeşm-i maḥmūrīñ sözünce bir yaña

Sen bilürsün ne hāl oldu baña

Pek niyāzımdır beñim şimdi saña

(eyzan)

Yār ‘ād itdim seni ben kendime

Sende luḥ it bāri ben olmam dime

Bir sözüm vardır benim efendime

(eyzan)

Ḥak-i pāye işte bizden ‘arz-ı hāl

Sizde de cānā mürüvvet ber-kemāl

Olmasun hiç kıl ü kāl

¹⁵¹ N.E., 15.B

29¹⁵²

Şarkı-yı Yâfi

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün”

Mübtelâyım hayli demdir bî-vefâya

Âteş-i ‘aşkıyla düşdüm müşkil-i sevdâya

Zerrece merhamet itmez ben gedâya

Sevdiğim dilberin şirindi etvârı

Nazardan şaklasun mevlâm bari

Saňa eylerim günde biñ kerre niyâz

Çuluña itme cefâ iderseñde az

Tahammül kalmadı bende itme böyle nâz

(eyzan)

Vebâl-i hasretle âh ideyim yansun felek

Ne lâyiğ olsun kuluna böyle cefâ melek

İtme nazâr raķibe budur saňa dilek

(eyzan)

Gel efendim mürüvvet eyle alma âhım

Saňa lâyiğ degil bî-vefâlık ey yüzi mâhım

Uyma ağıyâr sözine yokdur günâhım

(eyzan)

¹⁵² N.E., 15.B

30¹⁵³

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Gül mevsimi seyr idelim baharı
Bülbül sesi diñleyelim seheri
Meram bağın leyle dek yār āmāde
Hemān gelsün şafā şabā reftāri
Sensiz olmaz yeter gel ‘ ömrüm vāri

O gülçehre teşrîf ide her anda
Hâzır ola nāy u tanbūr hānende
Şuyūn- hicrāna alurdı cünbüşüñ
‘ Āşıklarīñ güler oynar sāyende
(eyzan)

O giderdi serden dilden efkārı
Sen tek gelsen yanımıza her bāri
Fedā gibi gösteriş var ‘ uşşākı
Nağme günüdür fedā olsun Tanbūrī
(eyzan)

31¹⁵⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Nazar itdi ba‘ zı yārān

¹⁵³ N.E., 16.A

¹⁵⁴ N.E., 16.A

O Muğpeçe aldı meydān
Ne ‘ayārdır ma‘lūm oldu
Tamğalandı gümüş gerdān
Geçilür mi şivekārdan
Ele girse gümüş gerdān

Kimyā imiş nazarımız
Uyuşaydı bāzārımız
Gümüş gerdān ele girse
Belki olmaz zārārımız
(eyzān)

Mağlaş oldu gümüş gerdān
‘Āşıklarī oldu hayrān
Heb güzeller kıl kıl oldu
Var Tanbūrī eyle seyrān
(eyzān)

32¹⁵⁵

Şarkı

“Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fa ‘ū lūn”

Edāsı cilvesi hoş dil-pendim
Seni gördük de gāyet begendim
Saña bir toğrı sözüm var efendim
Nazīriñ yoğ cihānda şeh- levendim
Bir şuphi leylā’ya dūş oldum zūlf-i kemendim

¹⁵⁵ N.E., 16.B

Efendim Şimdiyecek meydān seniñdir
Hemān sen nāza baŐla cān seniñdir
Ne kim eyler iseñ fermān seniñdir
(eyzan)

Güzeller içre ya' nī bī-bedelsin
Daĥī 'āŐıqlara l-i emelsin
Güzelsin sevdiğim ĝāyet güzelsin
(eyzan)

Bütün 'ālem saña üftāde oldu
Tırub karşıñda heb āmāde oldu
Daĥī Fāzıl sanā üftāde oldu

33¹⁵⁶

Şarkı-yı HāŐım Beg

“5+3= 8’li Hece Őlüsü”

Ey dilber-i ĥoŐ ney-resim
Avrupa edāsı kesim
LuŐ eyle gel ney-hevesim
Őād it kerem ıl meclisim

Gerdāna baĝlama siyāh

¹⁵⁶ N.E., 16.B

Setr eylme endāmiñ āh
Göster miyāniñi kâh kâh
(eyzân)

Ala franğa hey'etiñ
Dünyayı tutdı şöhretiñ
Şanpanya ise 'âdetiñ
(eyzân)

Ꞑundura giymiş ayağa
' Aşk âteşine yakmağa
Mintanı çıkar şarmağa

34¹⁵⁷

Şarkı-yı Mim

“Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fa‘ lün”

Gel açıl gönca dehen zevk idecek günlerdir
Gidelim gülşene gâyetle şafâ gösterdir
Lâleler güller ile şahñ-ı çemen pür-ferdir
(eyzân)

Ṭağıdub zülfünü ol mâh-ı mişâl-i sünbül
Ruḥ rengini ider bâde-i nâbî gel gül
Bezme teşrîfi ile eyledi minâ kul kul
(eyzân)

¹⁵⁷ N.E., 17.A

Şokmuş ol perçem pür-ham içine merzerin
Reşkle dîdeleri kıldı benefşe ğamgîn
Luţf it ey kâmet-i mevzûn yeter artık mümkün
(eyzân)

Mevsim lâle degil esdi nesim ezhâra
‘îd bir ‘îd olur gelsin eyâ mehpâre
Şâkir zârın ile bir de bu ben bî-çâre
(eyzân)

35¹⁵⁸

Şarkı-yı Mim

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Sen şeh-i hüsn ü behâsın
Bî-bedel bir mehlikâsın
Yoğ nazîriñ dil-rubâsın
Dilber-i memdûğ edâsın
Sevmege lâyığ sezâsın

Ŧavrına mâ’il zârâfet
Hüsnüñe ‘ aşık nezâket
Başkadır sende leţâfet
(eyzân)

¹⁵⁸ N.E., 17.A

Ülfete vardır devâmiñ
Gönlüm almağdır merâmiñ
Hoşdur endâm-ı hırâmiñ
(eyzan)

Sen gibi bir şüh yoşma
İtmemiş Vâşif temâşâ
Yok eşin ‘ âlemde hâlâ

36¹⁵⁹

Şarkı Nu‘mân Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Çurdum seniñle ülfeti
Geldi zamân sa‘ati
Bir an geçürme fırsatı
(eyzan)

Zinciri zülfünde emân
Kösteklenüb kaldım hemân
Raqs eylesün ol nev-civân
(eyzan)

Hulyâ-yı vaşlıñla yatdım
Çâriñ geçer geçmez kalkdım

¹⁵⁹ N.E., 17.B

Hele vâkı̇t geçdi Şandım
(eyzân)

Sensiz bir sa‘ at idemem
Hiç gnlümi egleyemem
Bir dakı̇ka Şabr idemem
(eyzân)

37¹⁶⁰

Şarkı-yı Aĥmed Aĥa

“4+4 = 8’li Hece Ölıüsü”

Niçün küsdüñ baña böyle
Yalvarırım kızum söyle
Vaķit geldi baĥâneyle
Gel gidelim Kâĥıdĥâne’ye

Ķaraĥacı bir seçelim
İmraĥor’da Şu içelim
Ķam-ı dünyadan geçelim
(eyzân)

Donandı gül ile baĥlar
Bülbüller gül içün aĥlar
aĥlayandan Şular aĥlar

¹⁶⁰ N.E., 17.B

(eyzān)

Nāy ü t̄anbūr kemān ile

Z̄evk̄ idelim zamān ile

Seniñ gibi cānān ile

(eyzān)

38¹⁶¹

Şarkı-yı Hâfız

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Olmuşum dīvāne vü hayrān-ı rūm

‘Āşıkın bend eylemekdir şān-ı rūm

Perçemin gösterdi ol fettān-ı rūm

Aldı ‘aqlım āh bir tavşān-ı rūm

Rakşa başlarsa o sīmīn bir eger

Ĥazne-i devrānī bir devri dige

Eyledi şeydā beni ol ‘işveger

(eyzān)

Hāşılı virse perīşanlık cefā

Ĥurtuluş yok bend zūlfünden baña

Ĥayd-ı zūlfī olsa da başa belā

(eyzān)

Gāh ĥandān u gehi giryānım

¹⁶¹ N.E., 18.A

Fāriğ olmam ‘āşık-ı nalānım
Ḥayrī-i mecnūn gibi ḥayrānım
(eyzān)

39¹⁶²

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Sende nedir bu leṭāfet
Bu güzellik bu zārāfet
Şırma saçlı kalem kaşlı
Bir nev-civān güzel āfet
Semtimi bilse yanıma gelse bir būse
Virse amān amān ğonca feminden

Güzel oynar edā ile
Yağdı dili sevdā ile
Fesin eger perçem şaçar
Şarkı oğur şadā ile
(eyzān)

Meclise gel eyle şafā
‘Āşıkā şun cām şahbā
Gitsün dilden ‘aşkın ğamı
Mişkālīye eyle edā
(eyzān)

¹⁶² N.E., 18.A

40¹⁶³

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Meyl idüb bir meh cemāle

Döndüm ‘ aşkıyla hilāle

Bağ beni koyduñ ne hāle

İrmeden derhay kemāle

Düşdüm ümmīd-i vişāle

Luţf-ı inşāfa gelmez

Sīm ü zer vir lāfa gelmez

Ĥüsni hem evşāfa gelmez

(eyzan)

Pertev-i mihr-i ĥubbāndır

Nūr-i çeşm-i ‘ aşikāndır

Pek küçüktür nev-fidāndır

(eyzan)

Ġayrı itdim ‘ āleme fāş

Mihr ile olmuş qarındaş

Nur-ı ĥüsün seyr idüb şaş

¹⁶³ N.E., 18.B

41¹⁶⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Diñle sözüm ey bî-bedel

Erken olmaz aḥşâma gel

Fırşat gözler kâfir engel

(eyzan)

Bir el ile tıyar aḡyār

Belki gelür bizi ḡollar

Gel ḡararsın biraz şular

(eyzan)

Māni‘ degil olsun mehtāb

Niye lâzım sâ’ir aḡbāb

İşte gözüm şaḡdan ḡab

(eyzan)

Ben diyemem bizi şormaz

‘ Adüye hiç inān olmaz

Hele vazgeç şimdi olmaz

(eyzan)

¹⁶⁴ N.E., 18.B

Sûz-i nâk

42¹⁶⁵

Şarkı-yı Zekî

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Hiç eşiñ yok nev-civânsın

Buña naşıl cân tayansın

Güzelsin mûy-i miyânsın

(eyzan)

Ṭarz-ı tavriñ başka hâlet

Yoşmasın hem var zârâfet

Saña maḥşûş bu kıyâfet

(eyzan)

Maṭlûbumuz bûse sizden

Luṭf u iḥsân kendiñizden

Dönmeñiz va‘ dinizden

(eyzan)

Bir evvel söylenildi

Yok cevâbiñ şimdi geldi

Nûri ğayri pek gücendi

¹⁶⁵ N.E., 20.A

43¹⁶⁶

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Bir niğehle saña oldum mübtelâ

Gerçi bî-ħad saña ‘ aşık dil-rubâ

Var ise ben gibi şâdık es-şalâ

‘ Āşıkım hem şâdıkım cānâ saña

Beytü’l aħzânımda müheyyâ eyledim

Ben seni dilde temâşâ eyledim

Ĥâk-i pāye dîdemi cā eyledim

(eyzan)

Bendeñe raħm eyle kıyma cānıma

Ĥañçer-i hicriñle girme kanıma

Sâ’ire itme kıyās gel yanıma

(eyzan)

44¹⁶⁷

Şarkı-yı ‘ Ali Efendi

“Müs tef ‘i lâ tün / Müs tef ‘i lâ tün”

Dîdeñde ey meh fitneler ĥâzır

‘ Uşşâķa raħmıñ ġāyetle nâdir

Cevr eyler iseñ luţfuñda zâhir

Yandım eliñden yandım a kâfir

¹⁶⁶ N.E., 20.A

¹⁶⁷ N.E., 20.B

Günde biñ dürlü ħile düzersin
Geh luş idersin gāhī üzersin
Söze gelince şanki seversin
(eyzan)

Yok mı a zālīm sende mürüvvet
'Uřřāka dā'im kārīñ eziyyet
Böyle cefāda yokdur meziyyet
(eyzan)

45¹⁶⁸

şarkı

"4+4 = 8'li Hece Ölçüsü"

Nedir bu sendeki ħālet
Vaş idemem yok nihāyet
Sevdi gönül seni gāyet
(eyzan)

Nīm nıgehle yaşdın teni
Tecrübe it sende beni
Ne rütbe severim seni
(eyzan)

Terk eyledin beni ey māh
Ben itmeme mi her gün āh

¹⁶⁸ N.E., 20.B

Bir ala yandım ki eyvāh
(eyzān)

Baqañ seniñ bu hāline
Yanar elbet cemāline
Hiç söz olmaz cemāline
(eyzān)

46¹⁶⁹

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Bir gice ragbet bize eylerseñiz
Müntezır teşrifine bu bendeñiz
Āh efendim bende hāniñ bilseñiz
(eyzān)

Semt-i dilde hāzır iken yer saña
Şormağa hācet mi var ey mehlikā
İşte heb ağıyarı şavdım bir yaña
(eyzān)

Şaqlamam ben senden ey sīm benim
Bende hāneñ pek mu‘ ayyendir benim
Muqaddemin kılsun münevver meskenim
(eyzān)

¹⁶⁹ N.E., 21.A

Ey felek meşreb geçersin dā'imā
Pek bilür ağzım ararsın ġālība
İtme istiḫza buyur bir şeb baña

47¹⁷⁰

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lü / Fe ‘ū lün”

Dem-â-dem eylerim feryād eliñden
Seniñ ey bî-mürüvvet dād eliñden
Dil zār olmadı azād eliñden
(eyzan)

Efendim ḡayli müddetdir ṭayandım
Seniñ ‘aşkıñ ile ben odđa yandım
Yeter ġayrı bu cānımdan uşandım
(eyzan)

Gücenmişsin işitdim ey sitemkār
Nedir cürmüm be hey şūḡ dilāzār
Üzersin bendeñi beyhūde her bār
(eyzan)

¹⁷⁰ N.E., 21.A

48¹⁷¹

Şarkı-yı Hâfız

“Fā ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fa‘ lūn”

Bezm-i ‘uşşâka niçün gelmezsin

‘Āşıkā rüyîni göstermezsin

Āh u efgânıda gūş itmezsin

Sevdiğim resm-i vefâ bilmezsin

Beste-i zūlf-i siyâhındır dil

Hüsn cānsüz ki olmuş mâ’il

Ṭoğrusı işte budur ve’l-ḥāşıl

(eyzan)

Bir levendâne kim yoşma edâ

Dilber-i hoş rubâsın cānâ

Nâz u reftârîña söz yoқ ammâ

(eyzan)

Bir gün ol şūḥa Besîmâ gidelim

Mû be mû ḥâl- i dili ‘arz idelim

Ḥâtrı қālmaz ise böyle diyem

¹⁷¹ N.E., 21.B

49¹⁷²

Şarkı-yı Mişkāl

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bir nevreste tâze fidân
Pesend itdi cümle cihân
Hüsn-i güzel sesi güzel
Nazîri yokdur bî-bedel
Yalvarırım seni şarayım
Âh âh gel itme cefâ

Elde şahbâ dolaşıydı
Lâtifeye karşıydı
Fenn-i ‘aşkı taḥşil idüb
Söylemege alışdı
(eyzan)

Sende şöhret bulduñ nihâl
Endâmiñda nedir bu ḥâl
Pek vaḥşîdir ‘uşşâkına
Şeftâlüsün almaḳ muḥâl
(eyzan)

¹⁷² N.E., 21.B

50¹⁷³

Şarkı

4+4 = 8'li Hece Ölçüsü

Var iken bu şīve sende

Ben de oldum saña bende

Çalmadı hīç şabr tende

‘ Āşık-ı zārīñim bende

Baña luṭf it bāri sende

Ben seni ey gülfidānım

Çaynadı gördükde kıanım

Ya naşıl ḥaz itdi cānım

(eyzan)

Ṭavriñi ġāyet begendim

Cān u dilden saña bendim

Nice var geçem efendim

(eyzan)

51¹⁷⁴

Şarkı-yı Şālīḥ Efendi

“4+4 = 8'li Hece Ölçüsü”

Fedā olsun saña bu ten

Beni iḥyā buyurduñ sen

Efendim ne gelür elden

Āzādsız bir kıuluñum ben

¹⁷³ N.E., 22.A

¹⁷⁴ N.E., 22.A

Sehâvetin kânısın her bâr
İdemez kimseler inkâr
Riyâ itmek ne haddim var
(eyzân)

Seniñ zevkîn bize ni‘ met
Kul olmak ‘ ömrüme minnet
İdersin bendeñe şefkat
(eyzân)

Kulun Şâbit saña mecbûr
Şağın itme kapuñdan dūr
Olayım sāyeñde mesrūr

52¹⁷⁵

Şarkı-yı Neyzen

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Va‘ d eylemişdiñ ey perî
Bir buseñi çoğdan beri
Var mı bunuñ şimdi yeri
Üzdüñ beni dünden beri

‘ Aşkıñla bağ döndüm neye
Her derdi çekdim sineye
Söz geçmiyor bir büseye

¹⁷⁵ N.E., 22.B

(eyzān)

İtdiñ baña haylice dek
Oldı hebā bunca emek
Raħm eyle bārī ŧimdicek
(eyzān)

İtsem n'ola ey ŧivekār
‘ İzzet gibi feryād u zār
Beyhūde çekdim intizār

53¹⁷⁶

Şarkı Hāşim Beg

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ben seniñle itmem kelām
Nāfile gönderme selām
Eger ülfet ise merām
(eyzān)

Ben dimedim beni bulsun
Ne arasın ne de ŧorsun
Bu ikrāma sebep n’olsun
(eyzān)

Vefā gelmez esen yelden
Kes ümīdiñ kızum benden

¹⁷⁶ N.E., 22.B

Hoşlanmadı cânım senden
(eyzân)

54¹⁷⁷

Şarkı

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Dilnüvâz-1 ‘ âşık-1 âvâresin

Mâhitâb her dil seyyâresin

Âfiţâb-1 kevkeb bahtım benim

Gönlümün eglencesi mehpâresin

Şevk -1 dîdârîñla yandı cân u dil

Renk-i gül-güne boyandı cân u dil

Ġamze-i ħüninîñ itmemiş kaçd-1 cân

Anladım ben ‘ âşıkâ ğaddâresin

Bu Ferîd pür ğam u derdin seniñ

Tâ ölünce tutdı ey meh dâmeniñ

Böyle terk itmek olur mu sevdiğim

Derd-i ‘ aşka mübtelâ bî-çâresin

55¹⁷⁸

¹⁷⁷ N.E., 23.A

¹⁷⁸ N.E., 23.A

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Esrâr-ı aşkıñ ey civân
Sînemde itmişken nihâl
Sen ğayrıya meyl eyleyüb
Kıldıñ benim şabrım ziyân
İtme eyle vefâ yeter kıldıñ baña cefâ
Olsun bu dil luţfa sezâ

Ben mâ’ilem eţvârına
Şeker gibi güftârına
Bülbül daĥi ĥayrân olur
Gül’ izâre-i ruĥsârına
(eyzan)

Ĥasretle dil ey rûy-mâh
Pek çok zamândır eyler âh
İşte ruĥ-ı zer dem nişân
Eyler iseñ sen iştibâh

Rast - Mâye

56¹⁷⁹

Şarkı-yı Mim

“Fâ ‘i lâ tün / Fe ‘i lâ tün / Fe ‘i lün”

Beni ey dilber dâ’imî reftâr
Eylediñ kendiñe giriftâr

¹⁷⁹ N.E., 24.A

Saňa maħşūş bu şīrīn güftār
Başkadır sende edā vü eṭvār
Şūḥ levendim gül sīne bendim āh āh
Kalmadı qarār

Sevdigiñ berbat mehpāre mi var
Sende de bencileyin yāre mi var
Saňa virmemeye çāre mi var
(eyzān)

Hüsünüñe baqmağa gözler kamaşur
Vaşfıñı itmege diller dolaşur
Kaddiñe her ne giyersen yaraşur
(eyzān)

57¹⁸⁰

Şarkı-yı Tāhir Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bu itdigiñ düşmez saña
Söyle niçün küsdün baña
Bir kerre baq benden yaña

¹⁸⁰ N.E., 24.A

Söyle niçün küsdün baña
Amân amân şîrîn zebân söyle niçün

Bağ ' aşık-ı nâlânîña
Rağm eyle gel efgânına
Düşmez bu işler şânına
(eyzân)

Luğf eyle Vehbî bendeñe
Mâ' il senin nîm hândeñe
Bu çehrene efgendeñe
(eyzân)

58¹⁸¹

Şarkı-yı Fes

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün”

Mişli yoğ bir şüh ra' nâ
Görmedim böyle dilârâ
Yoğ eşîñ ' âlemde hâlâ
Târız-ı tavrîñ gâyet a' lâ

Meşrebiñ luğf u vefâdır
Ülfetiñ câna şafâdır
Var ise mişlin şalâdır
İşte hüsniñ işte dünyâ

Görmedim ben sen edâda

¹⁸¹ N.E., 24.B

Oldum anıñün fütâde
Var mıdır benden ziyâde
Saña bir meftûn-i şeydâ

İtmesin cevr u eziyyet
Derd-i ‘aşkın câna minnet
Firqatîñ bir gûne miñnet
Vuşlatîñ bir gûne sevdâ

Hicâz-kâr

59¹⁸²

Şarkı-yı Hâfız

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lûn”

Zülf-i ‘anber bûlarıñ bād-ı şabâ tañrîk ider
İns ü hürî heb du‘ â-yı devlete teşrîk ider
Cebhesin pây-i semende ferş idüb zerrîn ider
Pâdişâhım sever yeni ‘âlem saña tebrîk ider

Görmemişdir dîde-i ‘âlem şehâ böyle şafâ
Gelmemişdir bu cihâna sen gibi bir pâdişâ
Ġam gidüb geldin ferâh buldun cihân neşv ü nemâ
(eyzân)

Mevsim-i gül zevk-ı mülden ‘âlem oldu neş’e-yâb
Gice gündüz fark olunmaz kandîl oldı âfitâb
Böyle sevrî görmemiş çeşm-i cihân bî- irtiyâb

¹⁸² N.E., 25.A

(eyzān)

Feth̄ olub eyyām ʿadlinde nice müşkil ʿumūr
Sāye-i luṭfuñda herkes bulmada zevk u sürūr
ʿArz u destāvīz ider Zeynī ḡuluñ mānend-i mūr

Ḥicāz-kār

60¹⁸³

Şarkı Tāhir Aḡa

“Mūs tef ʿi lūn / Mūs tef ʿi lūn”

Sen gibi bir sīmīn bilek
Görmüş degil çeşm-i felek
Saña fedādır mā melek
Aḡyār ile yār olma tek

Yoḡ mişli ʿanberdir beniñ
Ġāyetle nāzīkdir teniñ
Nem var ise olsun seniñ

(eyzān)

Hiç bakma engeldin baña
Bu söz niyāz mıdır saña
Söyle ne istersiñ baña

(eyzān)

Gönlüm saña meyl itdi bir tek

¹⁸³ N.E., 25.A

Vâşîf da ھاٲâ itmek gerek
Çek ęayrılardan el etek

61¹⁸⁴

Şarkı-yı Tâhir Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Seyr eyleyüb sîmîn tenîñ
Mecbûrun oldum ben seniñ
Şem eyleyüb nâzik beniñ
(eyzan)

İtseñ n’olursun bir nigâh
Zahmettir ammâ gâh gâh
Âh itmemek mümkün mi âh
(eyzan)

‘ Aşkıñla yanmışken tenim
Güş itmedin âhım benim
Bil böyle ey şûh-ı şenim
(eyzan)

Mâ’il iken ‘ İzzet saña
Raħm itmedin aşlâ baña
Cevri n’olur ęo bir yaña
(eyzan)

¹⁸⁴ N.E., 25.B

62¹⁸⁵

Şarkı-yı Tâhir Ağa

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Gönlümü bir tıfl-ı dilbâz

Eyledi kendine hem râz

Mişli yok bir şûh-ı mümtâz

Hüsn-i sertâb-ı kadem nâz amân amân kaşî kemân

Cilveli çeşm-i siyâhı

Câna işler her nigâhı

Kimseniñ yok iştibâhı

(eyzan)

Her kimiñle itse ülfet

Kendine bend eyler elbet

Bulsa lâyıq şân u şöhret

(eyzan)

Vâşîf o şûh-ı hoş avâz

Nâlem itdi nâye demsâz

Var ise mânendi pek az

63¹⁸⁶

Şarkı-yı Şâkir Efendi

“Müs tef ‘i lûn / Müs tef ‘i lûn”

¹⁸⁵ N.E., 25.B

¹⁸⁶ N.E., 26.A

Cân ile ben ey dilrubâ
Sevdim seni itmem riyâ
Sen de beni itme fedâ
Tâ haşra dek ey mehlikâ

Derd-i derûnum rû-be-rû
Söylet baña ey fitne-cû
Lâyık mıdır şimdengerû
Ben ‘âşığın itmem fedâ

Derd-i derûnum dem-be-dem
Artmaktadır ey ğonca-fem
Olmaz ise senden kerem
N’itsün ne yapsun mübtelâ

El-ĥâşılı ey gül beden
‘Aşkıñla yandı cân u ten
Meylîde ‘âşık bir de ben
Bil ĥâlimi eyle vefâ

64¹⁸⁷

Şarkı-yı Nu‘mân Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey derd-i rüy al saña
Varım vireyim al saña
Şâyeste penbe şal saña

¹⁸⁷ N.E., 26.A

Ġâyet yakışmış al saña

İtdiñ dile çok renk-i al

Ben şaqlamam ey nev-nihâl

Eyler iseñ benden su 'âl

(eyzan)

Kâhice giysen lâciverd

Olsun hasûduñ rûy-ı zerd

Diñle beni ey gonca verd

(eyzan)

Fâ 'iķ kuluñ itmekde âh

Luţf eyle ey çeşm-i siyâh

Hiç eyleme sen iştibâh

65¹⁸⁸

Şarkı-yı ' Ali Efendi

“Fâ 'i lâ tûn / Fâ 'i lâ tûn / Fâ 'i lûn”

Ey münevver-i sâz iķlîm-i cihân

Sâye-i luţfuñda ' âlem şâdımân

Sâķi-i gülçehre devr itsün hemân

(eyzan)

¹⁸⁸ N.E., 26.B

Bezm-i rû-niķab idüb Őevķ u sürür
Sāzum mı ney cümlesi Őādī ħubür
Kalmadı ‘ālemde āŐār-ı küdür
(eyzan)

Gülşen-i teŐrife rağbet eyle kāĥ
Zevķ-ı mehtāba daĥı kıl nīm nigāĥ
Ĥāk-i pāye neş’eler kılsun penāĥ
(eyzan)

PādiŐāĥım zevķla sever ‘ömr-i nūĥ
Sāye-i luĥfuñ cihāna virdi rūĥ
Bezm-i zīnet-yāb idüb Őevķ Őubūĥ
(eyzan)

66¹⁸⁹

Şarkı-yı Őākir Efendi

“Mef ‘ū lü / Me fā ‘ī lü / Me fā ‘ī lü / Fe ‘ū lün”

OlmuŐ Őāña maĥŐūŐ o edā ile nezāket
Tavriñ bütün ey Őūĥ zārāfetden ‘ibāret
Nāz ile gelüb bezm-i meye eyle ‘inābet
Meclisde ķudümüñle olur baŐķa Őeĥāret

¹⁸⁹ N.E., 26.B

Heb maḥzur olmuş mezeler sāğır u meyler
Ki def çalunub kâhî kemân kâhî çü neyler
Giysüñe giriftâr olan elbet seni peyler
(eyzân)

Bülbül-veş olursam n'ola ben 'aşkla şeydâ
Cânım gibi sen ḥâşılı ey gül-i ra' nâ
Pek zâhmet ile cebr iderek gel dimem ammâ
(eyzân)

67¹⁹⁰

Şarkı-yı Mim

"Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün"

Kim görse ol la' l-i müli
Olur esir kâküli
Olsam sezâdır bülbüli
Açıldı bir sâķız güli
Gel gel sâķız güli

Yoķ mişl-i şūḥ ince bel
Ġayetle nâzik bî-bedel
Eṭvârı kendinden güzel
(eyzân)

Reng-i rûyı gibi gül az
Gülpenbeye ma' il biraz
Açılmadan güller bu yaz

¹⁹⁰ N.E., 27.A

(eyzān)

Dün gülîstanda Vāşîfā
Bülbül haber virdi baña
Şîmdengerü müjde saña
(eyzān)

68¹⁹¹

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ey âfet-i şüh-ı cihāñ
Olsun fedā saña bu cān
Reftârı hoş serv-i revān
Donañ pür mâhtābān

Kim kâpılmaz cilvesine
Oyun ile ‘ işvesine
Mecbūr oldum bûsesine
(eyzān)

Mā’ilem ben o tavşana
Her bir sözi işler cāna
Kâpıldım o hûsn ana
(eyzān)

Çeşm-i âhûsuna meftûn

¹⁹¹ N.E., 27.A

Oldum ‘aşkı ile mecnûn
Eser teni gönül hergün
(eyzân)

69¹⁹²

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Yokdur gönülde ferâhım
Güldürmez baht-ı siyâhım
Âsumâña çıkdı âhım
Yandı b’illâh cigergâhım

Ben seni böyle bilmezdim
Sırr-ı ‘aşkım hiç dimezdim
Şabr eyleyüb söylemezdim
(eyzân)

Ben ağlayam ey şühşen
Ġayrılarla zevk eyle sen
Ağyâr ile görüñce ben
(eyzân)

Her mâh vişâl ey gonca fem
Çekmekdeyim bu nice elem
Âh itmeden şeb tâ seher
(eyzân)

¹⁹² N.E., 27.B

70¹⁹³

Şarkı-yı Nu' m̄n Ağa

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Geldi şafā cān u dile

Kim k̄apılmaz āšnā dile

Gönlümü aldı al ile

(eyzan)

Ġāyet küçük nevrestedir

‘ Ālem aña dilbestedir

Eṭvārı pek ülfettedir

(eyzan)

Ta‘ rīf olunmaz pür edā

Mānendi var ise şalā

Görsün naşıl şūḥ-ı ra‘ nā

(eyzan)

Hīç raqşına yoḫdur sözü

Görme elem iki gözüm

Encām-ı kār budur sözü

(eyzan)

71¹⁹⁴

¹⁹³ N.E.,27.B

¹⁹⁴ N.E., 28.A

Şarkı-yı Hâfız

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bu bî-vefâlığı senden
Ümîd itmezdim gerçekden
Çünkü cevr idi murâdıñ
Niçün gönlüm aldıñ yekden
Hilâf düşmezken şânına
‘ Aceb n’oldu şulţânıma

İtdigin ‘ ahde inandım
Bilmezlikle nâra yandım
Dilbend olub sözlerine
Bende senden geçmez şandım
(eyzân)

Aldadub dil-yâre yandım
Bir âteşde yanar ƣaldı
Cemâlınden devr itmezken
Bendesin ferdâya şaldı
(eyzân)

72¹⁹⁵

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Düşmem seniñ ben üstüne

¹⁹⁵ N.E., 28.A

Benim zevkım dert üstüne
Lāzım degil hīç üstüne
(eyzān)

Zān itme ki beni sever
Kendiñe bul başka sever
Ben eylemem ašlā keder
(eyzān)

Bilür misin sen n'eylediñ
Ġayrılarıñı peylediñ
Kendiñe kendiñ eylediñ
(eyzān)

Ben añladım meşrebini
Tecrübe eyledim seni
Ġayrı hīç kayd itme beni
(eyzān)

73¹⁹⁶

Şarkı-yı Nu' mān Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Hoş edālı bir civān
Kaşları ‘aynı kemān
Beklerim hayli zamān
Gel efendim el -amān

¹⁹⁶ N.E., 28.B

Ġayra başmaz giç gözüm
Saña da yoşdur yüzüm
Diñle luř it bu sözüm
(eyzan)

Nāz iderse ol peri
Kim dimez vardır yeri
Cümle ‘ālem müşteri
(eyzan)

‘ İzzetin ħāli tebāh
Zıkr u fikri āh vāh
‘ Afv it itdimse günāh
(eyzan)

74¹⁹⁷

şarkı-yı Dal

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Gülşende yine meclis-i rindāne donansun
Gül devridir elde mi gül-gūn dolansun
Biz zevķ idelim cām-ı cemiñ ağızı şulansun
Ol ġonca-i sermest řabāh oldu uyansun
Āyine-yi mül gül yüzünü görsün utansun

¹⁹⁷ N.E., 29.A

Nergis ne ki çeşm-i siyâh mestine hayrân
Sünbülşenin pür çeşm-i serbestine hayrân
Şâh-ı gül-i ter sâğırdır destine hayrân
(eyzân)

Âşufte edâ pür çeşm-i çıkdıkça fenden
Şu dideleriñ âh çıkar her nefesinden
Cân bülbülü feryâda gelür ten kafesinden
(eyzân)

Olduğ bu gice biz bize ney mey ile
Mey derdime maḥrem idi ney âhıma hem-râz
Pertev idelim bülbül ile nağmeye âğâz
(eyzân)

75¹⁹⁸

Şarkı-yı Dal

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lün / Fe ‘û lün”

Nihâl-i kâmetüñ bir gül-fidandır

Seniñ üftâd-kânıñ bülbülândır

Nigâhıñ âfet-i cân u cihândır

Yamândır şöhret-i ḥüsnüñ yamândır

Seniñle ülfete gönlüm alışdı

Geçenlerde biraz gerçi eyleşdi

Civânım nâzik endâmiñ gülüşdi

¹⁹⁸ N.E., 29.A

(eyzān)

Leṭāfet bağıniñ ey derd-i nāzı
Cihānda buldı ḥüsnün imtiyāzı
Bu bağıñ şimdi sensin ‘ işvebāzı

(eyzān)

Bu şeb gel bezme yoğdur bunda engel
Ne mümkündür el atmaq meclise el
Görenler zülfünü kırmaz mı hiç tel

(eyzān)

76¹⁹⁹

Şarkı-yı Hāfız

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Bendeñi terk ideli kâşı kemān
Yeter cevriñ eyledi ḥālīm yamān
Dāḥī raḥm itmez misin ey nev-civān
Ġayrı yandım yaqma cānā el-amān
Dil-penāhım alma āhım merḥamet kıl bī-günāhım

Eyledim derdlerim²⁰⁰ bir bir beyān

¹⁹⁹ N.E., 29.B

²⁰⁰ Derdim: derdlerim (m.t.)

Güş idüb raħm itmedün ey bî-emân
Eyler oldum ħicr ile āh u fiğân
(eyzân)

Gülşen-i kûyında dil ey gül-nihâl
Şubĥ- dem feryād ider bülbül mişâl
Āh bilsem bir dahî kande vişâl
(eyzân)

Pesendide

77²⁰¹

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

İtdi eşir ‘ aşq cânıma
Var bir sözüm şulţânıma
Maĥfice gelsün yanıma
(eyzân)

Gelmişken ammâ çok yeri
Oldı meraq dünden beri
Onuñ olursa ey perî
(eyzân)

Ben kim ile gönlüm egledim
Sensiz cihânı n’eyleyim
Maĥbül olursa söyleyim

²⁰¹ N.E., 39.A

(eyzān)

Ağyāra itme rağbeti

Luṭf it unutma ‘ İzzeti

Ḳorḳma uzatmam şoḥbeti

(eyzān)

78²⁰²

Şarkı-yı Yānī

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Serv-i bülendimsin benim

Zülf-i kemendimsin benim

‘ Ālem-i pendimsin benim

Sen sīne-bendimsin benim

Kendi efendimsin benim

Cām lebindir ey perī

Bezm-i meyiñ zīb ü ferī

Āğuşa alsam var yeri

(eyzān)

Bilmezsın eşiñ evvelin

Uyma sözüne sen elin

Şarsam n’olur ince belin

(eyzān)

²⁰² N.E., 30.A

Vâşıfla ey şüh ülfette
Var ise meylîñ şöhbette
Yat câma hıob-ı vuşlata
(eyzân)

79²⁰³

Şarkı-yı Yânî

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün”

Ey benim ‘âlî pesendim
Şağ ol hemân bî-menendim
Şafâ kesb eyle efendim
Hüsn melek bir perîdir
Cümlesiniñ dilberidir
Kaddi mevzûn bir nev-civân
Menendi yoğ serv-i revân
Anda iken bu hüsn-i an
(eyzân)

O ebrûlar siyâh dîde
Gisûlarıda nâdîde
Her eṭvârı pesendîde
(eyzân)

Müste‘ iddir ‘ağl-ı evvel
Her hezde bir bî-bedel

²⁰³ N.E.,30.B

Uyuyanı da gâyet güzel
(eyzân)

80²⁰⁴

Şarkı

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lün”

Benim ser ü ser efrâzım
Benim ey çeşmi şebâzım
Benim maḥbûb-ı mümtâzım
Efendim şâh-ı ḥubânım

Eşir miḥnet olmuşdum
Ġarîb firḳat olmuşdum
Saña ben ḥasret olmuşdum
(eyzân)

Hele oldum şükr-i ḥandân
Gönül oldı yine şādân
Seni özler idi bu cân
(eyzân)

Görünce añladım bende
Var imiş merḥamet sende
Söndü Ḥâfız-ı efgende
(eyzân)

²⁰⁴ N.E.,30.B

81²⁰⁵

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Va‘ d eylediñ sen şitâda

Zevk idelim nev-bahârda

Vaqt geldi evvel amâde

(eyzan)

Ey çeşmi siyâh u maħmûz

Luţf eyle gel eyle mesrûr

Düşünüb hiç bulma maħzûr

(eyzan)

Müntezır dil bekler seni

Gel itmedeñ üzme beni

Tuymadan aġyâr-ı denî

(eyzan)

Dil virmiyem ġayr-ı yâre

Sen de raħm it bu nâ-çâre

Nisbet için o aġyâra

(eyzan)

82²⁰⁶

Şarkı-yı Dede

²⁰⁵ N.E.,31.A

²⁰⁶ N.E.,31.A

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey mäh- evc hüsn-i an
Olsun ruhuñ pertev-feşân
‘Āşıklarıñ kıl şādımāñ
Mehtāba çık zevk it hemān

Gitsün riķābıñda şabā
Şebnem neşār olsun şehā
Meş‘ ale geş olsun meh saña
(eyzān)

Āmādedir bezm-i ıarab
Meyler sebūlar münteħab
Cennet gibi deryā bu şeb
(eyzān)

83²⁰⁷

Şarkı-yı Nu‘ mān Ağa

“Müs tef ‘i lā tün”

Ben saña bendim
Sensin efendim
Gel diñle pendim
(eyzān)

Dil saña bende
Olmuş geçende

²⁰⁷ N.E.,31.B

Bil Şimdi sen de
(eyzan)

Cevriñden elbet
İtmem Őikāyet
Dil sevdi ğāyet
(eyzan)

Ğayrıya başmam
Başsam da aşmam
Ölsem biraşmam
(eyzan)

‘ İzzet geçerken
Haşa itdi senden
Bilmez misin sen
(eyzan)

Nevāřir

84²⁰⁸

Şarkı

“5+3 = 8’li Hece Ölęüsü”

Görünce sen Őūř-1 Őeni
Ğāyet begendim ben seni
İtme fedā cānā beni
Gönülden sevmişim seni

²⁰⁸ N.E.,32.A

(eyzān)

Mürüvvet ma' denisin sen

Kerem-kān u ' aṭāsın sen

Efendim pür edāsın sen

(eyzān)

Vişāliñ ile memnūn it

Dil-i ğam-ḥār mesrūr it

Beni kendiñe mecbūr it

(eyzān)

Çıkar raḳıbi aradan

Atarlar zīra paradan

Şorarsıñ ben bī-çāreden

(eyzān)

Nişābur

Şabā

85²⁰⁹

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Saña bir kıranfil virdim cānla kıoqlayasın

Saña bir gizlü sözüm şaḳın unutmayasın

Üstüme yaraşub ḥatırcıđım bıḳmayasın

Saña neler alayım gel a cānım şarayım

²⁰⁹ N.E.,33.A

Rūyınıñ önünde tāşın olayım
Elā göz üstünde kaçın olayım
Yalnız qalursan eşiñ olayım
(eyzan)

Rūyının önünde şoqaq dolaşur
Ayda bir selāmiñ gelür ulaşur
Sen güzelsin her ne giyseñ yaraşur
(eyzan)

Rūyımın önünden gelür geçersin
Yād ellere beyaz gögüsün açarsın
Ne cāndan seversin ne var geçersin
(eyzan)

86²¹⁰

Şarkı-yı Hāfız

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Sevdi cānım şimdi bir nevres fidān
Virmedim sır kimseye ben bir zamān
Pek çābuk hālīm aña oldı ‘ayān
Tuydı mecbūr oldığım ol nev-civān

Var yanağında o şūhun çifte ben
Cān u dilden bende oldum aña ben

²¹⁰ N.E.,33.A

Hiç mürüvvet eylemez ol gül beden
(eyzân)

Hayli dem rahlende çekmişdim emek
Ben niyâzı vaşlını itdim dilek
Virmedi fırsat bize ammâ felek
(eyzân)

Düşdi gönlüm Şemsî bir mehpâreye
Kâfir engel girmek ister araya
Kim acır hâl-i dil-i bî-çâreye
(eyzân)

87²¹¹

Şarkı

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lün / Fe ‘û lün”

Degülsem de saña lâyıķ efendim
Ne çâre ‘ aşıkım ‘ aşık efendim
Beni kıl vaşlınâ lâyıķ efendim

Dil ü cân ile oldum saña bende
Nazar kıl hâl-i zardır deminde
Teraḥḥim it beni sevmez isen de
(eyzân)

Naşıl şabr ideyim ey verd-i ra‘ nâ
Nihâyet yok seniñ cevriñe ḥâlâ

²¹¹ N.E.,33.B

Teħammül gelmez oldu ğayrı ammā
(eyzan)

88²¹²

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Güş eyle gel bülbülleri

Nüş eyle cām u dilleri

Ruhsāra şac sünbüleri

Açın kudümüñ gülleri

Ƙapladı şahrāyı çemen

Bağı donatdı yāsemen

Zevķ eyle bu āşnada sen

(eyzan)

Şac perçem şebbüleriñ

Aç ‘arız verd-i teriñ

Göster gel neşrin-i beriñ

(eyzan)

Fā’iķ Ƙuluñ eyler fiĝān

Ey dīdesi nergis amān

Açdı yine bülbül dehān

(eyzan)

²¹² N.E.,33.B

Şarkı-yı Muşafa Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Eylemişsin dün gece ağıyar ile haylī şafā
Sevdiğim heb söyledi bir bir baña bād-ı şabā
Uğrayub maḥşūş geçerken bu havādişle baña
(eyzan)

Ġālība mestānelikten anda da almış eşer
Her olan cūnbūřleriñ ođrısını virdi haber
Uyudan bīdār idūb maḥmūr gelūb vat-i seher
(eyzan)

Şīvelerle fes kenārından dōkūb de perçemiñ
Bī-muḥābā o gōñūller olmuř ol dem ḥurremiñ
Kimler ise meclisiñde hem enīs ū maḥreminiñ

Sermed-i bī-āreyi gōrmūř omuzdan attıđıñ
Sā’ir ‘ uřřāı zemīn ile ne gūne řattıđıñ
Serpilūb tā řubḥa dek mestāne ey meh yattıđıñ
(eyzan)

²¹³ N.E.,34.A

90²¹⁴

Şarkı-yı Marķar

“Me fā ‘ī lūn / Me fā ‘ī lūn”

Şaķın sen eyleme inkār
Geçen gün eylediñ iķrār
Ķabāhat sendedir her bār
Benim bunda ne şun‘um var

Düşünme ğayrı zevķ eyle
Felekdir bu yapar öyle
Nedir çāre ķader böyle
(eyzan)

Teşekkür eyle derdine
Gücenme hiç tecellīne
Sen itdiñ kendi kendine
(eyzan)

Sever seni Şābit ğāyet
Velākin eylemez ülfet
Bunuñ bir aşlı var elbet

²¹⁴ N.E.,34.A

91²¹⁵

Şarkı ‘ Ali Efendi

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Seyr it ol mäh-ı täl‘ ati

Dilber dîdedir şöhreti

Vaşf eylerim ol âfeti

(eyzan)

Rakşa çıkar bî-iştibâh

Lāvta kemânçeyle o mäh

Seyr itmege şâyeste âh

(eyzan)

Mihri daḥî bir meh cemâl

Ġâyet güzel bir nev-nihâl

Eyler iseñ nâmıñ su ’âl

(eyzan)

92²¹⁶

Şarkı-yı Marķar

“Me fâ ‘i lün / Me fâ ‘i lün”

Saña düşmezdi oynaşmaq

O aġyārla kucaklaşmaq

Ne olsun öyle iş yapmaq

Gice gündüz fısıldaşmaq

²¹⁵ N.E.,34.B

²¹⁶ N.E.,34.B

Ben meşrebden efendim sen
Güzel olmaz mı var gelsen
Yetişmez mi o ipsizlen
(eyzan)

Begim gel sen sözüm diñle
‘ İnād itme kerem eyle
Yeter ğayrı nedir öyle
(eyzan)

İdüb şoĥbetleri bizsiz
Ağız ağıza bütün gün siz
Münāsib mi bu Şābitsiz
(eyzan)

93²¹⁷

Şarkı

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Sevdim seni pek ey bī-menendim
Cān u gönülden ben saña bendim
Gel diñle cānā şimdi bu pendim
Ben ğayrı senden ey dil-pesendim
Geçmem ĥülāsa sensin efendim

Ĥāl-i derūnum itdikçe taqrīr

²¹⁷ N.E.,35.A

İtmez mi aşla hiç saña te'sîr
‘Afv it kuşûrum gel itme tenfir
(eyzân)

Dâmânîñi ben ey yoşma âfet
Tutdım bırakmam tâba kıyâmet
Mihrî kelâmım budur nihâyet
(eyzân)

94²¹⁸

Şarkı

“Müs tef ‘i lâ tün / Müs tef ‘i lâ tün”

Hicriñle ey meh dil pâre pâre
Kılsın terahhim ben hâk-i sâre
Dil düşdi şimdi sen neşive-kre
Gel nüş idelim seniñle bâde

Bülbül mişâli kılmakdayım zâr
Hasret-i hicriñ itdi câna kâr
Gel maḥfi şakın duymasun aḡyâr
(eyzân)

Hüsniñe ey meh dil oldı meftûn
Lütfiyâ zîrâ hâlim dîger-gün
Kıl bezmi teşrîf ey kıdd-i mevzûn
(eyzân)

²¹⁸ N.E.,35.A

95²¹⁹

Şarkı Li Muḥarririhī

“Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Gücenmeziñ budur ‘ arz u niyâzım

Şabaḥ oldı uyan ey mest-i nâzım

Muḥabbet idelim uyḥuna lâzım

(eyzan)

Giceden eyledim heb bezm-i tecdīd

Şafakgiriniñ ol emân ey şubḥ-i ümmīd

Ḳıyâs itsün görenler toğdı ḥürşīd

(eyzan)

Vişâle meyliñi görsem de tıtmam

Geçen ḥâtır nişânımdır unutmam

İki gözüm seni maḥmūr uyutmam

(eyzan)

Bu şeb bel bağlayub ğayrı sözüne

Girdi mi Sermediñ uyḥu gözine

Oturub şubḥa dek baқdım nūrına

(eyzan)

²¹⁹ N.E.,35.B

Şarkı-yı Dede

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Pür âteşim açdırma benim ağzımı zinhār
 Zālīm beni söyletme derūnumda neler var
 Bilmez miyim ittikleriñi eyleme inkār
 (eyzan)

‘ Aşkıñla yürek yaraları işler oñulmaz
 Meydān-ı muḥabbetde bu hicrān unutulmaz
 ‘ Āşık saña çoksa baña dilber mi bulunmaz
 (eyzan)

Bed çehre raḳībi ‘ aceb adam mı şanursun
 Bir gün olur andan daḫi ey meh uşanursun
 İtdikleriñe nādīm olursun utanursun
 (eyzan)

Her derdine ben şabr ideyim şūḫ- cihānım
 Bendeki cefā ‘ ādetiñ olsun yine cānım
 Te ’şir ider elbet saña bu āh u fiğānım
 (eyzan)

²²⁰ N.E.,36.A

97²²¹

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Cânım azdır şabr idemem
Seni sevmeden gidemem
Çok güzeller sevdim ammâ
Seni de fedâ idemem
Amân amân ey kaşı kemân hâlim yamân
Âh nev-civân seni de fedâ idemem

Ne hâlet var güzel sende
İrâdem kalmıyor elde
Dilde mihnet kalur mı hiç
Gelse güzel bâde elde
(eyzan)

Dâ’imâ ‘ aşîka bakar
O bakışlar beni yaçar
Çok cefakâr olma böyle
Zîrâ çeşmimden seyl açar
(eyzan)

²²¹ N.E.,36.A

98²²²

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Yavrucağım güzellendi
Cihānda yokdur menendi
Şeftālisi çiçek açmış
Yanağları ebrūlandı
Depretme derdim amān amān
Amān amān zūlfü kemendim

Tāzelendi eski derdim
Bir güzel yok ide yardım
Kara gözlü yār olunca
Şağınmadım gönül virdim
(eyzān)

Üstteki saña ne karşıur
Tek тұrmayub dil ulaşur
Saña bir gizlü sözüm var
Söylemege dil tolaşur
(eyzān)

²²² N.E.,36.B

Şarkı-yı Dal

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Ey şāh-ı cihān eyleye Hakk ömrünü efvn
Hem dūşmen-i bedhāhıñ ide reşk ile maşzvn
İtmekdesin erbāb-ı dili luţufla memnvn
Mes‘ūd ola şāhım saña bu serv-i hvmāyvvn

Cānın bu donanmaya n’ola virse cihān bey
Āfāka şadā virmede tanbūr u kemān ney
Bu şevkle gelmekde ‘aqlıma hey hey
(eyzan)

Hayretde alır bezmini gvrseydi eger cem
Da‘vā-yı kerem haddi midūr eyleye hātem
Sāyeñde seniñ bāy u gedā olmada hurrem
(eyzan)

İtdikçe mnevver bu cihānı şeh-i devrān
Leylā gibi bir mūyine biñ cān ola urbān
Bu mışra‘ı heb bendeleriñ söylese şāyān
(eyzan)

²²³ N.E.,37.A

100²²⁴

Şarkı-yı Dede

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Nice bir ‘aşkıñla feryād eyleyim
Bir oñulmaz dağ-ı derdim var benim
Söylemezdim derdim ammā n’eyleyim
(eyzan)

Sīnemiñ bir kez oñulmaz yāresi
Ey melāḥat burcunun mehpāresi
Dem-be-dem āh eylemekdir çāresi
(eyzan)

Ḥasretiñle eylerim feryād u āh
Vāh ki oldı ḥurremin ‘ömrüm tebāh
Senden uzağa şāha olmam dādḥ(V)āh
(eyzan)

101²²⁵

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Şimdi göñlüm düşdi bir nevres güle
Döndi feryādım nevā-yı bülbüle
Her ne dem ol ḡonca-i zibā güle

²²⁴ N.E.,37.A

²²⁵ N.E.,37.B

Gösterir bülbül güle gül sünbüle
Âh sünbülüm gel gülüm şöhretiñ
Virdi cihâna ğalgâle

Misk-rû meyle buhûrumı mı
Bağlamış târ-ı siyâh perçemi
Bu leţâfetle görüb ol gülfemi
(eyzân)

Söz yok ol muğpeçenin bu çağına
Mest olub ekmiş fesini şağına
Varsa bu perçemle sünbül bağına
(eyzân)

Bend idüb dünyâyı Vâşîf ol güle
Bezm-i   alemde kopardı ğalgale
Destine aldıķça ol gül bülbüle
(eyzân)

102²²⁶

Şarkı-yı Hâfız

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Pek güzelsin ey şeh melek vefâ
Mübtelâ   alem saña sertâbapâ
  Aşıkım zıkrım budur şub  u mesâ
Şâh nâzım cân fedâ olsun saña

²²⁶ N.E.,37.B

‘Āşıkā şorma anıñ aḫvālını
İdemez ta‘ bîr melek ef‘ ālini
Cān u dilden dir görenler ḫālını
(eyzān)

Ḥüsn anı ‘ ālemi mecbūr ider
Herkesi luṭfi ile mesrūr ider
Bende böyle dir isem ma‘ zūr ider
(eyzān)

Āh ey nūr – ı dü – çeşmim mübtelā
‘Āşıkım eglencedir ‘ aşkıñ baña
Oldı iḫyā ḫuluña bu söz – nümā
(eyzān)

103²²⁷

Şarkı

“Mūs tef ‘i lā tün /Mūs tef ‘i lā tün”

Luṭf ile bir dem ey nev-nihālim
Cevr ile geçdi her māh visālim
Ġāyet perīşān olmakda ḫālim
Tā‘ rife yoḫdur aşla mecālim
İnşāf idersin görsün a zālīm

Vazgeç cefādan ey māh-ı ṭal‘ at

²²⁷ N.E.,38.A

Bilmez misin hîç luḡ u mürüvvet
Kâr itdi cevriñ cânıma ğâyet
(eyzân)

Raḥm itmediñ hîçbir dem baña sen
Genc-i firâkı dil itdi mesken
Tenevvür ğamda yanmaḡdayım ben
(eyzân)

104²²⁸

Şarkı-yı Muştafa Ağa

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Kesdi târ-ı şakâtim tıĝ-ı edâ
Yıḡadı şaşr-ı şevḡımı cevr u cefâ
Bu teĝâfûl bu sitem n’olsun baña
Bî-vefâ zâlim ne itdim ben saña

Âteş-i hicrâna yandırdıñ beni
Cevr u istignâya şandırdıñ beni
Cevr ile cândan uşandırdıñ beni
(eyzân)

Mekr ile gönlüm bilürsün şapdıĝıñ
Semt-i aĝyâra bilürsün şapdıĝıñ
Söyle ‘isyânım seversin şapdıĝıñ
(eyzân)

²²⁸ N.E.,38.A

Diñle bir nâķūs āhın şafvetiñ
İltifāt itmekdi evvel ‘ādetiñ
Şimdicek aşlı nedir bu miñnetiñ

105²²⁹

Şarkı-yı Markar

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Sebeb ne baķmıyor yārim yüzüme
Görünmiyor cihān şimdi gözüme
Bu günlerde baķma benim sözüme
(eyzān)

Arayanlar ğayrı beni yorulsun
Sevenler her zamān gönülde bulunsun
Ne ħāl oldu baña eyvāhlar olsun
(eyzān)

O mehle şöyle bir kerre görüüdüm
Ayaķdan ķuş dili ile şoruşdum
Naşıl oldu o dem bu ‘aşķa düşdüm
(eyzān)

Olur mı Sermedā böyle muĥabbet
Bu ‘aşķdan gelmiyor ašlā ferāğat
Ne ħāletdir ne ħāletdir ne ħālet

²²⁹ N.E.,38.B

(eyzān)

106²³⁰

Şarkı-yı Yorgaki

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Eylemek lāyık mıdır bunca cefā
Senden ummazdım bunu ey bī-vefā
Şefqatiñ yok mu seniñ bildir baña

(eyzān)

Olmadım hīç vuşlatıñla şādımān
Nice bir itsün gönül āh u fiğān
Kānde kaldı itdigiñ ‘ahd u emān

(eyzān)

Ben seni gördüm raķīb ile bile
Şaklama benden gezerken el ele
Yandı şabrım hāşılı bunda hele

(eyzān)

Dün gice meclisde enver gāliba
Pek gücenmiş zannım ey şīrīn edā
Tuydım āhirden gücenmişsin baña

(eyzān)

²³⁰ N.E.,38.B

107²³¹

Şarkı-yı Şâlih Efendi

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lün”

Hased eyler bu bezme el
Şaķın geç alma erken gel
Tuyar ađyār olur engel
(eyzan)

Buyur ey m h-ı cih n-t b
İdelim biz bize meht b
Saņa heb muntazır aĥb b
(eyzan)

Seni hiç kimseler Şormaz
Tel Ő itme felek tuymaz
Bu firşat her vaķit olmaz
(eyzan)

Buğun bekler seni Ő bit
Küçük amlıca’ya var git
Bu aĥŐam b ga teşrif it
(eyzan)

²³¹ N.E.,39.A

108²³²

Şarkı-yı Tanbūrī

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Çok taķılmam utanma gel

Gir koynuma görmesün el

Dile düşmüş söyleniyor

Gülüşü hem hüsnu güzel

Dolanur ‘ aşıklar gezer

Geliver perçemi güzel

Var mı böyle siyâh perçem

Dudağıdır şeker emsem

Dilinden bir haber alsam

Yok mu zarar her gün öpsem

Yaklaşarak güzel çatdın

Bizi perendeden atdın

Doğru söyle Tanbūrī’ye

O hüneri nerden kapdın

109²³³

Şarkı-yı Dede

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Bahar geldi güzel seyre gelmez mi

Göñül özler ne nâz eyler bilmez mi

²³² N.E.,39.A

²³³ N.E.,39.B

Gel a cānım bu cefālar yetmez mi
Amān dilber nāz itme tez gel ‘aqlım aldıñ
Göñül çaldıñ a sevdiğim yetmez mi

Varayım yār otağına gireyim
Hāk-i pāye yüzüm gözüm süreyim
O dilberiñ cemālini göreyim
(eyzān)

Şikār oldı göñlü āhū gözine
Sevdiceğim uyma eller sözüne
Bağmayınca şabr idemem yüzine
(eyzān)

110²³⁴

Şarkı-yı Aḥmed Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Dā’im seni ben arardım
Gizli gizli hem şorardım
Derd-i ‘aşkıñla yanardım
Buldum seni ben nihāyet
Bu ne devlet ne ‘ināyet

Bir kerre gördüm cemāliñ
Çeşmimde dā’im ḥayāliñ
Ārzū eylerken vişāliñ

²³⁴ N.E.,39.B

(eyzān)

Seni evvel ben bildim

Bunca zamān şabr eyledim

‘ Aşkıñla göñlüm egledim

(eyzān)

111²³⁵

Şarkı

“5+3 = 8’li Hece Ölçüsü”

Görüb ‘ uşşâkı bilmezsin

Gözi yaşını silmezsin

Gerçi bize açılmazsın

Güzelsin pek geçilmezsin

Görüb ağıyar ile tenhâ

Gücendimdi saña hâlâ

Burası böyledir ammâ

(eyzān)

Bu şâdıķ bendeñi cānım

Fedâ itdiñde şulţānım

Ne çare şāh-ı ħübānım

(eyzān)

²³⁵ N.E.,40.B

112²³⁶

Şarkı-yı Nu' mân Ağa

“Müs tef ‘i lā tün”

Bildim kelāmıñ

Üzmeñ merāmıñ

Gördüm hırāmıñ

(eyzan)

Gönlüm kaparsın

Yoldan şaparsın

İşler yanarsın

(eyzan)

Yok işte engel

Gel itme vaz gel

Bildim ben evvel

(eyzan)

‘ İzzetde bî- şek

Var luţfa istek

Lâkin bu gerçek

(eyzan)

²³⁶ N.E.,40.A

Ḥuseynī

113²³⁷

Şarkı-yı Dede

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Nâzlı nâzlı söküb gider

Ne güzel ceylân ne şîrîn ceylân

Dönüb dönüb bakub gider

Aldanmaz avlanmaz serkeş ava gelmez

Ne güzel ceylân ne şîrîn ceylân

Gelir yazın gider güzin

Avcısına ider nâzın

Şarmalamış elâ gözin

(eyzan)

Kaşları benzer hilâle

Şîvesi gelmez hayâle

Kim gördi böyle gazâle

114²³⁸

Şarkı-yı Dede

“4+3 = 7’li Hece Ölçüsü”

Şu gibi çağladığım

Yüregim dağladığım

Senin ‘aşkıñ degil mi

²³⁷ N.E.,41.A

²³⁸ N.E.,41.A

Her gice ağladığım
Amān a cānım amān a gülüm
(eyzān)

Güzelliğin bildiren
‘ Āşıkların öldiren
Seniñ ‘ aşkıñ degil mi
Halkı baña güldiren
(eyzān)

Baña şöyle böyle dir
Derūnumu iñledir
Seniñ ‘ aşkın degil mi
Beni böyle söyledi

‘ **Acem**

115²³⁹

Şarkı-yı Tanbūrī

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Açıl bahtım şen ol gönüm uyuma
Bir güzel sev gizli halka tıyurma
‘ Aşkı sende gül ‘ alemde ağlama
Sevdiğini pek tut elden ayırma
Heb güzeller gönüm egler amān amān
Gel gül felek beni efendimden ayırma

²³⁹ N.E.,42.A

‘ Aşkladır bahadırılık her yerde
‘ Āşık olan kāmīl olur hezde
S‘ ay iderim dosta vāşıl olayım
Ezelīdir düşdi gönül bir derde
(eyzān)

Bezī-i vücūd idüb halka yorulma
Dost bulunmaz bī-vefāya tārılma
Gir haqīat deryāsına Tanbūrī
Cevher çıkar her ‘ āleme açılma

116²⁴⁰

Şarkı-yı Tanbūrī

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bir ‘ aşkın olsa yāri
Gizleyemez āh u zārı
Pervāne veş oda yanar
Benim gibi var hezārı
Amān amān amān cānım amān amān amān
Ömrüm saña ben gönülüm virdim amān amān
Geçme benden ‘ ömrüm vārı

Şaçın leylā şorma zülfün
Bu güzellik seniñ hüsünüñ
Haqq nazardan emīn itsün
Sen efendim eyle zevkīn

²⁴⁰ N.E.,42.A

Gül gül olmuş rah-ı eli
Sevmek sezâ gül nihâli
Tanbûri'nin ' aql u fikri
Heb ' aşkla durmaz hâli

Nevâ

117²⁴¹

Şarkı Dede

"Fâ 'i lâ tûn / Fâ 'i lâ tûn / Fâ 'i lûn"

İdemem hâl-i dil şerh u beyân
Hâlimi taqrîre kâdir mi zebân
Şâhid maşûdumuz gözden nihân
Âh kim dilbesteyim hayli zamân

Yâr şormaz hâl-i zârımdan benim
Nâle-i bî ihtiyârımdan benim
Bir haber yok nâzlı yârimden benim
N'eyleyim hâlim yamân oldu yamân

N'eyleyim ol çarh-ı geçrev bî-vefâ
Eyledi ol nâzeñinimden cüdâ
Mülk idindim kaşr-ı hicrânı şehâ
Vağf olub ' aşkın ğamına ben hemân

Muktezâ-yı baht nâ- hemvâr mıdır

²⁴¹ N.E.,42.B

Bâ' iş-i firqât ' acceb aġyâr mıdır
Dânişe raġmıñ tarîķi var mıdır
Çâresiz qaldım efendim el-amân

118²⁴²

Şarkı-yı Hâfız

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Hayli demdir mübtelâyım ben saña
Yanmada yaqılmadayım ben saña
Qan döker qan aġlarım baqsam saña
Mübtelâyım mübtelâyım mübtelâ

Gizli gizli eyledim çok âh u zâr
Başladım feryâda şimdi âşikâr
Aġlamaqdan ġayrı var mı baña kâr
(eyzan)

Çeşm-i bîmârıñ görüb qan aġladım
Hâliñe baqdıķça sînem daġladım
Zülfüñe dîvane göñlüm baġladım
(eyzan)

Göñlüm aldın bâri inletme beni
Kâh u bî-gâh nâle sâz itme beni
Güldürüb aġyârı inletme beni
(eyzan)

²⁴² N.E.,42.B

119²⁴³

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Taḥammül ḳalmadı zerrece dilde

El- amân ey nâzlı yârim el-amân

Nedir efendim bu edâlar sende

Ḥüsnüñe ḥayrân yoluna ḳurbân

Ben olam gel efendim

Bu istiğnâya sebep ne a cânım

Ḳalmadı gitdi şabra dil-i sâmanım

İntizârın çekmege yoḳ dermânım

(eyzân)

Nice bir nâlân ola ‘ âşıklarıñ

Bil efendim bende-i şâdıḳlarıñ

Ḥâli yamâñdır baḡrı yanıḳlarıñ

(eyzân)

Her güzele mey itmez göñlüm benim

Tende râḫat ḳalmadu cânım benim

Dil ne çeker ḫasretiñle efendim benim

(eyzân)

²⁴³ N.E.,43.A

120²⁴⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Şafā geldiñ efendim sen

Dağ-1 sīnem oldu rūşen

Felekden bir iyü gün toğdı

Nūr ile yaratıldı gülşen

Gül şād olsun bülbülleri sever iseñ

Dilberleri yaqma cānım begenmezseñ

Dilde cānım efendimsin

Ĥüsnüñ gibi bāğ-1 irem

Bulunmaz ki gönül virem

Şeref burcı açılursa

Māhitabda belki görem

(eyzan)

‘ Āşık mısın Ŧanbūrī sen

Gör kendiñi ĥaddiñ bil sen

O nūr gibi cemālini

Nic’olur ĥāl göremez sen

(eyzan)

²⁴⁴ N.E.,43.A

121²⁴⁵

Şarkı-yı Li Muḥarrihī

“Fā ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fa‘ lūn”

Seni ister dil-i gümrāh seni
Ġayrı bilmez seni b’illāhi seni
Görmedim ḥayli zamān āh seni
Özledim özledim ey māh seni

Tāb-ı ruḥsārīñı andım yandım
Reng-i hicrāna boyandım yandım
Sūzeş-i ḥasrete ḳandım yandım
(eyzan)

Āh kim pür – seş-i ḥāl eylemediñ
Rağbet-i luṭf -ı vişāl eylemediñ
Ḥāyli dem arz-ı cemāl eylemediñ
(eyzan)

Ḥālīñi öpdigim endām bu gice
Ḳara sevdāya boyandım gün gice
Zulmet-i firḳate ḳandım bu gice
(eyzan)

²⁴⁵ N.E.,43.B

Işfehan

122²⁴⁶

Şarkı-yı Dede

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

‘ Āşık olalı sen yāre gönül

Yanmağda yürek pür yāre gönül

Tek itme fedā sen bu kuluñı

Rāzı oluyor āzāde gönül

O şalınmayacak hiç çāresi yok

Dīvāne gönül bī-çāre gönül

‘ Aşğ āteşi yağdı özümü

Bilmem ne içün tutmaz sözümi

Ağlar göricek gül-rüyımı āh

Ta‘ ciz ideyor iki gözümü

(eyzan)

Sevmekde seni itdimse hağā

‘ Afv it suçumu ey kān-ı vefā

Āyinesidir güller hūllerinin

Seniñ siteme gel görme sezā

(eyzan)

²⁴⁶ N.E.,44.A

123²⁴⁷

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Māh yüzine bakmağ ile toyılmaz

Şu cihānda bir nazīriñ bulunmaz

Güzelliğin günden ‘ ayān şāy‘ dır

‘ Aşkıñ ile mest olanlar ayılmaz

Āh qalbim maħzūn amān sensiz göñlüm şen olmaz

Yine bir güzele oldum üftāde

Efendimi çok göreydim şafāda

Māhitabda geşt u güzār iderken

Efendimiñ ‘ aksin gördüm deryāda

(eyzan)

Fermānım yoğ kūy-ı yāre varılmaz

Ben de ħālīş qulum deyü sorulmaz

Qorqarım seni ‘ aşğ yağar Tanbūrī

Çāresin göre nār-ı şedīd başılmaz

(eyzan)

124²⁴⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ne şafādır eyyāmı gül

Zevq artırır bir kāse mül

²⁴⁷ N.E.,44.A

²⁴⁸ N.E.,44.B

O şafâlar serden geçdi
Bir olalım güle bülbül
Cânım ömrüm ey seni şarmağ gâyet müşkil

Ṭalib olub fenn-i ‘aşka
Bî-vefâlar tursun başka
‘Aşka lâyıq efendim var
(eyzan)

Cevr eyleme gel yüze gül
Ṭanbūrî’nin kudümünü bil
Ehl-i ‘aşkıñ bendesidir
(eyzan)

125²⁴⁹

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Gönlüm seni şadıq şandı
İtdigin ‘ahde inandı
Yüze gülmege aldandı
İşte buña şabrim yandı

İltifât idüb şuretâ
Raķibe eylediñ imâ

²⁴⁹ N.E.,44.B

Cümlesin hażm itdim ammā

(eyżan)

Aldadub gönlümü evvel

Qırarsın sende bir gün tel

İşitdim seni şarmış el

(eyżan)

Evvel niçün ‘ahd eylediñ

Vuşlatıñı va‘d eylediñ

Ėayrıları şād eylediñ

(eyżan)

126²⁵⁰

Şarkı

“Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lā tün”

Göz sürerek bezme geldiñ

Gönlüme bir neş’e virdiñ

Söyle baña niye virdiñ

Qaçma benden sen a nāzlım

Şimdi gönlüm sende mazlum

Al eline bādeyi çaķ

Oyna ırma zilleri ırak

Ben ‘āşıkım sen baña baķ

(eyżan)

²⁵⁰ N.E.,45.A

Ġalaṭanıñ var şafası
Gözlerinin yoġ vefası
Nürî'niñ budur ricası
(eyzan)

127²⁵¹

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Düşdi gönlüm yandu nāra
Başladım feryād u zāra
Söz geçmiyor nāzlı yāre
Olsa ciger pāre pāre
Terk idemem āh ne çāre

Meyl ideli ol güzele
Gönlüm neş'e buldı hele
Aġyār ile gezse bile
(eyzan)

Bir görüşde ‘āşık oldum
‘Aşkıyla şararub şoldum
N'eyleyeyim mecbūr oldum
(eyzan)

Eyleyim hālim hikāyet

²⁵¹ N.E.,45.A

Yâreden itmem şikâyet
Söz budur ancak nihâyet
(eyzân)

128²⁵²

Şarkı

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Mübtelâyım ben o yâre
Oldı gönlüm dâğ u yâre
Çeşm-i hünhârın süzüb yâr
Yağdı gönlüm ‘aşk-ı nâra

Çeşm-i şîrîn kaşlar kara
Yok sözüm tâb-ı ruhsâra
Aña mecbûrum ne çâre

Bir nigehle kıldı meftûn
Oldı aḥvâlîm dîger-gûn
Beste-dil gîsûlarına
İtdi bağrım baqışî hûn
(eyzân)

Böyle n’olsun bu edâlar
‘Āşîka itmez vefâlar
Kâle gelmez yâr elinden
Çekdigim cevri u cefâ

²⁵² N.E.,45.B

129²⁵³

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Şimdi sevdim ben seni ey dilâram
Sen de bî-vefâ imişsin ve’s -selâm
Her ne dirsен olmuşum emriñe râm
(eyzan)

Çünkü aldıñ gönlümü ey nev-civân
Bâri rahm it kuluña sen de amân
Saña dirdim ey benim sînemde cân
(eyzan)

Cânıma kâr itdi ğamzen ey perî
‘ Aşkınıñ gönlümde vardır meskeni
Hakîkatde ey gönüller serveri
(eyzan)

130²⁵⁴

Şarkı

“4+4= 8’li Hece Ölçüsü”

Aldı gönlüm bir cefakâr
Nâz ile eyleyün reftâr
Kalmadı hiç dilde qarâr
‘ Āşıkım hayli zamândır

²⁵³ N.E.,45.B

²⁵⁴ N.E.,46.A

Raḥm eyle ḥālim yamāndır

Gel meclisi şu‘lelendir

Bu vîrân bâğımı şenlendir

Maḥzûn göñlümü eglendir

(eyzân)

Gel cevr itme hoş reftârim

Ṭuyıldı dilde esrârim

Severim yokdur inkârım

(eyzân)

Şırma kākülün pür siyâh

Ḥāl-i siyâhın bir nişân

Yandım elinden el-amân

(eyzân)

131²⁵⁵

Şarkı

“Müs tef ‘i lâ tün”

Ey vechi ḥûrum

Ben bî-ḥuzûrum

Gitdi şu‘ûrum

Raḥm eyle nûrum

‘Afv it kuşûrum

²⁵⁵ N.E.,46.A

Dâ'im ben ey yâr
Eylemekdeyim zâr
Sersemliğim var
Raḥm eyle nûrum
(eyzân)

Beyt'ül – ḥazende
Kaldı bu bende
Luṭf idüb sende
Raḥm eyle nûrum
(eyzân)

Ey verd-i alım
Seyr eyle ḥâlim
Yandım a zâlim
Raḥm eyle nûrum
(eyzân)

Hicâz

132²⁵⁶

Şarkı-yı Dal

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lûn”

Söylemez miydim saña ey gül‘ izâr
Bağ naşıl oldu müzeyyen lâlezâr
Nev- nihâlim idelim geşt-i güzâr
Başka ‘âlemdir bu zevk nev-nihâl

²⁵⁶ N.E.,47.A

Sū- be- sū qayıqda dilberler revān
Dem tutar neyler fiġān eyler kemān
Çaġlayanlar başı cennetden nişān
(eyzān)

Buldı ezhār ile şahrā zīb ü fer
Geldi eyyām-ı şafā gitdi keder
Bizde zevk itsek n'ola ey verd-i ter
(eyzān)

Gül yüzüñden ideli feyz-i iktibās
İtdi bülbüllerle her dem istinās
Beñzemez bir vakte hem almaz kıyās
(eyzān)

133²⁵⁷

Şarkı-yı Li Muḥarririḥi

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün / Fe ‘ū lün”

Ḥarāb oldı dil-i nā-şād eliñden
Seniñ ey bī-vefā feryād eliñden
A zālīm olmadım azād eliñden
(eyzān)

²⁵⁷ N.E.,47.A

Süzünce çeşm-i maḥmūr-ı siyāhıñ
Derüne işledi yeter nigāhıñ
Yeridir eylesem derdiñle āhıñ
(eyzān)

Ciger biñ şerḫa bağrım pāre pāre
Dü çeşmim ağlamağdan oldu yāre
Nedir kaçdın ‘aceb ‘uşşāk-ı zāre
(eyzān)

Nedir bu cevriñ ey şūḫ-ı sitemkār
Neler çekdi eliñden ‘āşık-ı zār
Fiğān eyler Nedim elbette nā-çār
(eyzān)

134²⁵⁸

Şarkı-yı Hāfız

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün / Fe ‘ū lün”

Ziyā verdi raḫıñ bezm-i cihāna
Sözüm yok sevdigim bu hüsn-i āna
Nedir bu sendeki ṭavr-ı yegāne
Mey ‘aşkıñ dili lā ya‘ kı̇l itdi
Beni mecnūn gibi bī-‘ aql itdi

Cemāliñ ğonca niçün bu dil-zār
İder mānend-i bülbül nāle her bār

²⁵⁸ N.E.,47.B

Yazık üftâdeye olma hevâ-dâr
(eyzân)

Göñül ârzû-yı vaşl ile de-mâ- dem
Akıdır yaş yerine dîdeden dem
Yeter nâr-ı firâka yandım sînem
(eyzân)

Nice demdir iderdim âh u feryâd
Görünce rûyîñ oldum ğamdan azâd
Olursa senden olur baña imdâd

135²⁵⁹

Şarkı-yı Rızâ

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Heb cevriñ oldı bî-ħisâb
Zâlim yeter ħâlim ħarâb
İtdikleriñden it hicâb
(eyzân)

Lâyık mı ey şûĥ-ı cihân
Ben eyleyim âh u figân
Olsun ‘adüvler şâdmân
(eyzân)

Bir kerre gel ħâlime baĥ

²⁵⁹ N.E.,47.B

N'etdi baña derd-i firâk

Dâd eyle azarı bırak

(eyzân)

Cevdet gibi gel yanıma

Faḥr eyleyem aḳrânıma

Kâr itdi ḥasret cānıma

(eyzân)

136²⁶⁰

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lâ tün /Müs tef ‘i lâ tün”

Çokdur gönülde dâğ-ı melâlim

Eyler teğâfûl ol ḳanlı zâlim

Müşkil olubdur gâyetle ḥâlim

(eyzân)

Bir bî-emândır şîr-zebândır âşûb

Cândır ol ḳanlı zâlim

Sevmek ne müşkil hercâyi yâri

Virdim yoluna cān-ı figâri

Biñ kerre ḳılsam feryâd u zârı

(eyzân)

Ol mest-i nâzım bir bî-emândır

²⁶⁰ N.E.,48.A

Cevr eylemekde reşk-i bütândır
Hâlim yamândır cânım yamândır
(eyzân)

137²⁶¹

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lâ tün /Müs tef ‘i lâ tün”

Sevdâ-yı ‘aşka dâ’im yanarım
Mecnûn-ı ‘aşkıım tağlar mekânım
Yağmaladı yâr şabr u qarârım
(eyzân)

Vuşlat umarken ol gül-bedenden
Dür oldı gönüm semt-i vatandan
‘Āşık kaçır mı beyt-i eşharından
(eyzân)

‘Āşık olanın kârı figândır
Bî-gânelerden sözi nihândır
Rağm eyle zâlim hayli zamândır
(eyzân)

Bî- perde oldım şavt-ı nevâda
Ol mâh mesken tutmuş semâda
Ne yerde gönüm ne hüd hevâda
(eyzân)

²⁶¹ N.E.,48.A

138²⁶²

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

‘Aşkıñla ben ey nāzenīn
Mecbūruñum mecbūruñum
Ey serv-i kāmēt nev- zihīn
(eyzan)

Geldi kapuña bendeñim
Hem bende-i efkendeñim
Raḥm eyle gel nālendeñim
(eyzan)

Egilince der ‘aşkıñ baña
Göñlüm seniñle dā’imā
Raḥm eyledim ben saña
(eyzan)

Luṭfuñla buldum tāze cān
Sāyeñ baña rāḥat resān
Raḥm eyle cānā el – amān
(eyzan)

²⁶² N.E.,48.B

139²⁶³

Şarkı-yı Rıza

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Pek cefa-cūsun saña yoğdur bedel

Āh mürüvvetsiz yeter inşāfa gel

Var mı böyle cevre mā’il bir güzel

(eyzan)

Tığ-ı cevriñ cānıma kār itdi āh

Böyle çalursa benim hālīm tebāh

İtmediñ hāl-i diltāra nigāh

(eyzan)

Dāğ-ı ‘aşkıñ sīnem itdi lālegūn

Eritmede günden güne derd-i derūn

Ġayrı raḥm it eyleme hālīm zebūn

(eyzan)

Bir gice maḥfice gelsen yanıma

Hāl-i ‘aşkıñ söylesem şultānıma

Firḳatin kār itdi geḫti cānıma

(eyzan)

²⁶³ N.E.,48.B

140²⁶⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Raqs eyler iken ez-kaza

Sen şūha oldum mübtelā

Dil virmege gerçi sezā

Ammā cefāsı pek cefā

Devr ideli çarḥ-ı felek

Görmedi sen gibi melek

Dil vuşlatıñ eyler dilek

Bir buse ki cānlar fedā

Mestāne cāna kāh kāh

Eylersıñ eṭrafa nigāh

Deldi cigergāhımı āh

Tır-i müjeñ ey kaşı yā

Çık raqşa nāz eyle Şeref

Ġamzen dili itsün hedef

‘ Aşkıñla döksün sine def

İtsün kemān dil nevā

²⁶⁴ N.E.,49.A

141²⁶⁵

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Güzel gel ‘aqlımı aldıñ
Bir nıgehle göñlüm aldıñ
Aldadub ferdāya şaldıñ
Gelüremdir gelmezlenür bilür hālīm
Bilmezlenür cānım hey mīrim hey gülüm hey

Kār mı cefā ‘uşşāka heb
Bu cevre ne bilmem sebeb
Çande ‘aceb ol ğonca leb
(eyzan)

Ne renk itdi baña ol māh
Oldı şimdi hālīm tebāh
Yağdı beni zālīm āh āh
(eyzan)

Bağarım civānım gelmez
Ne haldeyim hālīm bilmez
‘Āşıkına raħm eylemez
(eyzan)

²⁶⁵ N.E.,49.A

142²⁶⁶

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Gönül virdim bir zālime

Firākıyla bak hālime

Girersin elbet elime

Çekerim seni yemîne

Turub karşında ağlamam

Minnet idüb yalvaramam

İkrârına bel bağlamam

(eyzân)

Her gün bir hîle düzersin

Beni gâyet sen üzersin

Gayrı yârim yokdur dirsin

(eyzân)

Geçti gâmzen tâ cânıma

Âkıbet girdiñ kanıma

Elbet gelürsin yanıma

(eyzân)

²⁶⁶ N.E.,49.B

143²⁶⁷

Şarkı

“Mūs tef ‘i lā tūn /Mūs tef ‘i lā tūn”

Meclisde ey gül elzem mi bāde

Lā‘ liñ münāsib gördü fütāde

Lāzım mı açmağ esrārı yāde

Terebbuğ geçeni beynehümāda

Mecbūr olalı sen gül‘ izāra

Lāyığ mı olsun dil pāre pāre

Bir şeydir oldı ğayrı ne çāre

(eyzan)

Dün gice gördüm ağyārla seni

Zannım ki şarmış ol sīm teni

Şimdi ne lāzım söyletme beni

(eyzan)

Qavurma derūndan luğf eyle söyle

İster mi bendeñ olsun bu böyle

Bir eşi mi şanki uzatma öyle

(eyzan)

²⁶⁷ N.E.,49.B

144²⁶⁸

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

N’ola ben ağlasam her dem

Göñül Һasretle pek bī-tāb

‘Aceb ben n’eyleşem bilmem

(eyzan)

Gözüm giryān amān aҺbāb göñül süzān

Amān aҺbāb gel gel gel a cānım gel

Göñül vireli ol yāre

Cihānda oldum āvāre

Meded dostlar baҺa çāre

(eyzan)

Nażiri bulunmaz yārim

İşidiñ āh ile zārım

Gice tā şubҺa dek zārım

(eyzan)

²⁶⁸ N.E.,50.A

145²⁶⁹

Şarkı-yı Dede

“Fā ‘i lün / Fā ‘i lün”

Ey büt-i nev-edā

Olmuşum mübtelā

‘Āşıkım ben saña

İltifat it baña

Gördüğümden beri

Olmuşum serseri

Bendeñim ey peri

(eyzan)

Vişalle eyle şād

Olayım ber-murād

Eyleyüb kâhi yād

(eyzan)

Hâşılı bunca dem

Ben seniñ bendeñem

Luţf it ey ğonca fem

(eyzan)

²⁶⁹ N.E.,50.A

Hümâyün

146²⁷⁰

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey pâdişâh-ı kâmurân
Vaşfiñda ‘acizdir zamân
Pâyende olduğça cihân
Zevk efendim her zamân

Ey kâmkâr ‘adl u dâd
İtsin hüdâ ‘ömrüñ ziyâd
Zevk ile bir vefk murâd
(eyzân)

Ey şâh-ı ‘âlem dâ’imâ
Bezm-i tarab kaçır-ı şafâ
Aramkâh olsun saña
(eyzân)

Luţfuñ ile şâh-ı cihân
Oldı cihân emn ü emân
Gülzâr-ı şevket de hemân
(eyzân)

²⁷⁰ N.E.,50.B

Ṭāhir

147²⁷¹

Şarkı-yı Şākir Efendi

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Bulsun ikbāl devletiñ günden güne olsun ziyād

Her ne eylersen irāde kıla mevlā ber-murād

Zevk u şevk ile şafāda olasın her demde şād

Ey cihāniñ cānı haqq itsün seniñ ‘ ömrüñ ziyād

Sū – be – sū afāka ‘ adl ile resīde şöhreti

Maḥz-ı rahmetdir cihāna bu vücūd-ı şevketi

Kimleriñ ‘ ahdinde gördük böyle bir emniyeti

(eyzan)

Haqq idüb revnāk-ı fezā taht-ı hümāyūnda seni

Bir götürmüş ‘ adl ile hem rub‘ meskūne seni

Qıldı her demde muvaffak şer‘ u qānūna seni

(eyzan)

Çarḥ-ı devvār mişlini ityāna itmez iḥtisār

Devletiñde bir serir olsun ‘ ömrüñ şad hezār

Qulluḡuñla ḥ(V)āheriñ her anda eyler iftiḥār

(eyzan)

²⁷¹ N.E.,51.A

148²⁷²

Şarkı Şâlih Efendi

“Müs tef ‘i lâ tün /Müs tef ‘i lâ tün”

‘Älemde şağ ol ey vird-i ra‘ nâ
Luţfuñla kıldıñ ben zârı ihyâ
Yokdur hılâfım şanma müdârâ
Pek çok dilârâ kıldım temâşâ
Dünyada hâlâ yok senden a‘ lâ

Dâ’im seni ben halka şorarken
Her şeb hayâliñ düşde şararken
Ben yerde buldum gökte ararken
(eyzan)

İrgür kerem kıl bir dem vişâle
Fikr-i ruhuñla döndüm hayâle
Hüsnuñ gelür mi hiç kıl u kâle
(eyzan)

İtmem efendim senden şikâyet
Mağza merâmım hâlim hikâyet
Yüzler sürüb ben geldim nihâyet

²⁷² N.E.,51.A

149²⁷³

Şarkı

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Bir tıfla düçâr oldu gönül semt-i Bebekde
Pervâz idemez yavrucağım dağî tünekte
Ol mâhı şikâr itmek için şayd-ı semekte
Bir ‘âlem-i mehtâb idelim biz de felekte

Buldı henüz eyyâmını zevrağçe-i şahbâ
O resâ pûçe Qandilliye dek çekdirelim tâ
Gök qandil olub şubha dek ey mâh-ı şeb-ârâ
(eyzan)

Ŧavşan kanı mey toldıralım cām niyâza
Yalvaralım ol mest-i mey ğurra-i nâza
Mağfi kayalım yağlı piyâdeyle boğaza
(eyzan)

Vâşif gibi çarha çıkarub nağme-i âhı
Zevk eyleyelim şarkı çığırtağ ile kâhî
Âğuşa alub hâle şıfat kâhî o mâhı
(eyzan)

²⁷³ N.E.,51.B

150²⁷⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Rûy-ı dille inandırdı

Bağda bülbül uyandırdı

Beni fidan şeftâlüsü

Ağzımı şulandırdı

Gel cânım gel kızum rûşen ‘ aqlımı aldı

Şarma da arzumuz kaldı âteşin beni yandırdı

Şekerlenmiş şeftâlüsü

Bize yeter bir dânesi

Bir görüş de lezzet aldım

Gerçi oldum dīvānesi

(eyzan)

Birkaç meclis donandırdı

Gelsün deyū arandırdı

Şebbū ile ʦanbūrī’nin

Aldı gönlün dolandırdı

²⁷⁴ N.E.,51.B

151²⁷⁵

Şarkı

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Bir şūhın oldum mā’ili

Eltāfıñnıñ yoq nā’ili

Var mı ‘aceb bir qābili

Tūtī mişāli sözleri

Āhu mişāli gözleri

Çoqdur o şūhın gözleri

(eyzan)

Çeşmi anıñ mestānedir

Dil-rūyına pür dānedir

Ġayrı baña pervānedir

(eyzan)

Her kim baqarsa qaşına

Teller taqınsun başına

Girmiş on altı yaşına

²⁷⁵ N.E.,52.A

152²⁷⁶

Şarkı

“5+5= 10’lu Hece Ölçüsü”

Ey leb-i ğonca ‘ izārı sevsen
Ġam yemezdım beni cüz’ı sevsen
Bu revā mı ki raķıbi sevsen
(eyzan)

Gerçi hicrānla yaķdıñ cānım
Şöyle kim tāb-ı seher giryānım
Cümlesi kayd degil şulţānım
(eyzan)

Her ne emriñ var ise heb mümkin
Dil ise ħāk-i deriñde sākin
Ġarażım şekvā degildir lākin
(eyzan)

Çāre ne oldı bir işdir eyvah
Şākıba nāfile küsme ey māh
Çehre itsen daķı şimdengerū āh
(eyzan)

²⁷⁶ N.E.,52.A

153²⁷⁷

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fa‘ lūn”

Āfitābım saña bilmem n’oldı

Bekleyü bekleyü aḥşam oldı

Mey ile qadehler tıldı

(eyzan)

Dün seniñçün hel ey ser ü semen

Meclisi māḥzur itdim görseñ

Geleceksin diyerek erkenden

(eyzan)

Söyle ey çeşm-i mişāl-i āhu

Bu yılan Sermed’e n’olsun yāhū

Bu şabır bir ikidir kaç gündür bu

(eyzan)

154²⁷⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Baña bir nīm nigeñ itdi

Be-ğāyet zevqıma gitdi

Tecāhül eyleyüb itdi

(eyzan)

²⁷⁷ N.E.,52.B

²⁷⁸ N.E.,52.B

Qılıb şâyeste-i vuşlat
İdelim gizlice şoĥbet
Bu günlerde olan ülfet
(eyzan)

Düşünüb ĥileler düzerdiñ
Raķıbe çeşmiñi süzerdiñ
Beni ‘aķlıñca sen üzerdiñ
(eyzan)

Tecāhülle o mehpāre
Baķub bu ĥüsni-i dāre
Nevāziş itdi aġyāra
(eyzan)

155²⁷⁹

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Yoşma kesim bir dilrubā
Dil virdim oldum mübtelā
Mānendi var ise şalā
A‘ lādan a‘ lā nev edā

Bālā mı ķaddi bī- bedel
Var mı eşi sır eyle gel

²⁷⁹ N.E.,53.A

Hem ıab' ı hem ıısnı gızel
(eyzan)

Nır cemāli bī-miřāl
Cevri ıayāl ender ıayāl
Ra' nādır ol ıeşm-i ğazāl
(eyzan)

Ebrıları imā ider
Gınlım o şıhı pek sever
Sevdigim egler hem sızer

156²⁸⁰

şarkı

“Mıf te ‘i lın / Mıf te ‘i lın”

N' olsun eyā gılben nāz
Ğayrıya keş eyleme rāz
Ben saña itdikçe niyāz
Eylediñiz cevri dırāz
Belle unutma bunu yaz

Gizlice ey dā'imī rış
Ğāne-i āgyāre sıvış
Senden umulmazdı bu iş
(eyzan)

²⁸⁰ N.E.,53.A

Var saña bir gizli sözüm
Diñle benim iki gözüm
Hayli zamân oldu kıuzum
(eyzân)

Senden a nâzik melegim
Terk-i cefâdır dileğim
Şâkir'e çokdur a begim
(eyzân)

Şehnâz

157²⁸¹

Şarkı

“5+5= 10’lu Hece Ölçüsü”

Âh geleydi nûr-i ‘aynım şimdi
Pâyine yüzler süreydim şimdi
Yâr gelmezse kıan ağlarım şimdi
Bir kerre gördüm cemâlin şaşırđım
Ne yamân âteşe düşdüm şimdi

Düşdi gönül âh umûmî meyâna
Nâr-ı firkıat kâr eyledi bu cânâ
Dil u cânım fedâ olsun cânâna
(eyzân)

Vücûdum şehri kıasret ile yandı

²⁸¹ N.E.,54.A

İşiden āh u efgānım uyandı
Ṭanbūrī'yi yāri hercāyi şandı
(eyzān)

158²⁸²

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Meclis-ārā muğpeçeniñ
‘Āşıkı çok perçeminiñ
Taḥrīk ider ‘aşkın elbet
Ḥüb şadāsın işideniñ
Sevilmez mi şarılmaz mı
Ḥoş reftāriñ vardır seniñ

Ḥub şadāya kim k̄apılmaz
Bir işiden k̄urtulamaz
Maḥbūb ile ḥūb sadāya
Taḳlīd olmaz hem şatılmaz
(eyzān)

Şehnāz ile ṭut nevāyı
Ḥişāra git sever şafāyı
Meclis-ārā ṭanbūr ile
Nağme it işit şadāyı
(eyzān)

²⁸² N.E.,54.A

159²⁸³

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Fırsat bulsam yâre varsam

Biraz derdim aña yansam

‘Aşk elinden halk dilinden

Çıktulam âh ne yapsam

Âh amân yanıma gel sensin benim

Gönlüm alan kimden kime şekvâ kılam

Esrârımı söyleyemem

Aşlâ gönlüm eyleyemem

Hüb meşreblî şivekârdır

Benim deydü peyleyemem

(eyzân)

Bir kerrecik belin şarsam

Çokarım ki daraldırsam

Çanbūrî’niñ iki yüzden

Gitti ‘aqlı tıyulırsam

(eyzân)

²⁸³ N.E.,54.B

160²⁸⁴

Şarkı

“6+4= 10’lu Hece Ölçüsü”

Seniñ ile yalnız birlikde şâde
Buluşalım yarın Hâydarpaşa’da
Neye lâzım ikimizden ziyâde
(eyzân)

Oturub biz bize deryâya karşı
Dönüb kâhice hem şahrâya karşı
Amân yalvarıram ağıyâre karşı
(eyzân)

Benim söyledigim gibi idersen
Başım üzre sonra her ne istersen
Fenârbağçesi’ne dahî gidersen
(eyzân)

Geçen gün gibi yine beni şatma
Sır yerlerini bir bir aratma
Efendim baş sözi gayrı uzatma
(eyzân)

²⁸⁴ N.E.,54.B

161²⁸⁵

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ben sözüne bağlamam bel

Pek bî-vaqt tıyar engel

Hele şabr it qarârsın yel

(eyzan)

Ağyâr bizi aḥşam sorar

El ‘ârifdir şimdi tıyar

Vaqt-i seher gitmek uyar

(eyzan)

Sende varken üç beş aḥbâb

Hâli qalmaz bize mehtâb

Darılma benden şağ cevâb

(eyzan)

Gönüldür bu şabr olunmaz

Qorqma bizi kimse şormaz

Beni yorma aḥşam olmaz

(eyzan)

²⁸⁵ N.E.,55.A

162²⁸⁶

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Gidersen ey şabā yāre

Ḳuzum maḥşūş selam eyle

Unutma ol simkāre

(eyzan)

Hele sen bir ağız söyle

Olur mu her zamān öyle

Beni bekletmeyesin böyle

(eyzan)

Bilürüm hoşlanur senden

Gidersiñ yarın erkenden

İşiñ yok ara bul benden

(eyzan)

Bu eṭvār şimdi ne olsun

Hemān Sermed yāğ olsun

Gelüb muṭlaḳ beni bulsun

(eyzan)

²⁸⁶ N.E.,55.A

Nişburek

163²⁸⁷

şarkı-yı Ahmed Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Baımazsın ‘aşık pendine

İstersin almak bendine

Gelen seniñ ben fendine

Naz itme kendi kendine

Küsdüm saña ey ğonca-fem

Çekmem şağın aşla elem

Ğayrı seni ben istemem

(eyzan)

Senden fütür geldi baña

Sen nâfile itmeye edâ

Ölsem dağı baımam saña

(eyzan)

Artık hemân sen böyle bil

Haıa itmiyorsun senden bu dil

Mihrî saña ‘aşık degil

(eyzan)

²⁸⁷ N.E.,56.A

164²⁸⁸

Şarkı-yı Muştafa Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ol yoşma gönlüm yıkmıyor

Bir lâhza cânım şıkmıyor

Üftâde senden bıkmıyor

Dilden hayâli çıkmıyor

Seyr eyleyüb ol esmeri

Oldum hemân ben müşteri

Ol dilberin çokdan beri

(eyzân)

Yok hüsnüne aşlâ bedel

Tab‘ımca ol bir ince bel

Kılsam n’ola vaşlın emel

(eyzân)

Bir gün düşerse fırsatı

Mihri o ser ü kâmeti

Olmaz mı şarsam gâyeti

²⁸⁸ N.E.,56.A

165²⁸⁹

Şarkı-yı Marķar

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Yāri gördüm bir ḥayāl oldu baña
‘Ālemi görmek muḥāl oldu baña
Başka bir dāğ-ı melāl oldu baña
Ey gönül bilmem ne ḥāl oldu baña

Merḥamet ider cihānda bulmadım
Āh u feryād itmeden ḳurtulmadım
Müddet-i ‘ömrümde böyle olmadım
(eyzan)

Gözlerimde ḥāb-ı rāḥat ḳalmadı
Bir nefes cānımda şıḥḥat ḳalmadı
Zerrece tende liyāḳat ḳalmadı
(eyzan)

166²⁹⁰

Şarkı

“Me fā ‘i lūn / Me fā ‘i lūn”

Meger buymuş senin derdiñ
Baña ḳat‘i cevāb virmediñ
Hele maḳşūduña irmedin
(eyzan)

²⁸⁹ N.E.,56.B

²⁹⁰ N.E.,56.B

‘ Adüvleriñ sözü olsun
Merâmın tek yerin bulsun
‘ Aceb birden bire n’ olsun
(eyzân)

Efendim toğrusın söyle
Amân üzme kerem eyle
Hemân şağdan şağa böyle
(eyzân)

Ne yaptım saña ben ey mäh
Benim hâlîmden ol āgâh
Uyub eller sözüne âh
167²⁹¹

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bīgānelik itdiñ baña
Ey dilber-i cevr āşinā
Rencidedir gönlüm saña
(eyzân)

Ağyār ile germiyetiñ
Kār itdi cāna firqatiñ
Şaқınma benden vuşlatiñ
(eyzân)

²⁹¹ N.E.,57.A

Mir'ât-ı rûyîna gider
Bir gün virir âh seher
Eyle hâzer eyle hâzer
(eyzân)

Gönlüm saña efkendedir
Luğf it amân bir bendedir
‘ Afv it suçum şermindedir
(eyzân)

Gerdâniye

168²⁹²

Şarkı-yı Dede

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Bir dilberi sevib bilmezem n’oldum
‘ Aşkıña bu yanub şarardım şoldum
Vuruldum çeşminiñ mecrûhı oldum
Bu yaranıñ yoğ mu ‘ aceb çâresi
Oñulmadı gitdi gönül yârası

Gönül bir hümâdır yüksekden uçar
Loğmân devâ itmez eflâhun kaçar
‘ Aşık olan cândan cihândan geçer
(eyzân)

²⁹² N.E.,57.B

Ey Sa‘id başladıñ güftâr-ı ‘aşqa
Zannım vâkıf olduñ esrâr-ı ‘aşqa
Kimse tımâr itmez bîmâr-ı ‘aşqa
(eyzân)

‘Araz- Bâr

169²⁹³

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Naz itme gel ey gönca fem
‘Arz eyle vechiñ şubh dem
‘Aşkıñla dönsün câm-ı cem
Zevk idelim gel dem bu dem
Amân amân ey nev-civân

Qıl zülfünü ‘anber-feşân
Mührüm saña olsun nişân
Gıtdikçe hüsnüñ buldı şân
Ol rütbeğe irmez kadem

Tek sen baña gel gizlice
Meclis donansun ol gice
Seyr eyle keyfiyyet nice
Cem‘iyyet-i bâğ-ı irem

Tertîb-i ‘işret idelim

²⁹³ N.E.,58.A

‘Uşşâkı da‘ vet idelim
Bir şeb meserret idelim
Hâzır ola her bir niğam
(eyzan)

170²⁹⁴

Şarkı

“Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün”

Va‘ d itmiş idiñ ey gül-i ter vaqt-i şitâda
Yaz gelse de olsağ yalıda zevk u şafâda
Geldi o zamânlar ki cihân feyz-i nümâda
Mehtâb idelim ey meh-i enver bu havada

Deryâya çıkalım gice ayıñ on üçünde
Mestâne yat ağuşuma zevrağçe kıçında
Zevkın virelim dâdını tâ Boğaziçi’nde
(eyzan)

Eylerse ruṭubet gül ruḥsârıñı pür nem
Şal şar başına def ‘ ola târ-ı baḥş-ı şebnem
Şarkıyla sevâḥil gezerek eyleyelim dem
(eyzan)

Bir muğpeçe’niñ da‘ vetidir gel olalım pāk
Ḥanende vü muṭribile ṭarbyâde ṭarbnāk
‘ Ârif gülerek oynayarak bî-elem ü bāk

²⁹⁴ N.E.,58.A

(eyzan)

171²⁹⁵

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Oldı göñlüm saña mā’il

Vaşlıña kııl bāri nā’il

Cümle ālem ola hā’il

Şormadan geçmek ne kâbil

Fırqatîñle nev-civānım

Qalmanı tāb ü tūvānım

Tende oldıkça bu cānım

(eyzan)

N’ola ey şūh-ı sitemkār

Vaşlıñı olsam talebkār

Sende mādem ki gözüm var

(eyzan)

Eyleseñ Vāşıfla şöhet

Saña mecbūr olur elbet

İtmeden göñlümce ülfet

(eyzan)

²⁹⁵ N.E.,58.B

172²⁹⁶

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

El çekeli zülf-i yârdan

Elemim var âh u zârdan

Dil ne çeker ‘aşk-ı yârdan

Bilmem yârim ne hâl oldu

‘ Aceb kimlerle yâr oldu

Dünya baña haram oldu

Ben ayrılmam efendimden

Benim ol dîdesi pür- hûn

Âteş ile ciger- hûn

‘Ko disünler baña mecnûn

(eyzan)

Tâli‘ imdir tâ ezelden

Cefâ çekmek her güzelden

‘ Aşkîñ gitmez ‘Tanbûrîden

(eyzan)

²⁹⁶ N.E.,58.B

173²⁹⁷

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ezelidir bu ‘aşk bende
Gül gibidir nâzik tende
Bir sevdâya dūş oldum ki
Gönül beste ‘aşkı tende
Amân bir efendim vardır derûnum yanar
Hasret ele mi gül gibidir nâziñ tende

‘Aşka düşen bilür hâli
Hiç eylemez kıl ü kâli
Maḥbûbıdır zıkr ü fikri
Gözü görmez dünya mâlı
(eyzan)

Râh-ı ‘aşka gidenlerde
Nihâyet yok düşer derde
Tanbūrî’nin nağmesiyle
Feryâd ider dostum nerde
(eyzan)

²⁹⁷ N.E.,59.A

174²⁹⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

‘ İnāyet kıl ey sīm- ten

‘ Abeş yire gücenme sen

Mümkin mi terk eyleyim ben

(eyzan)

Sendedir āh gizli rāzım

Bañā ancak sensin lāzım

Benim ğayrı neme lāzım

(eyzan)

Bilürüm ben ‘ işyānımı

Gûş itmediñ efgānımı

Fedā kıldım ben cānımı

(eyzan)

Vişālīñ dā’im özlerim

Şanma ħilāfdır sözlerim

Ġayra bakmaz bu gözlerim

(eyzan)

²⁹⁸ N.E.,59.A

175²⁹⁹

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Aldıñ dil-i nâ-şādımı

‘ Āşık çıkardın adımı

Ƙıldın fiğāñ mu‘ tādımı

Güş itmediñ feryādımı

Ƙaşd itdi ğamzen cānıma

Geçmiş beni şulţānıma

N’etdim ‘ aceb cānānıma

(eyzan)

Gördüñ beni hiç bilmediñ

Efgānıma ir gülmediñ

Bir dem sirişkim silmediñ

(eyzan)

Ben bülbül-i gülzārıñım

Tā şubḥ olunca zārıñım

‘ İzzet gibi bî-zārıñım

²⁹⁹ N.E.,59.B

176³⁰⁰

Şarkı-yı Zeki

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Hüsni güzel çeşm-i āhu

Olma şağın sen cefā- cū

Pek niyāzımdır saña bu

Sen benimsin şimdi yāhū

Ben uluña dilpendim

İtme temkīn gel efendim

İlk görüşte pek begendim

(eyzan)

Ben ne çekdim hayli zamān

Sen bilürsün aşı kemān

Teraħħum it açma amān

(eyzan)

orkma geçmez Nūrī senden

Çākeriñdir tā ezelden

Cevri aldır gel tiz elden

³⁰⁰ N.E.,59.B

177³⁰¹

Şarkı-yı Li Muḥarririhī

“Me fā ‘i lün / Me fā ‘i lün / Me fā ‘i lün / Fe ‘ülün”

Serāser kablamışdı çarḥ-ı dūn-i dūd-ı āhım
Meger yāver imiş fehm eyledim baḥt-ı siyāhım
İderdim cüstcū şad şükür buldum cāygāhım
Ne buldumsa seniñ sāyeñde buldum pādişāhım

Haḳīkat dolı ni‘ met-i ‘ ālemsin el-ḥaḳ
Bañā zāt-ı hümayūniñ dili ni‘ met ancak
Ḳapuñdan ğayrı bir ümidgāhım yoḳ muḥaḳḳaḳ
(eyzan)

Du‘ ā kūy-i ḳadīmiñ ‘ abd dergāhiñ ferīdiñ
Seniñ müstaḡraḳ elṭāf u iḥsān-ı mezīdiñ
Ferahyāb-ı şafā ü zevḳ ola ‘ ömr-i mezīdiñ
(eyzan)

Bayāti- Arabān

178³⁰²

Şarkı-yı Aḫmed Aḡa

“Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lün”

Çeşm-i dünya görmemişdir böyle sever
Seyr idenler eyledi kesb ḥubūr
Gitdi ‘ ālemden hemişe şerr u şūr

³⁰¹ N.E.,60.A

³⁰² N.E.,61.A

Sever şahiden cihân buldı sürür

Pâdişâhım biñ yaşa ‘ âlemde sen

Sâye-i ‘ adliñle yoğdur dilşiken

Böyle eyyâm-ı ferahrâ var iken

(eyzan)

Sen otur şâhâne kesb eyle şafâ

Muṭrib itsün nağme sen ḥayret -fezâ

Eyle fermân ki çalsun müziğa

(eyzan)

Eyledi ‘ âlem şafâ bir niçe gün

Ḳanḳı kişver de olur böyle düğün

Sen de şarḳı söyleyüb Râ’if o gün

(eyzan)

179³⁰³

Şarḳı-yı Şâkir Efendi

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün”

Eyledi bir şūhla dil imtizâc

Virdim ülfete bende revâc

Derd-i vaşl n’eyleyim olmaz ‘ ilâç

Ḥurdebîn gâyet zarîf oynak mizac

Pür zarafet bî- ḳuşurdur ol perî

³⁰³ N.E.,61.A

Her ne rütbe vaşf olunsa var yeri
Gerçi oldum ‘ aşkı ile serseri
(eyzan)

Ṭatlıdır ol nev- civānıñ ülfeti
Hiç tıyılmaz pek güzeldir şöḫbeti
Sūy-ı vaşla virmez amma ruḫşatı
(eyzan)

Ruḫları gül lebleri mül bī-riyā
Ḳat‘ a mevzūn zülfü sünbül Sāmiyā
Ancak āh ol dilber nazik edā
(eyzan)

180³⁰⁴

Şarkı-yı ‘ Ali Efendi

“Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lūn”

Görmedim sen gibi yārin aramaz
Yaramazsın yaramazsın yaramaz
Seni ‘ uşşākıñ renk çün aramaz
(eyzan)

Geçmediñ gitdi yaramazlıqdan
Bilürüm tā küçücükden seni ben
Kimseye şormam efendim hele sen
(eyzan)

³⁰⁴ N.E.,61.B

Gerçi ‘ aşıklarını yormazsın
N’eyleyim uşlıca oturmazsın
Nerede olsa da tek ırmazsın
(eyzan)

181³⁰⁵

Şarkı-yı Ahmed Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Gönül virdim bir güzele
Ne nâzıkdir görsen hele
Böyle civân girmez ele
(eyzan)

Fedâ olsun aña cânım
Yanar bu ıalb süzânım
Benim ol şâh-ı hûbânım
(eyzan)

Güzeldir yoıdur aıırânı
Cihânın çesmi fettânı
Vişâlin olsa imkânı
(eyzan)

Ne giyse ol gül-i zibâ
Yaraşur kıddine ra‘nâ

³⁰⁵ N.E.,61.B

Nazîri gelmemiş ħalâ
(eyzân)

182³⁰⁶

Şarkı

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Dili eyledi müşteri
Bir görüşde sevdim seni
Ol dilber pür cilveli
Yeter itdin cefâ edâ itme bañâ
Tâze mi meclis müheyyâ
Da‘vet itdim ol civânı
Yâda virdim erġuvânı
Çekdim âġûşa nihânı
(eyzân)

Eyledim ‘aşkıñla efgân
Ĥâşılı ey yâver ü tavşân
Şun lebiñden bâde iĥsân
(eyzân)

Bâde süz meclisde her bâr
Perçemiñ saç ol kadehkâr
Sevdiğim gel ol bañâ yâr

³⁰⁶ N.E.,62.A

183³⁰⁷

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Sevüb sen maḥ-ı ruḥsârı

Gönül fâş itdi esrârı

Efendim söyleyim bâri

Gönül hazm itmez aḡyârı

Amân ey kākülü şebbū

Bu ḡula hiç deme şu bu

Ne çâre meşrebimdir bu

(eyzan)

Murâdım şanma vuşlatdır

Seniñle maḡlab-ı ülfettir

Bu yolda eski ‘âdettir

(eyzan)

Gice gündüz seni cānā

İder Mihrî ḡuluñ ḡülyā

Yalan şanma bunu aşla

³⁰⁷ N.E.,62.A

184³⁰⁸

Şarkı-yı Nu' mân Ağa

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Dilber gerdanıñdan gül’ izarıñdan
Amân bir buse vir la’ l-i lebüñden
Bilürüm virmezsın gül bedeniñden
(eyzan)

Niçün ħor idersin baña ey âfet
Düşer mi şanıña ey mihr-i tal’ at
Kopardıñ başıma hezâr kıyâmet
(eyzan)

Tır-i müjgâniñla sînemi delme
Baña bir buse vir ağıyâra virme
Tâzesin sevdiğim günâha girme
(eyzan)

Düşer mi şanıña ey ruĥ-ı zibâ
Bir buse virmediñ yazıklar ħayfâ
Va’ de -i ikrârı unutma câna
(eyzan)

³⁰⁸ N.E.,62.B

185³⁰⁹

Şarkı-yı Dede

“Mef ‘û lü / Fe ‘ül”

Ey bağ-ı edeb

Gel bezme bu şeb

Ol zevka bu sebeb

(eyzan)

Amân a cânım

Amân a gülüm

Luğf eyle meded

Gel bezme bu şeb

(eyzan)

Ey kaşları yâ

Ey çeşm-i elâ

Rağm eyle baña

(eyzan)

Ey derdime üm

Gel eyle kerem

Yüziñi görem

(eyzan)

Ey lebleri mül

Ey ruğları gül

³⁰⁹ N.E.,62.B

Sende bu gönül

(eyzân)

Muḥayyer - Sünbüle

186³¹⁰

Şarkı-yı Mim

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bir yoşma şūḥ dilrubā

Seyr idüb oldum mübtelā

Her bir nigāhı bir edā

Her bir edāsı cān-fezā

Bī- mişl-i ḥüsn anı var

Ġāyet ile ‘irfānı var

İnkāra kimiñ cānı var

(eyzân)

‘Uşşāķına mā’il midir

Şorsam ‘aceb ķā’il midir

Dil virmemek ķābil midir

(eyzân)

Baķ Vāşıf ol nevres güle

Oķur muḥayyer sünbüle

Ḥayret fezādır bülbüle

(eyzân)

³¹⁰ N.E.,63.A

187³¹¹

Şarkı-yı Hafız ‘ Abd’ullah

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Lāle veş dāğ muḥabbet sīnede

Gel açıl ğonca dehānım gel açıl

Derd-i ‘aşkıñ sīne-i bī-gānede

(eyzan)

Hüsn-i cānsūzın beni kıldı eşir

Derd-i ‘aşkıñ çāresi emr-i ‘asir

Gel kerem kıl bezme ey māh-ı münir

Ehl-i ‘aşkıñ sīnesin pür-dāğ iden

Sensin ey hūrī şıfat nāzik beden

Gitdi ‘aqlım meclise geldik de sen

(eyzan)

Luṭf idüb ‘uşşākı ağlatma amān

Hūn eşki pāyiñe kıldım revān

‘Āşkıñ gözlerini ḥayli zamān

(eyzan)

³¹¹ N.E.,63.A

188³¹²

Şarkı-yı Muşafa Ağa

“5+3 = 8’li Hece Ölçüsü”

Niçe ben olmam hevâyı

Cihân heb cümle hercâyı

Kime ideyim şekvâyı

(eyzan)

Kimseye dimem dilberim

Arturmam ğayrı ğamlarım

Hilâf degil bu sözlerim

(eyzan)

Diñle benim iki gözüm

Haķıķat böyledir gözüm

Dünyadan çevirdim yüzüm

(eyzan)

Bî- vefâ yâr çün ağlamam

Nâfile sînem dağlamam

Kimselere bel bağlamam

³¹² N.E.,63.B

189³¹³

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey şâh-ı iklîm-i vefâ

Sâyeñdedir zevk u şafâ

Eltâfiñi gördükçe ben

Yüzler sürüb geldim sañâ

İtdim temennâ

Ağyârı mağhûr eylediñ

Dünyayı mesrûr eylediñ

Dil şehri pek vîrân itdi

Luţfuñla ma‘ mûr eylediñ

(eyzan)

Tîr-i nigâhıñ çahramân

Çeşm-i siyâhıñ câna cân

Mecbûr olub deĥâniña

Bende sa‘îd asâ hemâñ

(eyzan)

³¹³ N.E.,63.B

190³¹⁴

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Ey nihāl-i ‘ işve bir nevres fidānımsın benim
Gördüğüm günden berū ḥātır nişānımsın benim
Ben ne ḥācetiñim diyem ruḥ-ı revānımsın benim
Gizlesem de āşikār itsem de cānımsın benim

Ey gül-i bāğ-ı cefā ma‘ lūmuñ olsun bu seniñ
Ḥār-ı cevriñle şaķın terk eylemem pirāmeniñ
Ölme var ayrılma yoķdur öyle tıtdım dāmeniñ
(eyzan)

Derd-i ‘ aşķıñ ben seniñ beyhūde izḥār eylemem
Lāf idüb āh u enīni kendim kār eylemem
Ḥaşılı ‘ ālem bilür bu sırru inkār eylemem
(eyzan)

Beste kıldım sāzı efkārı o zūlf-i sūnbüle,
Oldı Ğālib perde-i āhım muḥayyer sūnbüle
Her çi bādā bād bağlandım hevā-yı kāküle
(eyzan)

³¹⁴ N.E.,64.A

Büselik

191³¹⁵

Şarkı-yı Dal

“Mef ‘ū lü / Me fā ‘ī lü / Me fā ‘ī lü / Fe ‘ū lün”

Gülzāra şalın ğonca-i zibā-i zamānsın
Görsün seni de reşkle gül āteşe yansın
La‘ l-i lebüne ğoncalarıñ ağzı şulansın
Gel açıl efendim gül-i şadberk-i cihānsın
Hulqıñda bahār oldığına qalbi inansın

Dām-ı hām-ı zülfüñ çıkar olduğça fenden
Dil-i mürği tuıldı atılub ten kafesinden
Olsun eser feyz- şabā her nefesinden
(eyzan)

Nergisleri her güz idüb aşüfte nigāhıñ
Şebbūya virür gice şafā zülf-i siyāhın
Maṭlūb bu gülşende senin zevk u refāhıñ
(eyzan)

Şu rütbe Sa‘ idā idelüm cünbüşe ağāz
Mey gül gibi derdest ola ney bülbüle dem-sāz
Zevk-i çemeniñ vaqıtidir et serdeser efrāz
(eyzan)

³¹⁵ N.E.,65.A

192³¹⁶

Şarkı-yı Sa‘ d’ullah Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Ey kerem-kānı şeh ‘āli cenāb
Zerre perversin mişāl -i āfitāb
Himmetiñle feyz alub bī-irtiyāb
Sāye-i luţfuñda oldum kām-i yāb
(eyzan)

Bendeñim ey gāzi şāh kām-kār
Dergehiñde buldum ‘izz ü ‘itibār
N’ola kırsam kılluğuñla iftiḥār
(eyzan)

Pādişāhım ben gibi ‘āciz gedā
Kānķı luţfuñ şükrünü kılsun edā
Baķmayub noķşanıma kıldıñ ‘aṭā
(eyzan)

Taḥt-ı ‘āli’de kılub ‘ömrün ziyād
Ḥaķķ murādıñ üzre kılsun ber-murād
İltifātıñla derūnum oldı şād
(eyzan)

³¹⁶ N.E.,65.A

193³¹⁷

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Kerem-kānı efendim gel gül yüze
Bülbül gibi Һasret oldum gül yüze
Günde yüz biñ elli kere görsem de
Tama‘ kārım közüm tuymaz gül yüze
Āh n’eyleşem yāre bir Һaber göndersem
MaҺzūn gönlümü eylesem āh āh sen gel gül yüze

Nār-ı firqat yerden göge erişdi
Burd-i āhım Һamer ile yarışdı
Yüz elli yıl ide bāri ‘ömrünü
Zāhir bāṭın yıldızımız barışdı

Ne mümkündür ben tırayım yüz yüze
Söyleyemem Һāl-i ‘aşkı yüz yüze
Şulṭan-ı ‘aşk Һuzurunda Tanbūrī
Çek çileyi bir göz gele yüz yüze

³¹⁷ N.E.,65.B

194³¹⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Māhitābda buldum yāri

Dersin eyledim āh u zārı

Tā ḥaşra dek ben yanarım

Gül’ izārdır ‘ aşkıñ nārı

Gönül düşdi ol vicāhe

Elem irmez yüzi māha

Aldı bizi yār efkārı

Ol māh ile görüşdiler

Çarşu çarşu duruşdiler

Güzellikde imtiḥāna

Zühr çamer yarışdılar

Mecnūn mişāl giden ḥālī

Sevdigimi bilür bārī

Ṭanbūrī’nin her nağmesi

Būselikdir gül’ izārı

³¹⁸ N.E.,65.B

195³¹⁹

Şarkı-yı Yānī

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Ey mähpeyker dilrubā

‘Uşşāka kıl luţf u vefā

Heb sende mi böyle edā

Ey merhametsiz bī-vefā

İtme bize bunca cefā

Hercāyi dilbersin hele

‘Uşşākı sevmezsin hele

Āgūşa gelmezsin hele

(eyzān)

Luţf eyleyüb bezme buyur

Üftādeler gör n’eyliyor

Hasret çeküb āh eyliyor

(eyzān)

Çekmekdeyim dā’im sitem

Gör n’eyledi baña elem

Kimden kime şekvā idem

(eyzān)

³¹⁹ N.E.,66.A

196³²⁰

Şarkı-yı Yâfi

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Göñül virdim bir güzele
Maḥmūr baķışlı dilbere
Minnet nedir terk-i sere
Gel bî- menendim dilberim
Ḳoynuña girmek isterim

Reftâr ider güle güle
Beñzer şadâsı bülbüle
Bu göñlümü gel al ele
(eyzan)

Gûş itmedim böyle şadâ
Var ise bir mişli şalâ
Bildiñ murâdımı ḥâlâ
(eyzan)

‘ Āşıkıña itme cefâ
Eyle baña luṭf u vefâ
Virmez mi ‘uşşâka şafâ
(eyzan)

³²⁰ N.E.,66.A

197³²¹

Şarkı-yı İsāk

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Gönül virme bî-vefāya

Şaķın aldanma edāya

Geri almaķ müşkil olur

Teħammül bu ķadar cefāya

Nev- edādır dil-rubādır

Sevdiğim pek bî-vefādır

Bî-bedeldir ol mehpāre

Nazar eyle bu reftāre

Gel efendim kerem eyle

Ĥasretiñle yaķma nāra

(eyzān)

Yare arz eyledim ĥālim

Nikāh itmedi o zālim

Ĥāfız geķme bu sevdādan

Dilde ķalsun bu esrārim

(eyzān)

³²¹ N.E.,66.B

198³²²

Şarkı-yı Marķar

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Baňa ol şūh gör n’eyledi

Gönlüm alub cevri eyledi

Derūnumda seyr eyledi

N’eylediñse sen eylediñ

Serde yoķken böyle sevdā

Kendiñe eyledin şeydā

‘Aqlımı eylediñ yağma

(eyzan)

Kerem eyle beni yorma

İşler yapub uzak durma

Hālim ğayrı baňa şorma

(eyzan)

Ṭarılma sen iki gözüm

İşte saña toĝrı sözüm

Bu suç bende degil kızum

(eyzan)

³²² N.E.,66.B

199³²³

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bir mişli var mı kııl beyân

Olmadığı günden ‘ ayân

Şimdi anıdır nâm ü şân

Nür kâmer pertev-feşân

Pervânesi şems-i cihân

Dünyâ’ya şâmildir ferî

Çerhın odur ‘ işvegerî

Ya hürîdir ya hut perî

(eyzân)

Yok böyle bir maqbûl edâ

Olsun ne istese fedâ

Vaşfında dahî var şafâ

(eyzân)

Heb tarz-ı tavrı bî-bedel

Hem hüsni hem hulki güzel

İrmez Nazîfâ aña el

(eyzân)

³²³ N.E.,67.A

200³²⁴

Şarkı-yı Şâkir Efendi

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lûn”

Biñ yaşa ey pâdişâh-ı kâmkâr
‘Ahd-i pâkiñ kıldı dehr-i neş’-e-i dâr
Eyledi baĝ-ı cihânı lâlezâr
Oldı eyyâmıñ zamân nev-bahâr

Bir ٲonanma virdiĝim rûy-i zemîn
Şandılar indi yere  erh-i berîn
Toĝrıysa ey ĝâzi şâh-ı kâmbîn
(eyzan)

 ıldı bu baĝ-ı meserret bî-kemân
Her  afarda  almadı ĝamdan nişân
Böyle neş’-e görmedi bezm-i cihân
(eyzan)

Her  uluñ bu ‘âdeti ider niyâz
Ben du‘â-yı pâkin itdim imtiyâz
Bu Nazîfe şıĝhatiñ şâdı vü şân

³²⁴ N.E.,67.A

201³²⁵

Şarkı-yı İsmâ' il Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Şanurdum ey meh-i nâzım

Geçer elbet bu niyâzım

Bilmezlikle açdım râzım

Şimden şoñra neme lâzım

Gücendirdiñ beni gitdi

O ülfetler çokdan bitdi

Ƙırdı Ƙalbim mecrûh itdi

(eyzan)

LâyıƘ mıdır böyle itmek

Bırağub da beni gitmek

Mümkin degil gücüm yetmek

(eyzan)

Ağyârı da terk eylesen

İtdim fedâ istemem ben

Geçdi ğayrı Şâbit tenden

(eyzan)

³²⁵ N.E.,67.B

202³²⁶

Şarkı-yı Aḥmed Aḡa

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Ol meh beni hiç sormuyor
Va‘ dinde de hem tırmuyor
Üstüne toz kondurmuyor
Buña şabrım pek yanıyor

Gerçi güzel inkâr olmaz
Kimse dünde geri qalmaz
Ne söylesek sözden olmaz
(eyzan)

Her murâdın teklîf itdi
Her ne ise alub bitti
Yine bañâ hem dek itdi
(eyzan)

Sever iken ol şūḡ-ı evvel
Ne dîmdi Nûri’ye el
Naşıl itdi gizli engel
(eyzan)

³²⁶ N.E.,67.B

203³²⁷

Şarkı-yı Şâkir Efendi

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lûn”

Sünbülîstân itmiş eṭrâf fesi

Perçemiñ başdan çıkardı herkesi

Oldı bülbüller daḥî âşüftesi

(eyzan)

Serpilüb ebrûlara örtmüş beni

Pek perîşân eyledi bu ḥâl beni

Bende olur her bir gören ey meh seni

(eyzan)

Gerdeniñ ey sîm-ten kâfûr gibi

Çeşm-i mestâneñ daḥî maḥmûz gibi

Zir fesâyız uğramış semmûr gibi

(eyzan)

Püskülü ṭop ṭop döküb bir yanına

Nevâ’da ses virdi ḥüsn ânına

‘ Âşıkın kâr itdi gâyet cânına

(eyzan)

³²⁷ N.E.,68.A

204³²⁸

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Hoş ola bu nev- bahār gül saña
Ġayrı yār sevmek ħarām oldu baña
Tende cânım gitme aġyārdan yaña
(eyzan)

Seyr-i sahrāyı seversin ey civān
Bā- ħuşuş güzel hevālı çağlayan
Var mıdır hiç ben gibi bir ağlayan
(eyzan)

Mevsiminde bir daġı yār Gökşü’ya
Zevka gelse hem daġı Çubuklu’ya
Luţf idüb gösterme yaşmağdan oya
(eyzan)

205³²⁹

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bir pür cefā hoş dilberdir
Mübtelāyım ħayli demdir
Elbet gönül ārzu ider
Şeftālisi her şeb terdir

³²⁸ N.E.,68.A

³²⁹ N.E.,68.B

Şarabilsem öpebilsem yâr yâr
Gül yanağı her şeb terdir

Yalvardıkça ‘inād ider
İnşāfa gel ğayrı yeter
Üzer yine pek varamam
Korğarım ki kaçar gider
(eyzān)

Bir tenhāda anı bulsam
Cevre sebep nedir şorşam
Oynayarak uşūl ile
Gerdānından buse alsam
(eyzān)

206³³⁰

Şarkı

“Me fā ‘ī lūn / Me fā ‘ī lūn”

Benim ey şūḡ-ı sīmīn ten
İdersin ḡāḡırım pūr şen
Mizācımca güzelsin sen
Seni ğāyet begendim ben

Saḡa ey ğonca-i zibā
Murādım ḡālīmī īmā
Bu ğünlerde kuzum zirā
(eyzān)

³³⁰ N.E.,68.B

Kim olur hüsnuñe Fâ'ik
Eşiñ yoğdur disem lâyığ
Naşıl olmam saña lâyığ

207³³¹

Şarkı-yı Dede

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Zülfüñdedir benim baht-ı siyâhım
Sende ıaldı gıce gündüz nigâhım

İncidirmiş seni meger ki âhım
Seni sevdim odur benim günâhım

‘ Aşkıñı şaklarım göñlümde nihân
Gizlice gizlice ağlarım hemân
El gibi cefâdan eylemem figân
(eyzan)

Mübtelâyım seniñ âhû gözine
Bağar bağar âh iderim yüzine
Añladım uymuşsun eller sözine
(eyzan)

³³¹ N.E.,69.A

208³³²

Şarkı-yı Hâfız

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Nevreside bir gül-i al
Bezm-i haşşa geldi derhal
Şordum o gül gonca kimdir
Didiler kim yine feryâl
Yine feryâl eyleme al
Gönlüm oldu saña meyyâl

Körpedir kaşı kemandır
Büyüse cevri yamandır
‘ Âşıkların kadriñ bilmez
Dâhi pek taze fidandır
(eyzan)

‘ İşve bağında o âfet
Gün be gün bulsun leţâfet
Görmedim emşâlini ben
Kendine maşşûs kıyâfet
(eyzan)

³³² N.E.,69.A

209³³³

Şarkı-yı ...

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey nâzenin nev edâ
Vârım saña olsun fedâ
Söyle nedir zevkın baña
Tek sen şafâ eyle şafâ
Ey tıfl-ı nevres dâ'imâ
Reşk itsün aqrâmın saña

Şaf – bestedir efkender
Hâzır bezmde bendeler
Afâka çıksun handeler
Çalsun hemân sâzendeler
(eyzan)

Erbâb-ı zevkle ülfet it
Zevk itmeyenden 'uzlet it
Nûrum efendim 'işret it
Rindlerle dâ'im şöhet it
(eyzan)

Envâ' i zevk saña sezâ
Mehtâba da git câ – be – câ
Pek mu' tedil işte hava
Terk eylemek lâyıq mı ya

³³³ N.E.,69.B

(eyzān)

Yokdur bu devriñ engeli

Āhımın üzeredir teli

Şākir uluña gitmeli

Her yerde bir zev itmeli

(eyzān)

210³³⁴

Şarkı-yı Şākir Aa

“Mūs tef ‘i lā tūn”

Dūn gice sende

Ben dermende

Oynarken ey meh

Atdıñ parende

Ey zev-i zerrīn

Gel eime temkīn

Pek kūucūksin

Būyūyeceksin

Bilmez miyim ben

Sen ne ieksın

(eyzān)

Gerdān ırarsın

³³⁴ N.E.,69.B

Cilve yaparsın
Küçüksün ammâ
Pek cilve-kârsın
(eyzân)

211³³⁵

Şarkı

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün”

Sevdiğim sır var mıdır
Çekdiğim cevri u sitemdir
Şanma her luğf- ı keremdir
‘ Āşıkā bir dürlü yemdir
Pek güzeldir gönca femdir

Şerbet-i la‘ liñle kıandır
Renk-i ruhsāra boyandır
Şīrīn esmer nev- civāndır
Nevresīde bir fidandır
(eyzân)

Va‘dine itmez vefāyı
Dā’imā eyler cefāyı
Meşrebi ancak hevāyı
Seyr it o nāzīk edāyı
(eyzân)

³³⁵ N.E.,70.A

212³³⁶

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Fe ‘ū lün”

Baňa ğayrı arışma

Barış ister barışma

Göñüldür bu yarışma

(eyzan)

Güzelsin nev- civānım

Benim vardır zebānım

Muħayyersin şulţānım

(eyzan)

Raıb ile gezersin

Baňa çeşmiñ süzersin

Niçün kendiñ üzersin

(eyzan)

Saňa Mihrī mi bende

Bütün ‘ālem figende

Vefā yo ğayrı sende

(eyzan)

³³⁶ N.E.,70.A

213³³⁷

Şarkı-yı Dede

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Göñül geçdi güzel senden
Barışsam da görüşmem ben
Gücendirdiñ beni pek sen
Barışsamda görüşmem ben
Görüşsem de eyleşmem ben

Severdim ben seni evvel
Gözüm yaşı olurdu sel
Raķıbdır şimdiyecek engel
(eyzan)

Yalandır bu çok uzatma
Alub elden baña şatma
Bilür Şābit aķız atma
(eyzan)

³³⁷ N.E.,70.B

Şabâ – Bûselik

214³³⁸

Şarkı-yı Dede

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Şahbâyı doldur sâkiyâ peymânenen peymâneye

Devr eylesün cām-ı şafâ mestânenen mestâneye

Sevdâ-yı zülfüñ ey melek mecnûnda tâ baña dek

Peyvestedir zencîr ten dîvânenen dîvâneye

İtmek müyesser olsa ger bir ‘ârifîñ göñlünde yer

Gezmez idim şâm u seher vîrânenen vîrâneye

‘Âşıklarıñ bayramıdır ‘ıyş u şafâ hengâmıdır

Geşt eylemek eyyâmıdır meyhânenen meyhâneye

Hakķā o çeşm-i pür himâr itdikçe meyl naķş u kâr

Olsun bu şarkı bir güzâr mestânenen mestâneye

Zülfünde olub muttaşıl bağlandı haţţ-ı yâre bil

Mahtûmî mirâş oldı dil cānânenen cānâneye

³³⁸ N.E.,71.A

Nevâ – Bûselik

215³³⁹

Şarkı

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lûn”

Bezm- i târiñi cemâliñ ile pür – tâb idelim

Bu gice meclise gel biz bize mehtâb idelim

Dil-i mihnet – zedeyi bâri şafâ-yâb idelim

(eyzân)

İtme külfet eyle rağbet bezmimiz bizim muhabbet

Şâh-ı nâzım saña ben biñ cânla oldum kurbân

İntizâr âteşine yakma derûnum her an

Râh-ı teşrîfiñe bakmağdayım ey âfet-i cân

(eyzân)

Ne kadar zağmet ise luğ u mürüvvet eyle

Da‘vet-i meclis-i rindâne eyle

Beni bekletme kerem eyle ‘inâyet eyle

(eyzân)

Pek ricâ eylerim ey dilber-i hürşîd-i nazîr

Külbe- tîre seni eyle besîmiñ tenvîr

Rişte bedr olmuş iken sevdicegim mâh-ı münîr

(eyzân)

³³⁹ N.E.,72.A

Hışār - Būselik

216³⁴⁰

Şarkı-yı Dal

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Amān ey şūh- ı nāzende

Gül gibi idersin hānde

Dilde hevā ‘ aşkıñ tende

Nāzik mişāl göñlüm sende

Eglenemem sensiz bende

Zih-gır gibi mū miyānı

Çeksem āgūşa nihānı

Toğrı söz yokdur yalanı

(eyzan)

Zülfüñe virdikçe küşād

Neşātım bulur izdiyād

Sevmişem herçi bā-dā-bād

(eyzan)

Ġamzen oğdur çeşmiñ fettān

Ağraniñ yok sende meydān

Hāşılı ey kâşı kemān

(eyzan)

³⁴⁰ N.E.,73.A

217³⁴¹

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bu dil seni pek begendi
Kim sevmez sen dil- bendi
Yokdur ‘ âlemde menendi
(eyzan)

Serv-i sehî nâzîk teni
Helâk itdiñ dilber beni
Sever ‘ aşıklarıñ seni
(eyzan)

Dil vuşlatıñ eyler dilber
Ġâyet ile şûh-ı şeniñ
Görmüş degil çeşm-i felek
(eyzan)

‘ Āşıkça bî- hemtâ tâ güzel
Meşrebince nazîk bî- bedel
Siyehdir çeşm-i dilber el
(eyzan)

218³⁴²

Şarkı

³⁴¹ N.E.,73.A

³⁴² N.E.,73.B

Dü çeşmimden gitmez ‘ aşkıñ hayâli
Kıblem oldu baña dostıñ cemâli
Râh-ı ‘ aşka süvâr olub gitmeli
Ey efendim bilsün bu cân
Ben o yâriñ bendesiyim bende-i efkendesiyim
Bağçesinde bülbülüym cânım güldür cemâli

Cân fedâdır maḥbûbına pür-dâne
Ya ben niçün olmayayım dîvâne
Ġam çekmezem sâyesinde bendeyem
‘ Ādet olmuş güzel sevmek cihâna
(eyzân)

Bir kerrecik görün o gül cemâli
Mecnûn gibi olur anıñ hercâyi
Ṭanbûrî’nin ‘ arz-ı ḥâli nağmesi
Ḥalk içinde bende bulsam kemâli
(eyzân)

219³⁴³

Şarkı

“Müs tef ‘i lâ tün”

Yandım deminden
Ağyâr elinden
Zâlim dilinden
(eyzân)

³⁴³ N.E.,73.B

Ol yârla şohbet
Cânıma minnet
Düşerse fırsat
(eyzân)

Şubha dek zârım
Âh itmek kârım
Yanmadır hâlîm
(eyzân)

Bilmem n'ideyim
Feryâd ideyim
Kacüb gideyim
(eyzân)

Fikr idüb taldım
Çâresiz kaldım
B'illah yandım
(eyzân)

‘Acem - Bûselik

220³⁴⁴

Şarkı-yı Dal

“Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lâ tün / Fâ ‘i lün”

Aldı ‘aqlım yine bir nevres nihâl

³⁴⁴ N.E.,75.A

Penbenden nâzîk teni bir meh cemâl
Dîde-i maḥmûruna olmaz mişâl
Amân amân gülüm amân billür tenidir nâb gibi
‘Aşkıyla oldum serseri

Bu cihânda görmedim böyle güzel
Şîve-i nâzende ḥüsn-i bî-bedel
Serv-i ḳad yoşma ḳıyâfet ince bel
(eyzân)

Bir görüşde aldı ‘aqlım ol peri
Varımı virsem yolına var yeri
ḥüsnle olmuş cihânın serveri
(eyzân)

Nâz ile reftârına olmaz behâ
Cilvesi ‘uşşâḳ-ı zâra cânfezâ
N’eyleyim ben virmiyem de dil aña
(eyzân)

221³⁴⁵

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey sîne-i şaf la‘ l-i mül
Her dilbere virmem gönül
Bil böyle ey ruḥsâra gül

³⁴⁵ N.E.,75.A

(eyzān)

Şanma beni üftādeyim

Ben ʿ aşık-ı āzādeyim

Ancağ saña dildādeyim

(eyzān)

Nevrestesin nevrestesin

Tā cānıma peyvestesin

Gerdūna çün meh-bestesin

(eyzān)

Kāküllerin sünbül midir

Bir deste bilmem gül midir

Bağ ʿ aşığa bülbül midir

(eyzān)

ʿ Arabān- Būselik

222³⁴⁶

Şarkı-yı Muşafa Ağa

Mef ʿ ū lü / Me fā ʿ ī lü / Me fā ʿ ī lü / Fa ʿ ū lün

Ey şāh-ı eḳālīm-i seḫā münʿ im-i ʿ ālem

Ṭağ-ı der-i luṭf-ı vehminiñ munzır- ı ḫātem

A ʿ dā-yı bed evzāʿ ın olub ḳahrıla muḳaḫḫem

zāt-ı şeref unvāniña tevfiḳ ola tūām

Esrār-ı nehefte nağam-ı ṭabʿ ına beste

³⁴⁶ N.E.,76.A

Şaytñ bu ʔarabḫane-yi ʕālemde ḫuceste
Eyler nigehiñ ğuşşadan ehl-i dili reste
(eyzan)

Eṭvār-ı pesendide ki ʔavşife ne ḫacet
Ḳadriñ seniñ aʕ lâ bilür erbâb-ı zerâfet
Şevketlü efendim dilerim tâ be- kıyâmet
(eyzan)

Olmaz mı Saʕ idâ saña biñ cân ile ḫurbân
Ḳıldiñ yine elṭâf-ı hümâyûnuña şâyân
Ey gülben-i gülzâr- ı kerem menbaʕ - ı iḫsân
(eyzan)

223³⁴⁷

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“Me fâ ʕi lün / Me fâ ʕi lün”

Saña taḫrîr-i ḫâl itdim
Temennî-i vişâl itdim
Dimişsin bî-mişâl itdim
Be-ġâyet infîʕ âl itdim

Râḫibe iltiyâm itdiñ
Geçen ḫaṭṭâ kıyâm itdiñ
Baña zevḫi ḫarâm itdiñ
(eyzan)

³⁴⁷ N.E.,76.A

‘Adūya luṭf u ŧefkatler
Nedir ‘arz-1 maḥabbetler
O gizli gizli ŧoḥbetler
(eyzan)

İderken ğayrıya iḥsāñ
Nedir bu dāniŧe dīvāñ
Saña ben ey meh-i devrāñ
(eyzan)

224³⁴⁸

ŧarkı Li Muḥarriḥi

Mef ‘ū lü / Fā ‘i lā tün / Fe ‘ū lün

Ey ŧehsüvār meydāñ-1 ‘iŧve
ŧimdi seniñdir cevlan-1 ‘iŧve
Var ise söyle fermāñ-1 ‘iŧve
İŧte ḳuluñdur ḳurbāñ-1 ‘iŧve

Rāñ-1 ṭalebde itmem imāle
Bir ŧey ki bu ‘irfāna iḥāle
Sen çekme zaḫmet ‘id-i viŧāle
(eyzan)

Ey meh neler çekdim dergehiñde

³⁴⁸ N.E.,76.B

Lâkin temeyyüz buldum rehiñde
Şimdi tekâpû besmelegehiñde
(eyzân)

Raħm it Sa'ide ey çeşm-i âfet
A şikeste göñlü bulsun zarâfet
Öz başñ için ey serv-i kâmet
(eyzân)

‘ Arazbâr- Bûselik

225³⁴⁹

Şarkı-yı ‘ Ali Efendi

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Şâhım seniñ dâ’im hemân
Müzdâd ola zevk u şafân
Budur du‘â- yı bendegân
(eyzân)

Nâzik teniñ derd görmesün
Gelsün neşâta ğam gelmesün
Mevlâ keder göstermesün
(eyzân)

³⁴⁹ N.E.,77.A

Ben bendeñim ey şâh seniñ
Kahr ide Hakk düşmenleriñ
Neş'eyle geçüb her demiñ
(eyzan)

226³⁵⁰

Şarkı-yı Ahmed Ağa

“Müs tef ‘i lâ tün”

Yalvarma hiç sen
Gelme saña ben
Geç gayrı benden
(eyzan)

Ey ‘ âşık-ı zâr
Eyleme efkâr
Şimdi işim var
(eyzan)

Meyl idüb aqma
Cânımı yaqma
Sen böyle baqma
(eyzan)

İtmem ben ülfet
Küsdüm be-gâyet
Eyleme da‘ vet

³⁵⁰ N.E.,77.A

(eyzan)

Gerdāniye – Būselik

227³⁵¹

Şarkı-yı Nu‘ mān Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Geçenlerde saña va‘ d itmedim mi

Öp ıdırma kōkla al bir būsemi

İster iseñ işte açdım sīnemi

(eyzan)

Gerdanımı emme cānım el süzer

Duyarlar şoñra dilden dile gezer

El ‘acāyibdir bütün bizden bezer

(eyzan)

Ƙoynuma gir kimselere söyleme

Bugün oğşa yarinkini peyleme

Ĝayrı yüzden baña ezā eyleme

(eyzan)

Bir gice sen gel buyur bezmimize

Nūş idersin cām u mül işte meze

Pek şıķıştırma olalım biz bize

(eyzan)

³⁵¹ N.E.,78.A

Māhur – Būselik

228³⁵²

Şarkı-yı Hâfız

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lü / Fe ‘ū lün”

Görünce reşk ider serv-i hırāmıñ

Çü vird-i ferdîsiñ bağ-ı merāmıñ

Cihāna sāyebāndır şān ü nāmıñ

Açılsun ğonca-i ümîd ü kāmıñ

(eyzān)

Otur ıaş-ı ferahrālarda her bār

Temāşasında havzın başka bir zevk var

Şalın gir bağçede gül gibi hem – vār

(eyzān)

Seniñ zevkinledir neş vü nemālar

Seniñ sāyeñdedir zevk u şafālar

Seniñ şevkinadır nāy u nevālar

(eyzān)

Serveriñle olur ‘ālemde rāhat

Vücūd-ı şevketiñ dehre ‘ināyet

Bu mışra‘ hasbiḫālīm oldu ğāyet

(eyzān)

³⁵² N.E.,79.A

229³⁵³

Şarkı-yı Şâkir Efendi

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey şâh-ı ahsen reşk-i ħor
Rûşen seniñ vechinde nūr
Sâyende dünya buldu sūr
Luţfuñla ‘âlem pür serdir

Ey dâver-i dârâ ħudam
Kıldıñ cihâna heb kerem
Herkes olub ġarķ-ı ne‘am
(eyzan)

Dehriñ meh tâbânısın
Çeşm-i cihâniñ cânısın
Ġayet ‘inâyet kânısın
(eyzan)

Sâmi ħuluñla bende-kân
Eyler du‘â her vaķt u ân
El-ħâşıl ey şâh-ı cihân

³⁵³ N.E.,79.A

Tāhir- Būselik

230³⁵⁴

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Bir civana mā‘ il oldum

‘ Aşkıyla lā yu‘ kal oldum

Būsesine mā’ il oldum

Elā gözli şīrīn sözli bir maḥbūb-ı devr-i zamān

‘ Aklım aldı bir görüşde

Yanıma evvel gelişde

‘ Kaldı gönlüm o rüşende

(eyzān)

Kim kâpılmaz cilvesine

Bakmış oldum sīnesine

Yañdı gönlüm sīnesine

(eyzān)

Pek cefākār olma böyle

‘ Āşıka nāz itme öyle

‘ Kāhice luṭf eyle söyle

(eyzān)

³⁵⁴ N.E.,80.A

231³⁵⁵

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Güzel gel meclise tenhâ

‘ Uşşâkına itme cefâ

Gel sürelim zevk u şafâ

İtme baña cevır u cefâ

Gel sürelim zevk u şafâ

Şıvelidir hoş reftârı

‘ Āşıkâ itmez vefâyı

Dâ’imâ eyler cefâyı

(eyzân)

Gül gibi ruhsâr alı

Şabrına olmaz mecâli

Bağrımı deldi buçağı

(eyzân)

Çâre yokdur meyl-i devâ

Ümîd olmaz senden vefâ

Ammâ itdin baña cefâ

(eyzân)

³⁵⁵ N.E.,80.A

232³⁵⁶

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Meyl idüb bir gül-ğadāra

Döndüm ‘ aşkıyla hezāra

Başladım feryād u zāra

‘ Āşıkım āşık ne çāre

Nev fidānım kâşî kemānım

N’eyleyim ‘ āşığa bî-gānesin

Sīneniñ ey şūh-ı gülben

Farqı yoqdur yāsemenden

N’ola senden geçmesem ben

(eyzan)

Cāna kār itdi teğafül

Dāhî yetmez mi tecāhül

Ben tehî itmem teħammül

(eyzan)

Tā bu rütbe ey kâşî yā

Çileni çekmezdim ammā

Söyle bilsünler ki ħālā

(eyzan)

³⁵⁶ N.E.,80.B

233³⁵⁷

Şarkı-yı Nu' mān Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

‘ Afv it kızum vir bize yol

Kimle āşına olursan ol

Ġayrı saña olamam kul

(eyzan)

Lāyık mıdır baña būdñ

Aldadub da sevdim dimeñ

Saña kızum erse gerek

(eyzan)

Ketm eyleme neler gördñ

Ġayra yār olduğın belliydiñ

Encāmña şimdi irdiñ

(eyzan)

Ağyār ile ey verd-i ter

Görsem daği itmem keder

Benim āhım saña yeter

(eyzan)

³⁵⁷ N.E.,80.B

234³⁵⁸

Şarkı

“4+4= 8 li Hece Ölçüsü”

Hiç uyutmaz beni derdim
Saña ben gönlümü virdim
Yine bugün yâri gördüm
O güzeldir gönlümü alan
Benim âh a cânım âh
Seni ben ğayet begendim

Böyle şey’i dahl iderdim
Başıma geldi de bildim
Ġalağa’ya postı serdim
(eyzan)

Başına gelmeyen bilmez
Derūnum âteşi sönmez
Her ‘ aşık bu cevri çekmez
(eyzan)

Gör bu ‘ aşkı baña n’eyler
Elimde tanbūrum iñler
Kemān kaşlım nāme gönder
(eyzan)

³⁵⁸ N.E.,81.A

Şehnâz - Bûselik

235³⁵⁹

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ey dilber-i engin edâ

Lâyık mı nâz itmek baña

Ben toğrısı işte saña

Ger çekdim oldum mübtelâ

Kuruldı zevk it encümen

Qıl zülfünü sâye fiken

Sahte degil ey gül-beden

(eyzan)

Nâz idüb ey âhû peçe

İşler yaparsın gizlice

Bezm’e gelürsün dün gice

(eyzan)

Ey âfet-i devr-i zamân

Görmüş müdür emşâliñ cihân

‘Aşkıñ derūnumda nihân

(eyzan)

³⁵⁹ N.E.,82.A

236³⁶⁰

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Gönlüm o şüh-ı gül-‘ izār

‘ Aşkıyla itdi çün hezār

Olmaz cihānda böyle yār

Hem dil-rubā hem cilve-kār

N’ola olursa baña yār

Bağ hüsn-i ān perçeme

Akrānı gelmez ‘ āleme

Söz yok o şüh gülfeme

(eyzān)

Ol serv addi bī-mişāl

Taze yetişmiş bir nihāl

Meyl itmemek emr-i muhāl

(eyzān)

Bir gice olsa baña rām

Alsam felekde ben de kām

Seyr it o naql-i nev- hırām

(eyzān)

³⁶⁰ N.E.,82.A

237³⁶¹

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Cemâliñden seniñ dūrum
Nice demdir ki mehcūrum
Beni diñle be hey nūrum
Saña gāyetle mecbūrum

Ɔoyub maħzūn beni gitme
Dil-i nālānım incitme
Uyub aġyāra terk itme
(eyzan)

Kerem kıl ey Ɔadd-i bālā
Yanar ‘aşƆıñla dil ħālā
Ben izħār eylemem ammā
(eyzan)

Ne vaħşi olduñ ey āfet
Sever cānım seni gāyet
Ne inkār eylesün ‘İzzet
(eyzan)

³⁶¹ N.E.,82.B

238³⁶²

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

Bugün bir bî-emân gördüm

Kimiñ cānānıdır kimdir

Çatı nā mihr-i bān gördüm

(eyzan)

Bulunmaz ħüsnüne şāni

Değil mesmu‘ aqrāni

Cihāniñ şūĥ-ı fettāni

(eyzan)

O cānım ķāmet-i dil-cū

Ĥırāmān serv- veş her sū

Mukaĥĥal gözleri āhū

(eyzan)

Serāmed dilber-i ra‘ nā

Ne gelmiş ne gelür ĥālā

Murād üzre güzel ammā

(eyzan)

³⁶² N.E.,82.B

239³⁶³

Şarkı-yı Muşafa Ağa

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Şāhım nice ben olmayım elţāfiña meftūn

Şādī-i cihān luţf-ı hümāyunuña merhūn

Her suĥta idersiñ ħuluñ iĥsanla memnūn

Ŧurdukça cihān ‘ōmr-i ŧerīfiñ ola eفزūn

Devriñde seniñ ħalmadı bir merdūm-i nā-kām

Heb bendeleriñ maţlabanı eylediler rām

‘Adüvvānıñı ħıldı nigeĥiñ ħahr ile i‘ dām

(eyzan)

Vaşşāfiñ iken ins ü melek ey ŧeh-i dānā

Mümkün mü efendim ideyim medĥiñi inşā

Her ŧubĥ u mesā ‘ālemi ‘adliñ ider iĥya

(eyzan)

Dergāhıña ru-māl olarak rūĥ-ı revānım

İĥlāş-ı derūn üzre Sa‘ idā ra‘ iyye ħānım

Ey ŧāh-ı kerem-ver budur evrād-ı zebānım

(eyzan)

³⁶³ N.E.,83.A

240³⁶⁴

Şarkı-yı Muştafa Ağa

“Fā‘ilātün / Fā‘ilātün / Fā‘ilün”

Ey gül-i gülzâr-ı iklim-i merâm
Sen şafâ eyle cihân olsun bekâm
Cünbüşüñ olsun efendim ber- devâm
(eyzan)

Tâb-ı ruhsârîñla ‘âlem buldı fer
Eylesün vaqtîñ şafâlarla güzêr
Kaşr zevki cāyi idüb şâm u seher
(eyzan)

Bezm-i hâşînda dizilsün bende-kân
Söylesün şevk u tarab-kâh işfehân
Diñleyüb tanbûrunı kâhi keman
(eyzan)

Başlasun Fâ’ik kuluñ şarkılara
Vaşfîñi neşr eylesün baır u bere
Bu da vird oldu yenice biñ kemtere
(eyzan)

³⁶⁴ N.E.,83.A

241³⁶⁵

Şarkı

“Mūs tef ‘i lā tūn”

Yoluñ bulamam

Gönlüm alamam

Karşu tıramam

(eyzan)

Ey çäre sâzım

Fâş itme râzım

Vazgeç ne lâzım

(eyzan)

Yandırub nâra

Düşürdüñ zâra

Var mıdır çäre

(eyzan)

Küsdünse ülfet

Eylemem minnet

Çekdiğim ğayret

(eyzan)

Çokdur melâlim

Kim bilür hâlim

Zâlimdir zâlim

(eyzan)

³⁶⁵ N.E., 83.B

Muḥayyer- Būselik

242³⁶⁶

Şarkı-yı Dal

“Mūs tef ‘i lün / Mūs tef ‘i lün”

Ey ğonca-i nāzik benim

Sensin benim şūḥ-ı şenim

Mādem ki efkāndenim

Gönlüm seniñdir sen benim

Ārām cānımsın benim

Nāz itmenin var mı yeri

Benden kaçınma gel beri

Teklifimiz yok ey perī

(eyzan)

‘ Āşıkla kimler yarışur

Yarıyla elbet barışur

Ey meh bize kim karşıur

(eyzan)

Bağ ‘ āşık-ı bī-çāreye

Merhem şar ey meh yāreye

Vāşif gibi gir āreye

(eyzan)

³⁶⁶ N.E., 84.A

243³⁶⁷

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bir çeşmi bir ser-meh siyah

İtdi benim hâlim tebâh

N’ola idersem âh-ı dâh

Yağdıñ beni âh zâlim âh yâr yâr amân

(eyzan)

Hal-i ruhuñ kılsam hayâl

Olur baña bir başka hâl

Gel yanıma ey nev- nihâl

(eyzan)

Şebbū mişâl perçemiñ

Bend itdi gönlün ‘âlemiñ

Dir seyr idenler gül-femiñ

(eyzan)

Vâşıf o şūh-ı dalfesiñ

Seyr it edâyı nevresin

Gülmez yüzüne herkesiñ

(eyzan)

³⁶⁷ N.E.,84.A

Eviç- Bûselik

244³⁶⁸

Şarkı-yı Dal

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lün / Fe ‘û lün”

Nihâl-i gülben hüsni ezelsin

Açılmış gonca-i bâğ-ı emelsin

Gül-i nâzik bedensin bî-bedelsin

Güzelsin gül' izârım pek güzelsin

Göñül mülkünde sensin pâdişâhım

Ümîd-i rahm u luţfuñdur penâhım

Seni incitmesün hâr-ı nigâhım

(eyzan)

Cigerdir lâlezâr-ı dâğ-ı aşkıñ

Bahâr-ı şevk-ı dildir çâğ-ı aşkıñ

Göñüldür andelîb-i bâğ-ı aşkıñ

(eyzan)

Felek âşufte-i mihr-i cemâliñ

Şafağ şerminde-i ruhsâr-ı alıñ

Dil Pertevdedir dâ'im hayâliñ

(eyzan)

³⁶⁸ N.E.,85.A

245³⁶⁹

Şarkı-yı Hâfız

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Bir şehiñ ‘aşkına oldum mübtelâ
Şabırı müşkül vaşlı güç n’ettim a yâ
Nīm-i nigâh iltifâtı cân-fezâ
Yoluna olsun anıñ cânım fedâ

Vaşfa kâşırđır zebân ef ‘âlini

Nice ta‘bîr ideyim aḥvâlini

Görmemiş çeşm-i felek emşâlini

(eyzân)

Bir nighle biñ kılun meserver ider

Dil-ḥarâb ‘âşıkların ma‘mūr ider

Şübhesiz mevlâ anı manşūr ider

(eyzân)

Çeşm-i a‘dâdan manşūr itsün ḥudâ

Ṭul-i ‘ömr ile hemân süresün şafâ

Rûz-ı şeb iḥyâ kılı dir bir yâ

(eyzân)

³⁶⁹ N.E.,85.A

246³⁷⁰

Şarkı-yı Sa‘dullah Ağa

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün / Fe ‘ū lün”

Ümīd-i vişalle bir ince belden
Görünce ihtiyārım gitdi elden
Nigāh-ı aşināyı var ezelden
Naşıl vaz giçeyim böyle güzelden

Görüb hāl-i dilim ol çeşm-i mey-gûn
Nigāh-ı luţfi ile kıldı memnûn
Derûnum itmedi bir kerre maḥzûn
(eyzan)

O şūḥa karşı āh itmek degil iş
Ne yüzle eyleyim feryād u nâliş
İder günde baña yüz biñ nevāziş
(eyzan)

Gice gündüz görüb semt-i vefāda
Kim olmaz Vāşif ol şūḥa fütāde
Sever üftādesin ḥadden ziyāde
(eyzan)

³⁷⁰ N.E.,85.B

247³⁷¹

Şarkı-yı Marķar

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Ey Şeh-i bālā-yı mülk ‘adl u dād
Eylesün nuŐretle haķ ‘ömrüñ ziyād
Dā ’imā ķalb-i Őerīfīñ ola Őād
Nev-bahār-ı hātırıñ olsun küŐād

Rişte nev- sāhilser ey bī-bedel
Tarķ-ı rengi cennet asā bir muķal
Naĝme-i bülbüleri ĝuŐ eyle gel
(eyzan)

Eyle mābeyn-i hümāyūnu maķām
Bulsun emriñle seniñ ‘ālem niķām
Zevk u Őevķ ile efendim Őubķ u Őām
(eyzan)

Rāsiķ asā bendeler eyler niyāz
Zevķımı sever bu serāyīñ geldi yaz
Neş’e virsünler nedīm nükte sāz
(eyzan)

³⁷¹ N.E.,85.B

248³⁷²

Şarkı-yı Mim

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Üftâdeyim bir cânâna
Şem‘ine oldum pervâne
Hûri ğilmân olsa daĥi
Nazar kılmam bir civâna
Benim yârim baña yeter
İstemezem ğayrı dilber

Güzeldir tarz-ı edâsı
Yağdı beni ‘aşkı sevdâsı
Tâ ĥaşra dek ben niyâzım
Mümkün degildir fedâsı
(eyzan)

Vişâlin eylerem ârzû
Tenhâ gel duymasun ‘adû
Beni pek ferdâya şaldıñ
Lâyık mı ey çeşm-i âhû
(eyzan)

³⁷² N.E.,86.A

249³⁷³

Şarkı

“Mef ‘ū lū / Fa‘ lūn”

Ey şūḥ-1 cihān

Sevdi seni cān

Luṭf eyle hemān

Gel bezme amān

Eṭrafa baqın

Ağyāra şaqın

Aḥşama yaqın

(eyzan)

Naz eyleme gel

Söz diñle güzel

Pek olduñ emel

(eyzan)

Mihri`ye bu dem

Gel virme elem

Qıl luṭf-ı kerem

(eyzan)

³⁷³ N.E.,86.A

Şabâ - Zemzeme

250³⁷⁴

Şarkı

“Fâ ‘i lâ tûn / Fâ ‘i lâ tûn”

Nev civânsın ey sitemkâr

Çaşd idersin câna her bâr

Meyl ider dil hâr u nâ-çâr

Var iken sende bu reftâr

Saňa kim olmaz giriftâr

Bendedir a‘ lâ u ednâ

Mâ’il olmuşlar ser – â – pâ

Var mı mişliñ işte dünya

(eyzan)

Sen gelüb itdiñ nevâziş

Çuluña gelmez mi hâ(V)hiş

İtmeyem mi ben sitâyiş

(eyzan)

İltifâtûñ kıldı memnûn

Yalñız Nâşid mi meftûn

Şefkat it hâlim dîger-gûn

(eyzan)

³⁷⁴ N.E.,87.A

‘Acem – Kürdî

251³⁷⁵

Şarkı-yı ‘Ali Efendi

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Çehre idüb dön bî-sebeb

Gitdiñ yanımdan pür ğazab

Hiçbir daħî ey ğonca leb

Yüz yüze baқmaz mı ‘aceb

Bildim kızum ben meşrebiñ

Cevr eylemekmiş maṭlabiñ

Bir gün olub ey meh-cebîn

(eyzan)

Sen böyle bil ey mā herid

İtmem saña hiç ser – ferid

Hoş imdi yā şimdengerū

(eyzan)

Bir ben gibi ‘aşık saña

Lâzım olur elbet şehâ

Lâkin beñim dünya bu ya

(eyzan)

³⁷⁵ N.E.,88.A

252³⁷⁶

Şarkı

Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn

Sen ŧeh-i nāzik edāsın ey perī
Ben seniñ mecbūruñum çođdan beri
Hayli demdir gezerim serseri
Ağlamağdan đalmadı çeşmim teri

İştıyāķıñ cānıma kār eyledi

Başıma dünyayı dār eyledi

Dil ü cānım nağdini ğār eyledi

(eyzan)

Bendeniñ taķrīr-i hālin eyle ğuş

Cām-ı ‘ aşķıñ eyledim ŧevķ ile nūş

Çeşm-i perhūnum taşub deryā-yı cūş

(eyzan)

253³⁷⁷

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Şoğbetimi gerçek şandıñ

Vah zavallı pek aldandıñ

Birden bire ne inandıñ

(eyzan)

³⁷⁶ N.E.,88.A

³⁷⁷ N.E.,89.B

Bunu evvel saña virdim
Ben sözümden dönmem dirdim
Bir zevk idi benim derdim
(eyzân)

Ṭuydı bunu bütün dünya
Niye lâzım kırma hulya
‘ Ayıb degil insan bu ya
(eyzân)

Muḥayyer – Kürdi

254³⁷⁸

Şarkı-yı ‘ Abdullah Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Sevdi gönül ey meh seni
Fedâ itme dilber beni
Cevriñ ile yakma teni
Yamandır ḥâlim raḥm eyle
Sevdiğim gel kerem eyle

Sevdâ-yı ‘ aşk bendedir
Naqş-ı ḥayâliñ dildedir
Dīvâne gönülüm sendedir
(eyzân)

³⁷⁸ N.E.,89.A

Raqqaşlarıñ nevrestesi
Perçem ile beyaz fesi
Nevâdadır dildâresi
(eyzân)

Gel yanıma ‘ inâd itme
Sen benden ictinâb itme
Yazıqdır baña cevr itme
(eyzân)

255³⁷⁹

Şarkı-yı Nu‘ mân Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Ağyâr için ey bî-vefâ
Eylediğün dünki edâ
Düşmez idi bu iş saña
Dâğ-ı derûnum oldu baña

Bilmez misin ki n’eylediñ
Zâlim ‘ adûye söylediñ
Her sırrımı fâş eylediñ
(eyzân)

Bağ hâlime ey gülben
Yanmaktadır iklim-i ten
Rağm itmediñ bir kerre sen

³⁷⁹ N.E.,89.A

(eyzān)

Olmağ için ey nev-hirām
Şābit kuluñ tek şād-kām
Söylemediñ bir çift kelām

(eyzān)

256³⁸⁰

Şarkı-yı Nu‘mān Ağa

“Mūs tef ‘i lā tūn”

Bir hāli hindū

Gīsūsı şebbū

Maḥbūb-ı hoş-gū

İşte budur bu

Reftārı descū

Perrende āhū

Rakkaş mihrū

İşte budur bu

Mintanı telli

Hem ince belli

Eṭvārı dil-keş

Pek tatlı dilli

(eyzān)

³⁸⁰ N.E.,89.B

Bağ ol civāna

Ṭavrı yegāne

Mānend-i bülbül

Başlar fiğāna

(eyzān)

Gel şive bendim

Serv-i bülendim

Zevk u şafālar

İtsen efendim

(eyzān)

Şevk Avar

257³⁸¹

Şarkı

“Me fā ‘i lün / Me fā ‘i lün”

Bu ḥasret ḳalmasıñ tende

Amān ey bī-vefā tez gel

Teḥammül ḳalmadı tende

(eyzān)

Ḥālim yamān çeşmim giryān

(eyzān)

Gönül durmaz hemān iñler

Ġam-ı hicriñle ḳan ağlar

³⁸¹ N.E.,90.A

Sensiz bu dünyâyı n'eyler

(eyzân)

Vişâliñle seniñ her dem

‘ Adûlar deminden bir dem

Beni lutfuñla it hurrem

(eyzân)

İdersin luţfı aġyāra

Ķıyarsın ‘ āşık-ı zāra

Teraĥhüm kıl bu nā-çāra

(eyzân)

Yegāh

258³⁸²

Şarkı-yı Nu‘ mān Aġa

Me fā ‘ī lü / Me fā ‘ilü / Fe ‘ū lün

Bugünlerde saña ġāyet özendim

Naşıl şabr ideyim cānım efendim

Bu ĥuşuşda saña gerçi gücendim

(eyzân)

Olub aġyār ile da’im gezersin

Gizlice gizlice şoĥbet idersin

Bilürüm ki baña nisbet idersin

(eyzân)

³⁸² N.E.,90.B

Seniñ va‘ diñe evvel inandım
Yalan yere yemin itme inandım
Âteş-i ‘ aşkıña göz göre yandım
(eyzan)

Şevk – Efzâ

259³⁸³

Şarkı

“Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün”

Henkâm-ı şafâdır bu şeb ey mâh-ı cihântâb
Kıl kaşr-ı hümayunu kudümünle şeref-yâb
Devr ide kamer şevkle mânende-i dollâb
(eyzan)

Çarhıñ yüzü kandil-nücüm ile donansun
Câm-ı felekiñ bezmimize ağızı şulansun
Sâz u sözümle gice bülbüller uyansun
(eyzan)

Teşrifîñ ümidiyle (küşâyiş) bulur ezhâr
Kemhâ düşe dir pâyîñe şahrâ u çemenzâr
Luţf eyle buyur gülşene ey şâh-ı kerem-kâr
(eyzan)

Vâşıf demidir gayrı gidüb elden arada

³⁸³ N.E.,91.A

Bülbüllere dem – sâz olalım gel bu havada
Gül gibi gelüb açılalım bizim şafâda
(eyzân)

260³⁸⁴

Şarkı-yı Zekî

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Uyub ağıyardan yaña
Bağub niçün güldüñ baña
İncidedir gönlüm saña
(eyzân)

Bu elemle beñzim şoldı
Dîdelerim yaşla tıoldı
Baña dâğ-ı derün oldı
(eyzân)

Senin için ey gülbeden
Yaş dökerken ben dîdeden
N’eyledim âh ne yaptım ben
(eyzân)

Her ne dürlü itsek yemin
Göñül senden olmaz emin
Tıogrı söyle ey nâzenîn
(eyzân)

³⁸⁴ N.E.,91.A

261³⁸⁵

Şarkı

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Bil kıadrimi ĥor baķma gel

Güzden beni bıraķma gel

Düşmenlere ip ıtakma gel

Āh āteşine yaķma gel

İste vereyim ben saña

Cürmüm nedir söyle baña

Ben diyeyim yana yana

(eyzan)

Mümkün olsa ben varmağa

Fırşat bulub yalvarmağa

İnce beliñi şarmağa

(eyzan)

Nürî kıuluñ maķzün olur

Luţf eyle ki maķcüb olur

Cevr itsen memnün olur

(eyzan)

³⁸⁵ N.E.,91.B

262³⁸⁶

Şarkı Hâfız

4+4= 8'li Hece Ölçüsü

Ey serv-i gülzâr-ı vefâ

Niçün itdiñ baña cefâ

O nev-dildi hayâl oldı

İtdigimiz zevk u şafâ

Gel gidelim zevk idelim

İtme baña cevr u cefâ

Elâ gözün mestânedir

‘Âşık saña bîgânedir

Bilmez misin hâlim benim

Bu teğâfûl cânânedir

(eyzân)

Süz çeşmiñi hâlime bak

Luţf it derûnum nâra yak

Bahar geldi tavırma böyle

Cûlar gibi gülşene aq

(eyzân)

Bu reftâr ile bu edâ

Mecnûn itdi beni cânâ

Şarılsam ince miyâna

Bir kerrecik daḡî tenhâ

³⁸⁶ N.E.,91.B

(eyzān)

263³⁸⁷

Şarkı-yı Li- Muḥarririhī

“Mūs tef ‘i lūn / Mūs tef ‘i lūn”

Al destiñe cām-ı müdām

Ref‘ it ḥicābi şub u şām

Ey kâmet-i nâzik ḥırām

İtsem saña ‘ arz-ı merām

Maḫşūd olurdu heb tamam

Firḫatle kârim āh vāh

Varım olub cümle tebāh

Bir gice tāba şubḥ-kāh

(eyzān)

‘ Aşḫ āteşi yaḫmadı teni

Ferdāya şalma gel beni

Tenhā bulub cānā seni

(eyzān)

Uḡratma nā-maḫremleri

Elden ḫoma hemdemleri

El virse firşat demleri

(eyzān)

³⁸⁷ N.E.,92.A

‘Acem- Aşīrān

264³⁸⁸

Şarkı-yı Nu‘ mān Ağa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Sen şehinşāh-ı zamānsın

Bāiş-i emn ü emānsın

Şübhesiz şāhib kur’ānsın

Nāzım-ı mülk cihānsın

Ey zamānıñ qahramānı

Şöhretiñ tūtdı cihānı

Kimseniñ yoğdur gümānı

(eyzan)

Var iken böyle şece‘ āt

Düşmenin çekdi hācālet

Eylediñ maḥzā ‘ ināyet

(eyzan)

Ey şehinşāh-ı kerem-kār

Eylediñ ‘adliñi iḥhār

Dest-i iḥsānıñla her bār

(eyzan)

³⁸⁸ N.E.,93.A

265³⁸⁹

Şarkı-yı Nu' mân Ağa

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Başma şakın benden yaña

Küsdüm gücendim ben saña

Nâfile yalvarma baña

(eyzan)

Senden ey verd-i leţâfet

Naşıl itmeyim şikâyet

Eyledim ğayrı cesâret

(eyzan)

Senin için ne çekdim ben

Bilmez misin ey gülbeden

Şübhe itme efendim sen

(eyzan)

Sen beni omuzdan atdıñ

Nisbet idüb ğayra bağıdın

Göz göre cânımı yağıdın

(eyzan)

³⁸⁹ N.E., 93.A

266³⁹⁰

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

‘Āşıklarıñ ey bî- vefâ

Hüsnüñle kesb eyler şafâ

Reftârına olmaz hebâ

Efkende çok zîra saña

Mürğ-i dili zâr eyleme

Bâlâda pervâz eyleme

Ağyârı hem-râz eyleme

(eyzan)

Ruhsâr-ı alıñ gül midür

Bilmem diliñ bülbül midür

Gîsûlarıñ sünbül midür

(eyzan)

Maṭlûb-ı talebdîr amân

Gîsûlarıñ ile ‘ayân

Olur gönüller şâd-ı mân

(eyzan)

³⁹⁰ N.E., 93.B

267³⁹¹

Şarkı-yı Hâfız

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Baňa şorarsañ nesine

Mâ ’il oldum hãdesine

Pek kãıldım cilvesine

(eyzãn)

Gelmesine gülmesine

(eyzãn)

Cezbelidir cilvelidir

Bir edãdır ‘ işvelidir

Pek de bel bağlanmaz ammã

‘ Āşıkına şıvelidir

(eyzãn)

Zevke mâ ’ildir mizãcı

Büsesi gönlüm ilãcı

Ṭavrı hercãyi gibidir

Var mı bilmem imtizãcı

(eyzãn)

³⁹¹ N.E.,93.B

268³⁹²

Şarkı-yı ‘Ali Efendi

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Olursa ruḥṣatıñ gāyetle esrār
Saña tenhāda bir gizli sözüm var
Hele eyle yanaktan def‘ - i aḡyār
(eyzan)

Benim her vecihle bulduñ kolayım
Dimezsın bir kere seniñ olayım
Bugün olmaz yarın bizde bulayım
(eyzan)

Kimseye fāş itme sen esrārıñı
Kırma incitme amān ḡam-ḡārıñı
Bu dil-i bī-çāre çekdi bārıñı
(eyzan)

269³⁹³

Şarkı-yı Sa‘īd Efendi

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Diñle sözüm ey dilrubā
Gidelim meclise تنها
İdelim sāyeñde şafā
İtme cefā baña şāhım
Nevrestesin alma āhım

³⁹² N.E.,94.A

³⁹³ N.E.,94.A

Efendim nev-fidānımsın

Benim tâze civānımsın

Hâşılı tende cānımsın

(eyzan)

Nedir bu şīve vü edā

Sen aldıñ ‘ aqlımı hayfā

Merḥamet kıl baña cānā

(eyzan)

Baña cevr u eza itdiñ

Raḥm itmeyüb cefā itdiñ

Beni maḥzūn idü gitdiñ

(eyzan)

Şevķ u Tarab

270³⁹⁴

Şarkı-yı Şakir Efendi

Mef ‘ ū lü / Me fā ‘ i lü / Me fā ‘ i lü / Fe ‘ ū lün

Sünbüller içinde göricek ver dağdārıñ

Bülbül gibi aldıñ kuluñuñ şabr u qarārıñ

Gitdi elemi dilden efendim ḥüsn ü ḥārıñ

Zevķın sürelim ey gül-i ter biz de bahārıñ

³⁹⁴ N.E.,95.A

Nüş eyleyelim mül gibi ol la' l- i dehānı
Güş eyleyelim cünbüş ile sâz u kemānı
Sāyeñde seniñ görmeyelim rûy-i ħazānı
(eyzān)

Teşrifîni bekler seniñ ' uşşâķ hevāyı
Bülbülden işit şevķ u țarab ile nevāyı
Gülzāra buyur diñleyelim nağme-i nāyı
(eyzān)

Biñ neş'e virir cām- lebiñ meclis-i cemde
Bu ' āleme reşk itse n'ola bāğ-ı iremde
Biñ nāz ile gel bezmimize işte bu demde
(eyzān)

271³⁹⁵

Şarkı-yı Dal

“Müs tef 'i lün / Müs tef 'i lün”

Ey gülnihāl-i ' işveza
Aç gönlüñi kesb it şafā
Derdiñ dil ü cāna devā
Ey nāz pürdür dil-rubā

Gör ħüsn-i anın el-amān
Mihr-i felekden bir nişān
Kılmaz mı dehri şādımān

³⁹⁵ N.E.,95.A

Her şubh-dem ʔalʕ at-i nemā

Ḳılsam n'ola vaşlın emel

Ḳudretle çeşm-i müktehil

Mektūm iken şerri-i al

Olmuş nigāhı āşinā

Açılmadıḳ bir verd-i al

Açmış be-ğayet penbe şal

Ağyāra itmez imtiyāl

ʕ Uşşāḳına eyler vefā

272³⁹⁶

Şarkı-yı Mim

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ḳapıldım ben bir civāna

Gülnehāl nev-fidāna

Şarılsam ince miyāna

Gel itme cevr u cefā

Sürelim zevḳ u şafā

Şūḥ u ālüfte mezāḳı

Şāf u berrāḳ vechi sākī

Ben degil çokdur ʕ uşşāḳı

(eyzān)

Güzeldir ʔarz-ı edāsı

³⁹⁶ N.E.,95.B

Ḳāmet-i serv-i bālāsı
Gönlüme düşdi sevdāsı
(eyzān)

Seyr-i bāğa gitme tenhā
Gel bize meclis müheyyā
Ṭolū bāde cām-ı mīnā
(eyzān)

273³⁹⁷

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Gönlüm aldın al ile ey bī-vefā
Dilde tākāt kalmadı itme cefā
Naqd-i cānım heb fedā olsun fedā
Ey felek meşreb cefā-cū dil-rubā
Dil virüb oldum saña ben mübtelā

Āteş-i ‘aşkıñla sūzandır benim
Fırkatiñle oldı dağlar meskenim
Ḥālime raḥm eylemez aşlā benim
(eyzān)

Nice bir ‘aşkıñla giryān olayım
Nice bir derdiñle sūzān olayım
Bir teselli vir ki ḥandān olayım

³⁹⁷ N.E.,95.B

(eyzān)

Būselik -‘ Aşīrān

274³⁹⁸

Şarkı-yı Dal

“Mef ‘ū lū / Me fā ‘ī lū / Me fā ‘ī lū / Fe ‘ū lūn”

Pek hāhişi var gönlümüñ ey serv-i bülendim

Yarın gidelim Çamlıca’ya cānım efendim

Redd itme şaşkın bu sözümi şūh-ı levendim

(eyzān)

Va‘ d itmiş iken bendeñe ey kân-ı mürüvvet

Bir gün idelim gizlice bir seyre ‘ azîmet

Ağyāra tıyurduğ bugün olmaz ise elbet

(eyzān)

Ol cāy-i mu‘ allāda şurub bezmi miyāne

Gül rüyını seyr itdirelim faşl-ı hazāna

Beyhūde yere gün geçirüb bulma bahāne

(eyzān)

Rāhat mı olur anda iken cümle ehibbā

İster ki gönül zevk idelim biz bize tenhā

Bir günde fenār bağçesine gitmeli ammā

(eyzān)

³⁹⁸ N.E.,97.A

275³⁹⁹

Şarkı-yı Nu' mān Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Serv-i sehī bī-menendim

Çeşmim nūrısın efendim

Kesb itdim ‘aşkıñı kendim

(eyzan)

Cānım mevcūd iken tende

Karār itdi bu ‘aşk bende

Bakmam ğayra gözüm sende

(eyzan)

Didim saña cāndan yārim

Ne dirseñ emir kirāmım

Budur ancak benim kārım

(eyzan)

276⁴⁰⁰

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Rehā yok bu derd-i ğamdan

Vefā gelmez sen dilberden

Maṭlūbum bu ancak senden

Ya ağyārdan geç ya benden

³⁹⁹ N.E.,97.A

⁴⁰⁰ N.E., 97.A

Ağyâr ile gizli ülfet
Ben diñlemem hilâf-ı şoħbet
Ya ne olsun böyle nisbet
(eyzân)

Heb hileñi tuyub sezdim
Bu cefâdan bende bezdim
İşte sözü bunda kesdim
(eyzân)

277⁴⁰¹

Şarkı

“Müs tef ‘i lâ tün”

Yalvardım evvel
Efendim tîz gel
Gelmeden engel
(eyzân)

Ey rûḫ-i revân
Eylerim fiğân
Bekletme amân
(eyzân)

Göñlümü aldı
Ferdâya şaldı

⁴⁰¹ N.E.,97.B

Şabrimda yandı

(eyzan)

Ġayrısın bulma

Hileler kırma

Eglenüb qalma

(eyzan)

Sûz-i Dil

278⁴⁰²

Şarkı-yı Şâkir Ağa

Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lâ tün / Fâ 'i lün

İhtirâ'ı hâzret-i şâh-ı cihandır bu binâ

İsmi bâlâ tarzı a' lâ mevki' i râhat-fezâ

Yok yere itmeme müdarâ ey şeh-i mülk-i ' a'â

Böyle icâdiyye qasrın var ise mişli şalâ

Çünkü bu cây-i ferahdâda gerekdir ma'arban

Sûz-i dilden nağme itdikçe ney vü sine- kemân

Sen şafâlarla açıl gel ey şeh şâhib-i qur 'ân

(eyzan)

Eyledi icâd bu qasr-ı şeh şevketmeâb⁴⁰³

Parladıkça zirve-i ' aliyyâ' da hem çün âfitâb

Yüz sürür dâmânına şevk ile elbet mâhitâb

⁴⁰² N.E.,98.A

⁴⁰³ Şevke 'mâb: Şevketmeâb (m.t.)

(eyzān)

Ey dili ni‘ metim haqq eylesün ‘ ömrüñ mezīd
Gündüzüñ ‘īd ide her bir gice ki qadr-i sa‘īd
Sen otur zevk eyle olsun ‘ adūlar nā-bedīd

(eyzān)

279⁴⁰⁴

Şarkı-yı Dede

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Gönlümden gözümdeñ hayāli gitmez
Yıllar geçer haber gelür yār gelmez
Çok zamān şabr itdim hicrān tükenmez

(eyzān)

N’eyleyeyim elim irmez güç yetmez

Küçükden büyüttüm ol gonca-i femi
Yār gitti gönlemdede kaldı elemi
Yād idüb ağlarım şimdi o demi

(eyzān)

Bu bir gizli derddir dermānı müşkül
Āh idüb ağlarım mānend-i bülbül
‘ Aceb yād ider mi ‘ aşıkın o gül

(eyzān)

⁴⁰⁴ N.E.,98.A

Şet- ‘ Arabān

280⁴⁰⁵

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Mānendime itdiñ zuhūr

Virdi cemāliñ dehre nūr

Vechiñ görüb gitdi şu‘ūr

Olsam ğamiñla bī- huzur

Gelmez baña aşla fütūr

Sen böyle nevrete iken

Zülfünde güldeste iken

Göñlüm saña beste iken

(eyzān)

Mir ‘āta bağ ey meh- cemāl

Buldı seniñ hüsniñ kemāl

Yoğdur saña aşla mişāl

(eyzān)

Yapdıkça sen nāz ile iş

Fā ‘iğ naşıl olmaz kiriş

Var iken sende bu reviş

(eyzān)

⁴⁰⁵ N.E.,99.A

Nühüft

281⁴⁰⁶

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn”

Gönlümü al eyle nā- çār

Aldı bir şūḥ-ı sitemkār

Āteş-i ‘aşkıyla her bār

Ağlarım ḥayli zamāndır

Kārım āh ile fiğāndır

Gönlüm ṭan itme şendir

Ḥāṭırım cāy-i miḥendir

Meskenim beyt’ül – ḥazandır

(eyzān)

Sen gideli şīve-kārım

Gitti elden iḥtiyārım

Ḥasretiñle şimdi kārım

(eyzān)

İtdi ol zūlfü pūr nişān

Ḥālimi gāyet perīşāñ

Buldum ammā ey perī- şāñ

(eyzān)

⁴⁰⁶ N.E.,100.A

282⁴⁰⁷

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Düşündiğñ nedir öyle

Merâķ oldu kızum söyle

Gel üzme bendeñi böyle

(eyzan)

İnanmam ben yalan düzdüñ

Sen eṫrâfa gözüñ süzdüñ

Niçün cânâ beni üzdüñ

(eyzan)

Efendim şıķılma benden

Güçendiñse kıluña sen

Nedir aşlı bileyim ben

(eyzan)

Geçer mi Şâbitin senden

Çıkınca tâ bu cân tenden

‘ Aceb hoşnüd mısın benden

(eyzan)

⁴⁰⁷ N.E.,100.A

283⁴⁰⁸

Şarkı

“Me fā ‘ī lün / Me fā ‘ī lün”

‘ Aceb ey şīveli yārim

Niçün inşāfa gelmezsın

Benim gûş eyleyüb zārım

(eyzan)

Perīşān eyleyüb hālim

Seniñ yoluñda pāmālim

Mürüvvetsiz be hey zālim

(eyzan)

Firāķı Sermedā bende

Liyāķat ķalmadı tende

Dönüb bir kerrecik sende

(eyzan)

Ferah – fezā

284⁴⁰⁹

Şarkı-yı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Gördüm o şūh mehveşi

Bağdım ruh-ı zibāsına

Ammā bıraķdı āteşi

Zalim gönül şahrāsına

⁴⁰⁸ N.E.,100.B

⁴⁰⁹ N.E.,101.A

285⁴¹⁰

Şarkı-yı Sa‘dullah Ağa

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Nice vaşf itmesün zātın sen ḥandān

‘İtānı itmemiştir bir cihān – bān

Dil-i maḥzūnum itdiñ söyle şādān

Ḥudā da eylesün dilḥāhın iḥsān

Esīr-i ḡam idüm ḥayli zamānlar

İderdim ‘arz-ı ḥacāt ü emānlar

Ḳabūl-i dergehiñ oldum bu anlar

(eyzan)

Cihān ma‘ mūre-i iḥsān-ı vüçüduñ

Ḥudānıñ künc-i iḥsānı vüçüduñ

Sen olduñ sāyesi rabbi vedüduñ

(eyzan)

Bu ‘abd-i kemteriñ dā’im niyāzı

Ola sen ṭul-i ‘ömrüñ ser-firāzı

Ki sensin bī- nevālar çāre sāzı

(eyzan)

⁴¹⁰ N.E.,101.A

286⁴¹¹

Şarkı-yı Dede

“Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lūn”

El benim çün seni şarmış biliyor

Bu yalan uluña pek güç geliyor

İftirā sözlerin bağrım deliyor

(eyzan)

Sevdiğim çün seni ey çeşm-i elā

Bu cihān halkı ‘adū oldu baña

Şarmadan şardı dimişler ne fenā

(eyzan)

Sevdiğimi kimseye añmaz idim

El bizi böyle bilür şanmaz idim

Bāri şarsam o kadar yanmaz idim

(eyzan)

Şu bizim hağkımıza ley ü nehār

Su’i zan eylemedik kimse mi var

Şemsī itdikleri bühtāna yanar

(eyzan)

⁴¹¹ N.E.,101.B

287⁴¹²

Şarkı-yı Hâfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Meyl itdi dil ey meh saña

Cevr itme böyle da 'imā

İnşafa gel raḥm it bañā

Görme beni cevre sezā

Olsun saña cānım fedā

Gördükçe ben ey nev-civāñ

Ağyār yanında her zamān

Hicrañla yandım el- amān

(eyzān)

Söyle efendim cürmümü

Bende bileyim ‘özrümü

Sevmek günah ise seni

(eyzān)

Ḥasretle cānā sen benim

Mūra çevirdiñ bu tenim

İnşafa gel efkendenim

(eyzān)

⁴¹² N.E.,101.B

Eviç

288⁴¹³

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“*Mef ‘û lü / Me fâ ‘î lü / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün*”

Ey şâh- felek kevkebe devrân seniñdir

Ey mihr-i melek da ’ire-i meydân seniñdir

Eyvân-ı dil ü dîdede dîvân seniñdir

Vâreste cihân emriñe fermân seniñdir

Fermân seniñ kul seniñ ihsân seniñdir

Sâyende cihân beñzedi gülzâr-ı bahâra

Reşk oldu şaf-ı ‘askeriñ ezhâr-ı bahâra

Şevkiñ getürür bülbüli güftâr-ı bahâra

(eyzan)

Bülbül bulunur gülleri güldürmege mecnûn

Güller güz açar gül yüzüñi görmege mecbûr

Cûlar sürinür pâyıña yüz sürmege mecbûr

(eyzan)

Hurşîd-i zafer nâ-şâye-i nur-feşânîñ

Afâka resâ şenşene-i şevket ü şânîñ

Şân oldı kuluñ perteve ihsân nişânîñ

(eyzan)

⁴¹³ N.E.,102.A

289⁴¹⁴

Şarkı-yı ‘Ali Efendi

“Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lā tūn / Fe ‘i lūn”

Sevdiğim gönü fer- hıyāb idelim

Bu gice gel bize mehtāb idelim

Şevkle nūş mey- nāb idelim

(eyzan)

Giçen aḥşamki gelür mi yāda

Öyle zevk oldu mu bu eşnāda

Yine üç çifte kayık āmāde

(eyzan)

İstedgiiñ var ise yanıña al

Bu huşuşu hele itme ihmāl

Boğaziçin dolaşur zeni eshāl

(eyzan)

Dün gice Sermedi aldım birden

O mecitleri gayrı görsen

Ayıñ ondördi de gāyet rüşen

(eyzan)

⁴¹⁴ N.E.,103.A

Evcāra

290⁴¹⁵

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“Mef ‘û lû / Me fâ ‘î lû / Me fâ ‘î lû / Fe ‘û lûn”

Efsûn okur ‘ uşşâkıña gamze-i cādū
Sihr itmede hārūt ne ki işte budur bu
Reftârı güzel dâ’imi reviş yoşma kıyâfet
Bir âfet-i cândır bakışı dîdesi âhū

Dīvâne ider ‘ aşık-ı gam-ğa(V)rını elbet
‘ Anber gibi ol zülf-i dilâviz-i semen bu
‘ Āşık nice şabr eylesün ey şūh kerem kı
Sende var iken sâhir çeşm ile o gīsū

Seyr eyleyüb ol şavr-ı levendâneñi birden
Üftâdeleriñ çekseler ardınca n’ola hū
Dâniş gibi bî-çâre ki cevritme barış gel
Luţf eyle yazıkdır baña ey kâmet-i dil-cū

291⁴¹⁶

Şarkı-yı ‘ Ali Ağa

“Fâ ‘î lā tûn / Fâ ‘î lā tûn”

Sen dönüb ruhsāra gönül
Bezme teşrîf eyle ey gül
Oldum ‘ aşkıñ ile bülbül
(eyzân)

⁴¹⁵ N.E.,104.A

⁴¹⁶ N.E.,104.A

Mâ huzur yağlı piyâde
Mu‘ tedil gâyet havâda
Böyle henkâm-ı şafâda
(eyzan)

Ey perî gîsûña gül tağ
Neş’e virsün câm-ı mül çâğ
Beklerüm cûlar gibi âğ
(eyzan)

Mihri’ye ey çâre sâzım
Var iken sen el ne lâzım
Mağdemiñ ancağ niyâzım
(eyzan)

292⁴¹⁷

Şarkı-yı Nu‘ mân Ağa

“Me fâ ‘î lün / Me fâ ‘î lü / Fe ‘û lün”

Gîçen hafta kayıkla ben geçerken
Çubuğlıda seni gördüm gezerken
‘ Aceb bilsem n’ olur bu gizlemekden
(eyzan)

Gelüb yağlı piyâde ile hâlâ
Yanıñda var idi bir şûh-ı ra‘ nâ

⁴¹⁷ N.E.,104.B

Ṭutuşub el ele çıķub da ḥattâ

(eyzân)

Bilürdüm meşrebiñi ḥayli müddet

Ḥilâf söylemek sende eski ‘ âdet

Telâş eylemek şimdi ne ḥâcet

(eyzân)

Beni ferdâlara şalmaķ merâmıñ

Seniñ olmasa bu âşufte ḥâliñ

Bu ney inkâra yoķdur hiç mecâliñ

(eyzân)

293⁴¹⁸

Şarkı-yı ‘ Ali Efendi

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Ey ğonca-i baĝ-ı edeb

Unutmaĝâ n’oldu sebeb

Cân u gönül dîvâne heb

Feryâd iderler rûz u şeb

Gîsûları sünbül gibi

Ruḥsâr-ı alı gül gibi

‘ Âşıkları bülbül gibi

(eyzân)

⁴¹⁸ N.E.,104.B

Ey řāh-ı mülk hüsñ-i an
Derd-i firākıñla hemān
Bir ben mi heb cümle cihān
(eyzān)

294⁴¹⁹

Şarkı Dede

Söyleyiñ ol nev-civāna
Göndersin baña göñlümi
İrişdirmedi dermāna
(eyzān)

Hakķ inşāf vire göñlüne
Uydurđı beni kendine
Varıñ söyleyiñ efendime
(eyzān)

Gittigi yollar řāğ olsun
Çevresi sünbül-i bāğ olsun
Cān-ı derūnum řāğ olsun
(eyzān)

⁴¹⁹ N.E.,105.A

295⁴²⁰

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Kar mı yağmış kar şanebânın bâğına

Çenem düşdi goncasına güline

Selâm eyle şehirlerde yârime

Bağrım var benim güzel eyleyene

Günc-i ağâmın peşnübünin gümüşi

Aldı beni o güzeliñ gülüşü

Bugün küsülise yarın barışı

(eyzan)

Şarı çizme giyer konci tokalı

Yeñi bir yâr sevdim karşıyaçalı

Başka oldu gayrılara bakalı

Bestenigâr

296⁴²¹

Şarkı-yı Nu‘mân Ağa

“Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lā tün / Fā ‘i lün”

Bī- mürüvvet böyle bilmedim seni

‘Ākıbet-i cevriñ helāk eyler beni

Sūz-i ‘aşkıñ maḥv idüb cān u teni

(eyzan)

⁴²⁰ N.E.,105.A

⁴²¹ N.E.,106.A

Çok sitem gördüm de böyle olmadım
Bağsaña bu derde çäre bulmadım
Hâşılı mümkün olub kırtulmadım
(eyzan)

Olduğum günden berū ben mübtelā
Görmedim bir kerecik senden vefā
Ey cefā-cū söylemez miydim saña
(eyzan)

Dā'imā Sermeddir kuluñ hasta gezer
Hâlime bakub be hey zālīm yeter
Koymadıñ cismimde tākātten eşer
(eyzan)

297⁴²²

Şarkı-yı Nu' mān Ağa

"Fe 'i lā tūn / Fe 'i lā tūn / Fe 'i lūn"

Gel seniñle bu yıl ülfet idelim
Uyma eller sözine zevk idelim
Ġam-ı dünyāyı ferāmūş idelim
(eyzan)

‘Azm idersen işte kayık āmāde
Çāk çakışdır işte rūm işte bāde

⁴²² N.E.,106.A

Mevsimidir gidelim sa‘ dābāda

(eyzān)

İster iseñ pullı mistān al yelek

Başım üzere her ne eylersen dilek

Diñle beni şaķın itme sen dōnek

(eyzān)

298⁴²³

Şarkı-yı Şākir Beg

“Mūs tef ‘i lūn / Mūs tef ‘i lūn”

Dōkdükçe zūlf-i perçemiñ

Zihni dolaşur ‘ālemiñ

Heb halkı başdan çıkarır

Ġāyet güzeldir perçemiñ

Ĥüsñüñ görüb ben ey perī

Oldum gönülden müşteri

Gel ey tarabya dilberi

(eyzān)

Gel meclise nūş it şarāb

N’olsun bu rütbe ictināb

İñdir fesiñ itme ĥicāb

(eyzān)

⁴²³ N.E.,106.B

Ferahnāk

299⁴²⁴

Şarkı Hāfız

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Aldı ‘aqlım bir cilve-kār

Gönlüm seni itdi şikār

Serv-i qaddiñ nāzik reftār

Pek cezbeli bir şive-kār

Vaşf olunmaz böyle bir yār

Ebrularıñ tır ü kemān

Çaçma benden ey nev-civān

Söyleyişin derde dermān

(eyzan)

Saña ‘aşık bir bendedir

Raḥm eyle gel efkendedir

Gönlüm gözüm heb sendedir

(eyzan)

⁴²⁴ N.E.,107.A

300⁴²⁵

Şarkı Dede

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Sevdim yine bir mehlikā
Ben kendim itdim kendime
Hiç bilmedim n’oldı baña
(eyzan)

Virdim ele āyīnesin
Gördüm gümüşden sīnesin
Yağdı dil-i bī kīnesin
(eyzan)

Zülf-i siyāhı bestedir
Sünbül disem şāyestedir
‘ Aşkıyla gönlüm ḥastedir
(eyzan)

Hüzzām

301⁴²⁶ Şarkı Dal

“Müs tef ‘i lün / Müs tef ‘i lün”

Güller açıldı geldi yaz
Bülbüller oldu nağme-sāz
Dil-bestedir eyler niyāz
Gülzāra gel ey serv-i nāz
Gülğoncasın açıl biraz

⁴²⁵ N.E.,107.A

⁴²⁶ N.E.,108.A

Sensin gül-i bağı merām
Sensiz baña gülşen-i Һarām
Reftāra gel eyle Һırām
(eyzan)

Bülbül gülüñ nālendesı
Gül Һüsnüñüñ şermindesı
Dil-i ‘aşkıññ efkendesı
(eyzan)

Ruhsār-ı alıñ lālezār
Haft-ı ‘izārıñ nev-bahar
Pertev seniñçün zār zār
(eyzan)

302⁴²⁷

Şarkı

6+5=11’li Hece Ölçüsü

A cānım gel açma sırrı sehpanı
Bu vefāñıñ olur elbet zamānı
Unudurlar şanma ‘ahd ü peymānı
İtme feryād a cānım eyleme zārını
Şabr olur mı āh efendim
Yandı bu dil ömrüm vārı

⁴²⁷ N.E.,108.A

Vefāsızdan vefā māmūl idersin
Hāқиқatsız diyü zem mi idersin
A hercāyi ne şikāyet idersin
(eyzān)

Bī-vefāya gönül virme haḩādır
Her ne denlü zem idersin revādır
A Ṭānbūrī bu bir ‘ aks-i edādır
(eyzān)

303⁴²⁸

Şarkı

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Güzellerde ne bu hālet
Nerde görsem alur haḩret
İstedigini sevüb ḩocmaḩ
Āh efendim olsa ‘ ādet

Güler yüzli elā gözli maḩcūb olsa ārzū ḩeker dil virmege
‘ Āşıḩ elbet

ḩaşlar hilāl perçem siyāh
Bayıldığım o nīm nigāh
Cān ārzūlar būselerini
Bugünlerde itdim ṫamāḩ
(eyzān)

⁴²⁸ N.E.,108.B

Ṭanbūrī'ye eyle raġbet
Zīrā elden gitdi arāvet
Bir āyīneye nazār ıl kim
Gör kendiņi nesin āfet
(eyzan)

304⁴²⁹

Şarkı

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Meyl idüb aġyārı aldıñ yanına
Bī-vefā hercāyi yazık şānına
‘Āşıkıñ kıyma mı aşdıñ cānına
(eyzan)

Sen idüb ‘ arz-ı muabbet bir zamān
Sözleriņe i‘ timād itdim hemān
Şimdi ıldıñ hier ile ālim yamān
(eyzan)

Dürlü dām-ı fen ile ey dil-şikā
Avlayub mürġ-i dili bī- itiyār
Bī- sebep terk eylediñ enām-ı kār
(eyzan)

⁴²⁹ N.E.,108.B

305⁴³⁰

Şarkı

4+4= 8'li Hece Ölçüsü

Hicriñ ile yađdıñ teni
Bend eyledi ađyār seni
Hercāyi sen tā ezelden
Mürüvvet ider şandım seni

Lāzım degil gelme beri
Göñlüm aldıñ şağdan geri

Az mı itdiñ baña sen nāz
Hātırımda ıaldı biraz
Evvel cevır u cefā itdiñ
Yā ne olsun şimdi niyāz
(eyzan)

Dil zağmından açar yāre
Rağm itmediñ ' aşık-ı zāre
Vīrandır göñlümün şehri
Ta' mīr olmaz āh ne çāre
(eyzan)

⁴³⁰ N.E.,109.A

306⁴³¹

Şarkı

“6+5= 11’li Hece Ölçüsü”

Saña ben cânım didimse ey perî
Cânım kaçd itmeniñ var mı yeri
Bağınub eṭrâfa oldum serseri
Gözlerim yollarda aḥşamdan beri

Nâr-ı firqat eyledi tâ cânâ kâr
Yandı cürüm kalmadı bende qarâr
Şubḥ olunca eyledim ben âh ü zâr
(eyzan)

Gelmeyince nâz ile ol nev-ḥıram
Gözüme görünmedi bezmde cām
Uyḥu ise dîdeme oldu ḥarām
(eyzan)

Dün gice söz virmediñ mi sen şehâ
Ben seni şandım ider ‘ ahde vefâ
Bî-vefâ zâlim bu lâyıḳ mı baña
(eyzan)

⁴³¹ N.E.,109.A

307⁴³²

Şarkı-yı Dede

“4+4 = 8’li Hece Ölçüsü”

Hüsni güzel çeşm-i siyah
Baķışđ deler ciger-gāh
Tā cānıma geçdi bu āh
Hiç rahmıñ yok mu zālim āh

Lāyık mıdır ey nev-civān

‘ Aşķıñla yanarım her an

Vuşlatıñla kıl şādımān

(eyzan)

‘ Uşşāķıña itme cefā

Budur efendimden ricā

İnşāfa gel dil-rubā

(eyzan)

308⁴³³

Şarkı Dede

“4+3 = 7’li Hece Ölçüsü”

Ey gül-i bāğ-ı vefā

Saña oldum mübtelā

Gel baña eyle vefā

(eyzan)

⁴³² N.E.,109.B

⁴³³ N.E.,109.B

Sevdiğim sevdiğim

(eyzān)

Amān ey nevres civān

Yandı cānım el-amān

Bu sözüme gel inan

(eyzān)

Derūnumda emelsin

Güzelsin ince belsin

Güzellerden güzelsin

(eyzān)

Māye

309⁴³⁴

Şarkı-yı Li Muḥaririḥī

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Şeb midir bu ya sevād-ı āḥ-ı pinhānım mıdır

Şem‘ -i meclis şu‘ le-i dāğ nümāyanım mıdır

Bilmez oldum sāḳiyā derd-i firāḳ-ı yār ile

Mey midir bu yā sirişk-i çeşm-i giryānım mıdır

Āḥ serdem girye-i mim midir bilmem sebeb

Ḳaldı gitdi ḡonca-i maḳşūd böyle beste-leb

Diñle zālīm diñle baḳ bezm-i muḥabbetde ‘aceb

⁴³⁴ N.E.,110.A

Ney midir efgān iden ya alb-i sūzānım mıdır

Dil-i zamdār u nıgeh ayrān u dīde ekiyār
Sīne pūr sūz ü cıger pūr ūn u ten zār u nizār
āşılı oldum arāb ammā ki bilmem āşıkār
Eyleyen böyle beni cānım mı cānānım mıdır

310⁴³⁵

Şarkı-yı Şākır Aa

“Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lā tūn / Fā ‘i lūn”

Hi menendiñ yo seniñ bir dānesin

āşılı bir mişli yo cānānesin

N’eyleyim ‘uşşāıña bī-gānesin

(eyzan)

ūsnūñi evvel gōrūşde ey perī

Oldı gōñlüm cān u dilden mūşterī

Yoluña ıldım fedā cān u seri

(eyzan)

Bir niāñıñla dili şād eylediñ

Gōñlümü luţfuñla ābād eylediñ

Fırat-i ūriñden āzād eylediñ

(eyzan)

⁴³⁵ N.E.,110.A

Müste'âr

311⁴³⁶

Şarkı-yı Dal

4+4=8'li Hece Ölçüsü

Sevmez miyim ey şüh seni

Gönlünce şād itdiñ beni

İzhâr idüb sîm gerdeni

(eyzan)

Bu hüsünle ey sîm ten

Teşrif-i bezm itdiñ geçen

İşler yapub kıâşî güzele sen

(eyzan)

‘ Aşkınla olsam serseri

Ey dil-rubâ vardır yeri

Şağ ol cihânda ey perî

(eyzan)

⁴³⁶ N.E.,111.A

312⁴³⁷

Şarkı-yı Şâkir Ağa

“Müs tef ‘ i lâ tün / Müs tef ‘ i lâ tün”

Ey tûti mir ’ât-ı tekellüm

Ƙıl bülbül-i gülzâra tebessüm

Luţf eyle cânım itme te ’ellüm

Ƙurbân olayım Ƙurbâñ olayım

Sen gel hemân ben nâlân olayım

Her Ƙande varsam mecbur-i ‘ aşƘım

Mülk-i vücûda manşûr-ı ‘ aşƘım

BaƘma baña sen ma‘ zûr-i ‘ aşƘım

(eyzan)

Ey serv-i Ƙâmet yoşma Ƙıyâfet

Sende nedir bilmem bu leţâfet

Kâm-ı Nazîfâ senden ‘ ibâret

(eyzan)

⁴³⁷ N.E.,111.A

SONUÇ

SONUÇ

Kültür ve medeniyetimizin bir parçası olan “Güfte Mecmuaları”; kültür, zihniyet ve sanat tarihimiz açısından fevkalade bir önemi haizdir. Münderecâtında, makam, usûl ve bestekâr isimleri gibi bilgileri vermesi hasebiyle mûsikînin; edebî nazım şekilleri, şairlerin mahlasları gibi bilgilere yer verdiği için ise edebiyat ve edebiyat tarihi açısından incelemeye hazır alanlardan biridir.

Tezimizi nihayete erdirirken elde etmiş olduğumuz sonuçları maddeler hâlinde şu şekilde tespit etmekteyiz:

1. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin hayatı kronolojik bir yöntemle kısa bir şekilde tanıtıldı.

2. Klâsik tarih kitaplarında ve tezkirelerde var olduğu bilinen ancak mahiyetinin tam olarak bilinmediği “Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin Güfte Mecmuası” İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde tespit edildi. Ayrıca mecmuanın ona ait olup olmadığı tartışıldı ve Kazasker Efendiye ait olduğu ortaya konuldu.

3. Bestekârı Kazasker Mustafa İzzet Efendi olan yedi adet şarkı tespit edildi. Bunlardan dördünün günümüze notaları ulaşmışken, notaları ulaşmayan üç şarkının ona ait olduğu bu vesileyle ortaya çıkmış oldu.

4. Mecmuanın içerisinde yer alan fihrist ve 312 şarkı günümüz alfabesine aktarıldı. Bu eserlerin bestekârları muhtelif olduğu fark edildi. Güftelerin ise tamamında mahlas geçmediği için sadece 31 mahlas tespit edilebilmiştir. Mahlaslardan hareketle bir tablo hazırlanmış ve o şaire ait kaç adet şiir olduğu bilgisi, bu şiirlerin mecmuanın içerisinde nerelerde geçtiği bilgisi ve mahlasın geçtiği mısra gösterilmiştir.

5. Mecmuanın içindeki şiirler günümüz alfabesine aktarılırken vezin bilgisi de verilmiştir. İçinde hece ölçüsü ve aruz vezniyle yazılmış şiirler tespit edilmiştir. Ünik nüsha olması hasebiyle gerekli görülen yerlerde metin tamirleri yapılmıştır.

6. Daha evvel edebiyatçılar tarafından pek çalışılmadığı düşünölen güfte mecmualarının, edebiyatçılar için bir çalışma sahası olduğuna dair bir vurgu yapılmıştır.

7. Mecmuadaki şiirlerin, edebî nazım şekillerinin neredeyse tamamının (Sadece bir tanesi hariç ki onun da gazel olduğunu belirtmiştik.) şarkı olduğu tespit edilmiştir. Bu nazım şekli hakkında tafsilatlı bir şekilde bilgi vermeye gayret edilmiştir.

8. Tespit ettiğimiz mahlaslardan hareketle Kazasker Mustafa İzzet Efendi'ye ait olduğunu düşündüğümüz sekiz adet şarkı nazım şeklinde yazılmış şiirler tespit edildi. Çeşitli vesileler ile bu şarkıların Kazasker Efendi'ye ait olduğu düşüncesi kuvvetlendirilmeye çalışılmıştır.

9. İnceleme konusu edindiğimiz eser, 19. yüzyıl mûsikî fasılları repertuarı hakkında da bize bilgiler vermektedir. Yakın bir yüzyılda tertip edilmiş olan bu eseri, günümüz alfabesine aktararak, modern dönem sanat zevkine örnek olmasını kolaylaştırabileceğimiz düşüncesindeyiz

KAYNAKÇA

KAYNAKÇA

- AHMET LUTFÎ, *Tarih-i Lutfî*, 8 cilt, ed. Abdurrahman Şerif, 1910. b., İstanbul: Sabah Matbaası, t.y.
- AKGÜNDÜZ Ahmed, Said ÖZTÜRK, Yaşar BAŞ, *Üç Devir Bir Mabel: Ayasofya*, 1. b., İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, 2005.
- ALTINÖLÇEK Haşmet, *Müzikle Tedavi*, 2. b., İstanbul: Kitabevi, 2016.
- AYVERDİ İlhan, “Misalli Büyük Türkçe Sözlük”, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2006.
- BURSALI MEHMET TAHİR EFENDİ, *Osmanlı Müellifleri*, 2 cilt, İstanbul: Meral Yayınevi, 1972.
- ÇETİN Nihad M., “Arûz”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 52 cilt, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, C. 3, s. .
- ÇETINKAYA Yalçın, Nuri ÖZCAN, “Mûsikî”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 52 cilt, İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, C. 31, s. .
- DERMAN M. Uğur, *Ömrümün Bereketi: I*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2011.
- DEVELLIOĞLU Ferit, “Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat”, Ankara: Doğu Matbaası, 1970.
- ERTEK MORKOÇ Yasemin, *Eğridirli Hacı Kemal'in Camii'n-Nezair'i: Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi Tezi), İzmir: Ege Üniversitesi, 2003.
- GENÇOĞLU Mehmet Sait Halim, “17. Yüzyıla Âit Özgün Bir Mûsikî Risâlesinde Mûsikînin Te'sîrine Dâir Bilgiler”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, C. 7, S. 3 (2018), ss. 1612-19, <http://www.itobiad.com/itobiad/412090>.
- GÖLPINARLI Abdülbaki, *Nedim Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2004.

- GÜLDAŞ Saadet, *Vurgu ve Vurgulamaları ile Türk Müsikisinde Prozodi*, 1. b., İstanbul: Kurtiş Matbaacılık, 2003.
- GÜREL Rahşan, *Enderûnlu Vâsif Divanı*, İstanbul: Kitabevi, 2009.
- HAFIZ HIZIR ILYAS AĞA, *Osmanlı Sarayında Gündelik Hayat: Letâif-i Vekâyi-i Enderûniyye*, ed. Ali Şükrü Çoruk, 1. b., İstanbul: Kitabevi, 2011.
- İBN-I SINA, *MUSİKİ*, çev. Ahmet Hakkı Turabi, 1. b., İstanbul: Litera Yayıncılık, 2004.
- İNAL İbnü'l - Emin Mahmud Kemal, *Son Asır Türk Şairleri: Kemâlî 'ş- Şuarâ*, 5 cilt, 4. b., Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1999.
- , *Son Hattatlar*, İstanbul: Maarif Vekaleti, 1955.
- İPEKTEN Haluk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, 8. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2006.
- KALKIŞIM Muhsin, *Şeyh Galib Divanı*, 2. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2013.
- KARA Mustafa, “Vefatının 130. Yılında Kazasker Mustafa İzzet Efendi”, *Tasavvuf: İlmî ve Akademik Araştırma Merkezi*, S. 18 (2007), s. 10.
- KARATAŞ Turan, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 2004.
- KEMIKLI Bilal, “Haşimi Kitaplığında Türkçe Bir Cönk”, *Milli Folklor Dergisi*, S. 48 (2000).
- , *Türk İslam Edebiyatı Giriş*, 7. b., Bursa: Emin Yay., 2017.
- KORKMAZ Harun, *İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'ndeki Müsikî Yazmalarının Kataloğu*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Tezi), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- KÖPRÜLÜ Mehmed Fuad, *Edebiyat Araştırmaları 1*, 2 cilt, İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2014.

- LEVEND Agah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, 1. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2014.
- MEHMED SÜREYYA, *Sicill-i Osmanî*, 6 cilt, İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, 1996.
- OSMÂN-ZÂDE HÜSEYİN VASSAF, *Sefîne-i Evliyâ*, 5 cilt, ed. Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz, İstanbul: Kitabevi, 2006.
- ÖZTUNA Yılmaz, *Türk Mûsikîsi Ansiklopedisi*, 2 cilt, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1969.
- , *Türk Musikisi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2000.
- ÖZÜN Mustafa Nihat, “Osmanlıca - Türkçe Sözlük”, İstanbul: İnkılap ve Aka Kitabevi, 1973.
- RADO Şevket, *Türk Hattatları*, İstanbul: Tifdruk Matbaacılık, 1984.
- SARAÇ M.A. Yekta, *Klasik Edebiyat Bilgisi: Biçim-Ölçü-Kafiye*, 2. b., İstanbul: 3F Yayınları, 2007.
- SERİN Muhittin, *Hat Sanatı ve Meşhur Hattatlar*, İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 1999.
- TANRIKORUR Cinuçen, *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*, thk. İsmail Kara, 4. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2016.
- TAYYAR-ZÂDE AHMED ATÂ, *Osmanlı Saray Tarihi: Tarih-i Enderun*, 5 cilt, ed. Mehmet Arslan, 2. b., İstanbul: Kitabevi, 2010.
- TOPRAK Nurcan, *Hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Eserleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.
- “Trt Nota Arşivi - Ey şehsuvar-ı meydân-ı işve”, (12.07.2019), http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=4293&ad=Ey%20%FEehsuvar-%FD%20meyd%E2n-%FD%20i%FEve.

“Trt Nota Arşivi - Harâb oldu dil-i nâ-şâd elinden”, (12.07.2019),
http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=5999&ad=Har%E2b%20oldu%20dil-i%20n%E2-%FE%E2d%20elinden.

“Trt Nota Arşivi - Şeb midir bu yâ sevâd-ı âh-ı pinhânım mıdır”, (16.07.2019),
http://www.trtnotaarsivi.com/tsm_detay.php?repno=10385&ad=%DEeb%20midir%20bu%20y%E2%20sev%E2d-%FD%20%E2h-%FD%20pinh%E2n%FDm%20m%FDd%FDr.

UZUN ÇARŞILI İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, 4. b., Ankara: Türk Tarih Kurumu Yay., 2014.

YAHYA KAÇAR Gülçin, “Klâsik Türk Mûsiki ve Klâsik Türk Edebiyatı Arasındaki Etkileşim”, *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, C. 3, S. 1 (2017), ss. 117-37, <http://dergipark.gov.tr/doi/10.22252/ijca.330899>.

YEDEK Yavuz, *Türk Mûsikisinde Sâkinâmeler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2011.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Ömer Faruk Kaygısız
Tez Adı	Kazasker Mustafa İzzet Efendi ve Güfte Mecmuası: İnceleme - Metin
Enstitü	Sosyal Bilimler
Anabilim Dalı	İslam Tarihi ve Sanatları
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	Prof. Dr. Bilal Kemikli
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni Kısıtlama	☐ Patent Kısıt (2 yıl) ☐ Genel Kısıt (6 ay) ☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum.

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : 19.08.2019

İmza : Ö. Kaygısız